MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS
POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

SAULIUS JARUŠEVIČIUS

FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKA LIETUVOS BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas
doc. dr. *Andrius Stasiukynas*

VILNIUS
2016

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS

POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKA LIETUVOS BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE

Švietimo politikos ir vadybos magistro baigiamasis darbas

Studijų programa *621L20009*

Vadovas

_____ doc. dr. *Andrius Stasiukynas*

2016

Recenzentas

_____

2016

Atliko

_____ stud. S. Jaruševičius

2016

VILNIUS

2016

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS 4
ĮVADAS 6
1. TEORINIAI FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKOS ANALIZĖS ASPEKTAI 8
1.1. Viešosios politikos sampratos 8
1.2. Viešosios politikos procesas 10
1.3. Viešosios politikos įgyvendinimas 12
2. TEISINIS FORMALIOJO TEATRO UGDYMO REGLAMENTAVIMAS 15
3. FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS 21
3.1. Formalusis teatro ugdymas tarp kitų meninio ugdymo dalykų Lietuvoje ir Europoje 21
3.2. Teatro ugdymas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose istoriniu požiūriu 26
3.3. Mokinių, jų tėvų, mokytojų požiūrio į formalųjį teatro ugdymą Lietuvoje tyrimai 30
4. LIETUVOS BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VYKDOMŲ FORMALIOJO MENINIO UGDYMO PROGRAMŲ TYRIMAS 36
4.1. Tyrimo metodika ir organizavimas 36
4.2. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė 39
4.3. Pradinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė 44
4.4. Pagrindinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė 49
4.5. Vidurinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė 54
4.6. Visų tyrimo dalių apklausos rezultatų analizės apibendrinimas 59
IŠVADOS 61
REKOMENDACIJOS 62
LITERATŪROS SĄRAŠAS 63
SANTRAUKA 68
SUMMARY 69

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Mokytojų pasiskirstymas pagal mokomuosius dalykus (mokytojai dirbantys pagrindinėje darbovietėje)
2 pav. Mokytojų dirbančių pagrindinėje ir nepagrindinėje darbovietėje santykis 2014-2015 m.
3 pav. Menų formų suvokimas kaip sugrupuotų kartu į integruotą sritį arba kaip atskirus mokomuosius dalykus nacionalinėje programoje, ISCED 1 ir 2.
4 pav. Skirtingų meninio ugdymo mokomųjų dalykų statusas nacionalinėje programoje, ISCED 1 ir 2.
5 pav. Ar reikalingas teatrinis ugdymas vidurinėje mokykloje?
6 pav. Ar privalomos teatro pamokos turėtų būti dėstomos visiems be išimties?
7 pav. Nuo kada, jūsų manymu, turėtų būti pradėtas dėstyti teatras?
8 pav. Ar teatro pamokos turėtų būti vedamos nuo 1 klasės?
9 pav. Kokie teigiami pokyčiai įvyko Jūsų, kaip teatro pedagogo, darbe per pastaruosius 2-3 metus?
10 pav. Kokie įvyko neigiami pokyčiai?
11 pav. Mokyklose vykdomos ugdymo programos
12 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos
13 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?
14 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?
15 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?
16 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?
17 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu?
18 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta?
19 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (PRDUP)
20 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (PRDUP)
21 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP)
22 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP)
23 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP)

24 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP)

25 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (PRDUP)

26 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (PRDUP)

27 pav. Pradinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą

28 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (PGRUP)

29 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (PGRUP)

30 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP)

31 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP)

32 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP)

33 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP)

34 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (PGRUP)

35 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (PGRUP)

36 pav. Pagrindinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą

37 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (VDRUP)

38 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (VDRUP)

39 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP)

40 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP)

41 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?(VDRUP)

42 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP)

43 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (VDRUP)

44 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (VDRUP)

45 pav. Vidurinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą

ĮVADAS

Formaliojo teatro ugdymo politika Lietuvoje egzistuoja tik kaip formaliojo meninio ugdymo politikos dalis. Kalbant apie meninį ugdymą, šiuo metu didžiausias dėmesys skiriamas neformaliojo meninio ugdymo politikos problemoms spręsti. Tuo tarpu formaliojo meninio ugdymo politikos problemos pamirštamos, nors su formaliuoju meniniu ugdymu susiduria visi Lietuvos mokiniai. Dažnai nesugebama atskirti formaliojo ir neformaliojo meninio ugdymo.

Neformalus meninis ugdymas, visų pirma, yra po pamokinė veikla. Tai įvairūs būreliai, studijos, kitos švietimo formos, vykstančios tiek mokyklose, tiek už jos ribų. O formalusis meninis ugdymas – tai bendrojo ugdymo mokyklose (pradinėse, pagrindinėse, vidurinėse, progimnazijose ir gimnazijose) vykdomos ilgalaikės meninio ugdymo programos. Tai yra pamokos, kurios vyksta lygiai taip pat, kaip matematika ar biologija. Įprasta, kad šias pamokas mokiniai renkasi iš mokykloje sudaromos pasiūlos.

Švietimo portale emokykla.lt nurodoma tokia meninio ugdymo paskirtis: „plėtoti jaunuolių dalykines menines ir bendrąsias kompetencijas, įgytas pagrindinėje mokykloje. Dalykų pasiūla užtikrina galimybę įvairių meninių pasiekimų, interesų, polinkių ir poreikių mokiniams pasirinkti sau patrauklią meninio ugdymo programą.“[1] Teatro mokytojas, aktorius Nerijus Gedminas teigia, kad „Yra <...> grupė vaikų - per daug kompleksuotų, susikausčiusių, bijančių savo kūno, emocijų. Būtent tokiems meninio profilio disciplinos gali padėti atskleisti kažkur savyje slypinčius gabumus, susivokti, ieškant savo vietos pasaulyje. Šokio ir ypač teatro pamokos įgauna kitą prasmę, tampa savotiška terapija.“[2]

“Teatras – sudedamoji meninio ugdymo dalis. Teatro bendrosios programos centre – vidinis žmogaus pasaulis, jo santykiai ir bendravimas su kitu žmogumi. Teatras – ypač platus ir įdomus kūrybos ir pažinimo būdas. Jį galima mokytis kaip atskirą dalyką arba taikyti elementus per įvairių dalykų pamokas. Bendrąja teatro programa siekiama mokinių pasiekimų – tam tikrų jų nuostatų, žinių, supratimo ir gebėjimų”[3]- rašoma švietimo portale emokykla.lt.

Šiuo metu Švietimo ir mokslo ministerija yra patvirtinusi nuo 5 iki 9 (priklausomai nuo ugdymo lygio) bendrųjų meninio ugdymo programų. Pradiniame ugdyme, meno srityje, siūloma vykdyti dailės, muzikos, šokio, teatro ir technologijų programas. Pagrindiniame – technologijas keičia šiuolaikinių menų programa. Viduriniajame, prie jau išvardintų pradinio ugdymo (be technologijų) programų

[1] “1. Meninio ugdymo paskirtis,“ žiūrėta 2016 01 15, http://portalas.emokykla.lt/bup/Puslapiai/vidurinis_ugdymas_meninis_ugdymas_bendros_nuostatos.aspx

[2] Nerijus Gedminas, “Ugdymas teatru,“ iš *Teatrinis ugdymas: aktualijos ir perspektyvos*, Vytautas Anužis, Irena Bierontaitė, Salomėja Burneikaitė, Nerijus Gedminas, Sofija Kanaverskytė, Vitalija Kapsevičienė, Irena Maciulevičienė, Gytis Padegimas, Nelė Savičenko-Klimienė, Danutė Vaigauskaitė (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2013), 13.

[3]“27.1. Bendrosios nuostatos,” žiūrėta 2016 01 15,http://portalas.emokykla.lt/bup/Puslapiai/pradinis_ugdymas_teatras_bendros_nuostatos.aspx

prisijungia grafinis dizainas, fotografija, filmų kūrimas, kompiuterinės muzikos technologijos bei apibendrinanti menų pažinimo programa. Kiekviena šių programų gali būti laisvai vykdomos bet kurioje mokykloje, tačiau tokia gausa gali pasigirti vos keletas. Svarbu paminėti, kad dailės ir muzikos programos pradiniame ir pagrindiniame ugdymo lygmenyse yra privalomos. Tuo tarpu likę dalykai yra tik pasirenkamieji. Iš keturių pagrindinių meno dalykų (dailė, muzika, šokis, teatras), sunkiausiai į mokyklų ugdymo turinį skverbiasi teatro ugdymas. Siekiant išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių susidaro tokia situacija, šiame darbe pagrindinis dėmesys telkiamas į formaliojo teatro ugdymo politikos, kaip formaliojo meninio ugdymo politikos dalies, įgyvendinimą.

Tyrimo objektas – formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimas.

Tyrimo problema – formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimui skiriamas žymiai mažesnis dėmesys, nei formaliojo dailės ar muzikos ugdymo politikos įgyvendinimui.

Tikslas – Išanalizuoti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą.

Uždaviniai:

1. Išnagrinėti viešosios politikos įgyvendinimo proceso sampratą.
2. Išsiaiškinti, kaip formalusis teatro ugdymas reglamentuojamas teisiniuose aktuose.
3. Apžvelgti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą.
4. Ištirti ir įvertinti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo situaciją Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose.

Hipotezė: formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo rezultatai priklauso nuo:

1. politinių sprendimų įgyvendinimo, politikos formavimo ir sprendimų priėmimo etapo metu, politinės vykdomosios valdžios lygyje;
2. atskirų bendrojo ugdymo mokyklų požiūrio į formalųjį teatro ugdymą.

Darbo struktūra – darbą sudaro paveikslų sąrašas įvadas, 4 dalys, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas, santrauka ir priedai.

1. TEORINIAI FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKOS ANALIZĖS ASPEKTAI

Švietimo politikos teorinės sampratos, kaip viešasis administravimas, glaudžiai susijusios su viešosios politikos sampratomis. Nors, švietimo politikos analizės sampratas daugiausia tyrinėja edukologijos srities mokslininkai, viešojoje ir švietimo politikoje bendriausieji politikos įgyvendinimo principai sutampa. Todėl pirmiausia verta išsiaiškinti bendrąsias viešosios politikos ir jos proceso sampratas.

1.1. Viešosios politikos sampratos

Viešosios politikos terminas paprastai apibūdina tam tikrą valstybės institucijų veiklą, elgseną. Tačiau viešajai politikai naudojama daug skirtingų apibūdinimų.

A.Raipa teigia, kad viešoji politika, tai „ilgalaikių, strateginių sprendimų ir veiksmų, tam tikros veiklos kurso bei tikslų įgyvendinimas“;[4] „valstybės valios išraiška valdžios veikla ir tos veiklos priežastys, sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo motyvacija“.[5] Tai tik keletas viešosios politikos apibūdinimų, tačiau vertėtų pradėti nuo pirmosios šio termino dalies.

W.Parsons teigia, kad pirmiausia svarbu išsiaiškinti, kas yra „vieša“, nes viešumo idėja nuolatos keičiasi. Paprasčiausi „viešumo“ pavyzdžiai yra viešasis transportas, viešasis švietimas ar net viešieji tualetai. Tai reiškia, kad egzistuoja sritys, kurios nėra individualios ar privačios, greičiau bendrų interesų valda. Dar viešumą galima įvardyti, kaip sritį, kuriai reikia valdžios reguliavimo, įsikišimo, ar bent jau tam tikrų jungtinių pastangų.[6] Taigi, W.Parsons iš tiesų nori atkreipti dėmesį, kad visa anksčiau minėta elgsena, tikslų siekimas, valdžios veikla vyksta viešojoje erdvėje, kad būtų atstovaujama visuomenės, o ne privačių subjektų interesams.

Viešajai politikai priskiriamos šios pagrindinės funkcijos: reguliuoti, paskirstyti ir perskirstyti. Viešoji politika reguliuoja viešąsias paslaugas, tokias kaip transportas ar švietimas. Reguliavimas labiausiai pasireiškia kaip priežiūra. Kalbant apie paskirstymo funkciją, reikia paminėti viešųjų resursų paskirstymą. Kaip pavyzdys galėtų būti disponavimas viešuoju būstu, stipendijų ar valstybės tarnautojų atlyginimų mokėjimas ir pan. Atliekant šią funkciją, svarbus socialinis teisingumas,

[4] Alvydas Raipa, „Viešoji politika ir analizė. Viešojo administravimo politinis kontekstas.“ *Viešasis administravimas*, 3, (2003): 19.
[5] Alvydas Raipa, „Viešoji politika ir administravimas: raida, struktūra ir sąveika.“ *Viešasis administravimas,* 1, (2002): 11.
[6] Wayne Parsons, *Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas.* (Vilnius: EUGRIMAS, 2001), 18 - 19.

efektyvumas. Perskirstymo funkcija labiausiai susijusi su turtiniu susiskaidymu. Tačiau šios funkcijos labiausiai tinka bendrai viešajai politikai, nes jos priklauso nuo konkrečios srities.

Viešoji politika skirtingose politinėse ideologijose irgi suprantama skirtingai. Socialdemokratai ir konservatoriai, kaip priešingos ideologijos, labiausiai išsiskiria viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo lygmenyse. Idealiame socialdemokratiniame modelyje viešąsias funkcijas turėtų atlikinėti praktiškai vien biurokratai, tuo tarpu konservatoriai pasisako už mažesnį reguliavimą ir verslo sektoriaus įtraukimą. Vis dėlto, pagrindinis viešosios politikos tikslas - viešųjų interesų tenkinimas, nepriklausomai nuo ideologinių skirtumų.[7]

Reikia paminėti ir viešosios politikos egzistavimo erdves. Pasak David Hollister, jos yra trys: renkami organai, teismai bei gatvė. Pirmojoje sukuriami teisiniai pagrindai viešosios politikos įgyvendinimui. Tai vieta, kurioje vyksta viešosios politikos formavimas. Tai sunkus ir ilgas procesas, dažnai užtrunkantis ilgiau nei įgyvendinimas. Teismuose taip pat formuojama viešoji politika. Politikai retai kada turi tikslą aiškintis teisės aktų prieštaravimus konstitucijai, todėl tai nėra neišvengiama viešosios politikos erdvė. Tuo tarpu gatvėje atsiduria neišspręstos problemos. Taip atsiranda vieši debatai, peticijos ir kt. Viešoji politika gatvėse formuojama dažniausiai kritinėse ir jautriausiose srityse.[8]

Viešosios politikos analizė - tai „daugiadisciplininio tyrimo procesas, nukreiptas į informacijos, vertingos politikai suprasti ir tobulinti, kūrimą, kritišką jos įvertinimą bei perdavimą.“[9] Parsons remdamasis Lasswell darbais mini tokias analizės atšakas: politikos analizė ir politikos proceso analizė.[10] Šiuo atveju svarbesnė politikos proceso analizė, nes ji apima politikos formavimą ir įgyvendinimą. Pasak A. Raipos, politikos analizės sampratos yra dvi: deskriptyvinė ir normatyvinė.[11] Vis dėlto, W. Dunn mini žymiai daugiau skirtingų formų: retrospektyvinę (atliekama po įgyvendinimo) ir perspektyvinę (atliekama prieš imantis veiksmų), deskriptyvinę (skirta numatyti politiką) ir normatyvinę (skirta rekomenduoti ir vertinti) bei problemos radimas ir problemos sprendimas.[12]

[7] „Oxford reference,“ Žiūrėta 2016 rugpjūčio 8 d. http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?entry=t121.e0630&srn=1&ssid=128037874#FIRSTHIT
[8] David C. Hollister, “A Public Policy Primer (How To Get Off the Sidelines and Into the Game).” *ERIC,* (2007): 11-13.
[9] William N. Dunn, *Viešosios politikos analizė*. (Vilnius: Homo liber, 2006), 17.
[10] Wayne Parsons, *supra* note 6, p. 33.
[11] Alvydas Raipa, *supra* note 4, p. 22.
[12] William N. Dunn, *op. cit.,* p. 25-30

1.2. Viešosios politikos procesas

Vyriausybės veiksmų rezultatas ar nustatyti tikslai biurokratams bei jų daroma įtaka visuomenei ir viešoji politika, kartais gali būti sutapatintos. Tai labai paprasta viešosios politikos samprata. Svarbu suprasti, kad viešoji politika yra procesas, kuris nenutrūksta. Ją lemia viešosios problemos, kurioms įtaką daro politinės ir socialinės grupės, besistengiančios paveikti biurokratijos veiksmus.[13]

Ne visi teoretikai sutaria dėl vienodų politikos proceso žingsnių. Pasak A. Raipos, yra tokie politikos proceso etapai:

- „politikos tikslų iškėlimas;
- politikos formulavimas;
- politikos priėmimas;
- politikos įgyvendinimas;
- politikos vertinimas.“[14]

Politikos tikslų iškėlimo etape vyksta apsisprendimas dėl šiuo metu svarbiausių tikslų, įvertinamas politikos kontekstas, resursai. Pasak W.N. Dunn, šį etapą galime vadinti darbotvarkės nustatymu.[15]

Politikos formulavimo etape vyksta strategijų, planų bei programų kūrimas, numatomi veiksmai, priemonės įgyvendinimui. Šiame etape, ieškant kompromisų, dėl ideologinių skirtumų dažnai pasikeičia ankstesniojo etapo metu iškelti tikslai.

Politikos priėmimo etape pritariama pirmųjų dviejų etapų metu suformuotiems tikslams ir priemonėms. Politiką priima įstatymų leidžiamoji valdžia. Šio etapo sklandumas priklauso nuo politikos formulavimo etapo sėkmės. Jei politika nebus priimta, procesas grįš į antrąjį etapą arba pasibaigs.

Politikos įgyvendinimo etape naudojama hierarchinė struktūra iš viršaus į apačią. Kalbant apie švietimo politikos įgyvendinimą, tokios struktūros pavyzdys galėtų būti: ministerija, savivaldybės, konkrečios mokymo įstaigos. Viešoji politika šiame etape dažnai susiduria su klaidomis. Dažnai kyla pavojus iš vis neįgyvendinti viešosios politikos. Pasitaikančios priežastys: nekompetentingumas, netinkamas resursų panaudojimas, vilkinimas ir kt.

[13] „Oxford reference,“ *supra* note.
[14] Alvydas Raipa, *supra* note 4, p. 25.
[15] William N. Dunn, *supra* note 9, p. 58.

Politikos vertinimo etape tiriami politikos rezultatai. Jei rezultatai tenkina, politikos įgyvendinimas gali būti pratęstas. Priešingu atveju, paprastai grįžtama į politikos formavimo etapą. Kitaip sakant, nuo politikos vertinimo priklauso tolesni veiksmai.[16]

[16] Inga Vegytė, „Profesinio mokymo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje (Kauno regiono atvejis),” (magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2008) 10-11, http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2008~D_20080626_090749-65285/DS.005.0.01.ETD

1.3. Viešosios politikos įgyvendinimas

Įgyvendinimas prasideda po viešosios politikos patvirtinimo. Svarbu atkreipti dėmesį, kad politinių sprendimų įgyvendinimas nėra vienalypis. Paprastai jį galima suskaidyti į dvi dalis:

- įgyvendinimas, politikos formavimo ir sprendimų priėmimo etapo metu politinės vykdomosios valdžios lygmenyje;
- įgyvendinimas, politikos įgyvendinimo etapo metu administraciniame lygmenyje.[17]

Taip pat galima analizuoti pagal: strateginių tikslų įgyvendinimą (kiekvieno dalyvio veiksmai, naudojamos taisyklės, resursai ir kt.); institucinį įgyvendinimo kontekstą (institucijos veiksmai, galimybė lanksčiau priimti sprendimus). Praktiškai politika įgyvendinama interpretuojant normas bei teisingai panaudojant resursus. Tai gali atlikti tiek institucija, tiek atskiri pareigūnai. Analizuodami įgyvendinimą kaip valdžios santykį, įžvelgsime optimalaus rezultato siekiančias, tarpusavyje sąveikaujančias, struktūras.[18]

Išskiriami keturi politikos įgyvendinimo modeliai: tradicinis (remiamasi papročiais, morale ir valdžia; griežtai hierarchiškas ir pernelyg biurokratizmuotas); biurokratinis (remiasi formalizmu ir legalizavimu; priimami nešališki sprendimai; modelis racionalus, tačiau visai nelankstus); profesionalus (remiasi ne vien formaliomis taisyklėmis, bet ir ekspertiniu požiūriu, nuomone; įstatymai ir normos - tik gairės; vadovai bendradarbiauja su pavaldiniais); vadybinis (vietoje formalių taisyklių - tikslų nustatymas, indikatoriai, normos).[19]

J. E. Lane[20] ir W. Parsons[21] išskiria šiek tiek kitokius modelius: iš viršaus į apačią, iš apačios į viršų ir hibridinis. Iš viršaus į apačią modelis remiasi hierarchiniu principu, kai politinė valdžia priima sprendimus, numato politinę kryptį, o viską įgyvendina biurokratai, pasitelkdami įgyvendinimo instrumentus. Dėl to, šis modelis sulaukia daug kritikos, tačiau B. Hogwood ir L. Gunn atkerta, kad politikos kūrėjai yra išrenkami demokratiškai.[22] Šiam modeliui yra pritaikyti šeši kriterijai, kurie užtikrina jo efektyvumą: „1) politikos tikslai yra aiškūs ir nuoseklūs 2) programa yra pagrįsta veiksminga priežastine teorija 3) įgyvendinimo procesas yra tinkamai struktūruotas 4) įgyvendinimo

[17] Ramūnas Vilpišauskas ir Vitalis Nakrošis, *Viešosios politikos įgyvendinimas Lietuvoje: "trūkstamos grandies" analizė (išplėstinė santrauka)*. (Vilnius: Margi Raštai, 2003), 4.
[18] Jan Terpstra ir Tetty Havinga, „Implementation Between Tradition and Management: Structuration and Styles of Implementation." *LAW & POLICY* 23,1 (2001): 97-98.
[19] Ibid.
[20] Jan Erik Lane, *Viešasis sektorius. Sąvokos, modeliai ir požiūriai*. (Vilnius: Margi Raštai, 2001), 380.
[21] Wayne Parsons, *supra* note 6, p. 33.
[22] Michael Hill ir Peter Hupe, „Implementation Theory: The Top-down/Bottom-up Debate." *Implementing Public Policy: Governance in Theory and in Practice, SAGE Publications* (2002): 50.

valdininkai yra įsipareigoję programos tikslams 5) interesų grupės ir (vykdomoji ir leidžiamoji) valdžia yra palaikomi 6) nėra žalingų pasikeitimų socioekonominėje struktūroje.“[23]

Modelis iš apačios į viršų atsirado, kaip kritika pirmajam. Šis modelis siūlo daugiau dėmesio skirti biurokratams, nes jie dažnai susiduria su piliečiais ir geriausiai žino jų problemas. Tuo tarpu aukščiau esanti valdžia tokių žinių ir galimybių neturi.[24]

Hibridinis modelis sujungia gerąsias pirmųjų dviejų modelių savybes.

Įgyvendinimo procese reikšmingą vietą užima rezultatai. Užtikrintai įvardinti, kokie bus rezultatai, pradedant įgyvendinimo procesą, labai sunku. Juos galima tik numatyti. Anot J. M. Bryson, pagrindiniu rezultatu reikėtų laikyti viešosios vertybės sukūrimą. Ši vertybė sukuriama naudojant mažesnius instrumentus: 1) supažindinimas su strategija; 2) išaiškinimas įgyvendintojams, kas ir kaip turi būti padaryta; 3) problemų ištaisymas, kai panaudojami nauji sprendimai; 4) tikslų pasiekimo įvertinimas, po visiško programos įgyvendinimo; 5) priimtų svarbių strategijų ir sudarytų planų funkcijų sulaikymas; 6) pertvarkytų organizacinių nustatymų sukūrimas, siekiant ilgalaikių pasikeitimų užtikrinimo.[25]

[23] Helga Pülzl ir Oliver Treib, „Implementing Public Policy.” Iš *Handbook of Public Policy Analysis, Theory, Politics and Methods*, Jack Rabin, (Boca Raton, FL: CRC Press, 2007), 92.
[24] *Ibid*., p. 92-93.
[25] John M. Bryson, *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement, 3rd Edition.* (Jossey-Bass, 2004), 239-240.

***

Šiame darbe pagrindinis dėmesys bus skiriamas vienai viešosios politikos daliai - įgyvendinimui. Lietuvos formaliojo teatro ugdymo politika bus analizuojama, atsižvelgiant į aukščiau aptartus viešosios politikos teorinius aspektus. Mokslinės literatūros analizei pagrindą sudarys R. Vilpišausko ir V. Nakrošio išskirti du viešosios politikos įgyvendinimo tipai – įgyvendinimas, politikos formavimo ir sprendimų priėmimo etapo metu politinės vykdomosios valdžios lygmenyje; įgyvendinimas, politikos įgyvendinimo etapo metu administraciniame lygmenyje.[26] Analizuojant politinių sprendimų įgyvendinimą vykdomosios valdžios lygyje, bus naudojamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, kitais teisės bei normatyviniais aktais, o didžiausias dėmesys skiriamas bendriesiems ugdymo planams, kaip pagrindiniam, formalųjį ugdymą reglamentuojančiam, dokumentui. Kitoje dalyje, analizuojant sprendimų įgyvendinimą administraciniame lygmenyje, dėmesys bus kreipiamas į formaliojo teatro ugdymo vietą tarp kitų meninio ugdymo dalykų Lietuvoje ir Europoje, teatro ugdymo Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose istoriją, mokinių, jų tėvų, mokytojų požiūrį į formalųjį teatro ugdymą.

[26] Ramūnas Vilpišauskas ir Vitalis Nakrošis, *supra* note 17, p. 4.

2. TEISINIS FORMALIOJO TEATRO UGDYMO REGLAMENTAVIMAS

N. Gedminas mano, kad „Visuomenės narių ugdymas - vienas svarbiausių, jeigu ne svarbiausias, uždavinys kiekvienoje pilietinėje visuomenėje. Švietimo ir auklėjimo tikslams pasiekti turi būti naudojamos visos įmanomos ir prieinamos priemonės. Meninis estetinis (teatrinis taip pat) lavinimas yra vienas iš būdų, padedančių žmogui patenkinti savo smalsumą. Formuoti skonį, pagaliau - realizuoti kūrybines ambicijas.“[27]

Tačiau P. Bielskis priduria, kad „Didelė blogybė kai į mokyklinį teatrą žiūrima kaip į teatrinės mokyklos pirmtaką. Mokyklinis teatras negali pakeisti teatrinės mokyklos - tai būtų pirma svarbiausia tezė kalbant apie vaikų kūrybinę raišką. Negali, nes jo uždaviniai kyla iš mokinio asmenybės ugdymo arba saviauklos lauko. Todėl čia negalima kelti aktoriaus profesinių uždavinių.“[28]

Kalbant apie formaliojo meninio ugdymo politiką municipaliniame lygmenyje, svarbu pažymėti, jog savivaldybė tiesioginės įtakos mokykloms meninio ugdymo klausimu neturi. Todėl šiame skyriuje aptariamas tik nacionalinis lygmuo.

LR švietimo įstatyme sakoma: „Pagrindinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės, sociokultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pradmenis, ugdyti tautinį sąmoningumą, išugdyti siekimą ir gebėjimą apsispręsti, pasirinkti ir mokytis toliau. <...> Pagrindinis ugdymas vykdomas pagal šešerių metų pagrindinio ugdymo programas. Pagrindinio ugdymo programų pirmoji dalis apima ketverių metų pagrindinio ugdymo tarpsnį, antroji dalis – dvejų metų pagrindinio ugdymo tarpsnį. Pagrindinio ugdymo programos įgyvendinamos vadovaujantis Pagrindinio ugdymo programos aprašu, Pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, bendraisiais ugdymo planais, kuriuos tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Į pagrindinio ugdymo programų antrąją dalį gali būti įtraukiami profesinio mokymo programų moduliai ir įskaitomi tęsiant mokymąsi pagal profesinio mokymo programas švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Pagrindinis ugdymas gali būti vykdomas kartu su dailės, muzikiniu, meniniu, sportiniu ar kitu

[27] Nerijus Gedminas, *supra* note 2, p. 6-7.
[28] Petras Bielskis, “Veiksmas ir vyksmas teatre,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos*,Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007), 8.

ugdymu.“[29] Tuo tarpu „Vidurinio ugdymo paskirtis – padėti asmeniui įgyti bendrąjį dalykinį, sociokultūrinį, technologinį raštingumą, dorinę, tautinę ir pilietinę brandą, profesinės kompetencijos pradmenis. <...> Vidurinis ugdymas vykdomas pagal dvejų metų vidurinio ugdymo programas. Jas sudaro privalomieji ir pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai bei galimi profesinio mokymo programų moduliai. Jos įgyvendinamos vadovaujantis Vidurinio ugdymo programos aprašu, Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, bendraisiais ugdymo planais, kuriuos tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Vidurinis ugdymas gali būti vykdomas kartu su dailės, muzikiniu, meniniu, sportiniu ar kitu ugdymu.“[30] - teigiama LR švietimo įstatyme. Tačiau LR švietimo įstatyme taip pat teigiama, kad „Mokykloje gali būti vykdomos tik Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre įregistruotos formaliojo švietimo programos. Mokykla bendrojo ugdymo programas gali vykdyti, jei atitinka Vyriausybės patvirtintose Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytus bendruosius ir specialiuosius kriterijus.“[31]

Vis tik, planuojant formalųjį ugdymą, reikia atsižvelgti į keturis svarbius dokumentus: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, Valstybinę švietimo strategiją, pradinio ugdymo programos bendrąjį ugdymo planą bei pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosius ugdymo planus. Formaliojo ugdymo planavimas neatsiejamas nuo pagrindinių švietimo srities dokumentų. Toliau bus nagrinėjami Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, Valstybinė švietimo strategija bei pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai.

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ viena iš kertinių vertybių įvardijamas kūrybingumas.[32] Ši vertybė labai svarbi ir valstybės švietimo 2013-2022 metų strategijoje.[33] Viename iš švietimo strategijos tikslų rašoma: „užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį, suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus“.[34] Gaila, tačiau tai viskas, kas minima apie kūrybingumo skatinimą. Tiesa, svarbu ne tik tai. Švietimo strategijoje taip pat akcentuojama, kad mokyklos turi vis dar per mažai savarankiškumo. Į mokyklos sprendimus mažai įtraukiama bendruomenė: mokiniai, tėvai, socialiniai partneriai. Visa tai slopina kūrybiškumą įgyvendinant naujas idėjas, lyderystę.[35]

---

[29] “Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas,“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=458774

[30] *Ibid*.

[31] *Ibid*.

[32] „Lietuvos Respublikos seimo Nutarimas Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo,“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517

[33] „Lietuvos Respublikos seimo Nutarimas Dėl valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo,“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382

[34] *Ibid.*

[35] *Ibid.*

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme parašyta, kad „Ugdymo turinį sudaro tai, ko mokoma ir mokomasi, kaip mokoma ir mokomasi, kaip vertinama mokinių pažanga ir pasiekimai, kokios mokymo ir mokymosi priemonės naudojamos. <…> Konkretus ugdymo turinys kuriamas ir sistemingai atnaujinamas atsižvelgiant į atitinkamos grupės ar tipo mokyklai keliamus ugdymo, mokymo ir studijų tikslus, besikeičiančios socialinės ir kultūrinės aplinkos lemiamus Lietuvos visuomenės poreikius, vietos ir mokyklos bendruomenės reikmes, taip pat mokinių ir studentų turimą patirtį,ugdymosi poreikius ir interesus."[36] - rašoma LR švietimo įstatyme. Vadinasi, kiekviena mokykla turi galimybę savarankiškai koreguoti ugdymo turinį. Žinoma, tam yra ribos, kurias nustato bendrieji ugdymo planai ir kiti teisės aktai.

Pradėjus rašyti šį darbą, galiojo 2013-2014 ir 2014-2015 mokslo metų bendrieji ugdymo planai. Šiuo metu išleisti 2015-2016 ir 2016-2017 mokslo metų pradinio[37] bei pagrindinio ir vidurinio[38] ugdymo bendrieji ugdymo planai. Svarbu atkreipti dėmesį, kad nagrinėjamos šių dokumentų sritys, net ir priėmus naujus planus, visiškai nepasikeitė.

Šių ugdymo planų tikslas – "nustatyti ugdymo programų vykdymo bendruosius reikalavimus ir pateikti rekomendacijas mokykloms ugdymo turiniui formuoti ir ugdymo procesui organizuoti, kad kiekvienas besimokantysis pasiektų geresnių ugdymo(si) rezultatų ir įgytų mokymuisi visą gyvenimą būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų."[39]- teigiama 2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose. Taip pat svarbu paminėti ir bendrųjų ugdymo planų uždavinius: "pateikti gaires mokyklos ugdymo turiniui, planui ir mokymosi aplinkai kurti ir pritaikyti pagal mokinių mokymosi poreikius; <…> nustatyti minimalų pamokų skaičių, skirtą ugdymo programoms įgyvendinti"[40] - rašoma ten pat.

Bet kuriuo atveju, pradedant planuoti formalųjį ugdymą reikėtų atsižvelgti į pagrindinius visos švietimo sistemos principus. LR švietimo įstatyme įvardinti tokie principai: „1) lygios galimybės – švietimo sistema yra socialiai teisinga, ji užtikrina asmens teisių įgyvendinimą, kiekvienam asmeniui ji laiduoja švietimo prieinamumą, bendrojo išsilavinimo bei pirmosios kvalifikacijos įgijimą ir sudaro sąlygas tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują; 2) kontekstualumas – švietimo sistema yra glaudžiai susieta su krašto ūkinės, socialinės, kultūrinės raidos kontekstu, kartu su juo atsinaujina ir atitinka nuolat kintančias visuomenės reikmes; 3) veiksmingumas – švietimo sistema siekia geros kokybės rezultatų sumaniai ir taupiai naudodama turimus išteklius, nuolat vertindama, analizuodama ir planuodama savo veiklą, remdamasi veiksminga vadyba – tinkamais ir laiku priimamais sprendimais;

[36] "Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas," *supra* note 29.
[37] "2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrasis ugdymo planas," Žiūrėta 2016 spalio 4 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Pradinio%20Bup%202015-2017%20m.pdf
[38] "2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai," Žiūrėta 2016 spalio 4 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/Bendrieji%20ugdymo%20planai.pdf
[39] "2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai," Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-planai/BUP%2020130519.pdf
[40] *Ibid.*

4) tęstinumas – švietimo sistema yra lanksti, atvira, pagrįsta įvairių formų ir institucijų sąveika; ji sudaro sąlygas kiekvienam asmeniui mokytis visą gyvenimą."[41]

Tuo tarpu mokykla turi užtikrinti, kad būtų „Mokiniui suteikiama galimybė pagal gebėjimus ir polinkius rinktis švietimo programas, skirtingus jų variantus, švietimo programų modulius, dalykų kursų programas. Mokinys taip pat renkasi švietimo programą vykdančią mokyklą, kitą švietimo teikėją, mokymosi formą. Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formas ir mokymo organizavimo pagal mokymosi formas tvarkos aprašus tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Mokinys, be privalomųjų mokomųjų dalykų, jų skirtingų programų (kursų), gali mokytis mokyklos siūlomų pasirenkamųjų dalykų. Neformaliojo švietimo programas ir savišvietą asmuo renkasi laisvai."[42] - taip pat rašoma LR švietimo įstatyme.

Gali pasirodyti, kad mokyklos, planuojančios savo ugdymo turinį, yra sukaustytos begalybės taisyklių, tačiau kaip kitaip būtų galima užtikrinti švietimo kokybę ir tos kokybės panašumą visoje šalyje. Juk stojant į universitetus ar įsiliejant į darbo rinką, visiems kandidatams turėtų būti keliami vienodi reikalavimai. Natūralu, kad mokykla pati negali nuspręsti, mokyti matematikos ar ne. Kita vertus, mokyklos, gerai išmanančios, visus jų veiklą reglamentuojančius dokumentus, gali jaustis pakankamai savarankiškos, nes beveik kiekvienoje taisyklėje yra pasirinkimo galimybė.

Formaliojo meninio ugdymo planavimą reglamentuoja bendrieji ugdymo planai, kurių 17 ir 19 straipsniuose teigiama, kad „Mokykloje vykdomoms ugdymo programoms įgyvendinti rengiamas mokyklos ugdymo planas, vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų nuostatomis. Mokyklos ugdymo plano rengimas grindžiamas demokratiškumo, subsidiarumo, prieinamumo, bendradarbiavimo principais, įtraukiant mokytojus, mokinius, tėvus (globėjus, rūpintojus). <...> Mokyklos ugdymo plane rekomenduojama pateikti konkrečius, o ne abstrakčius sprendimus ugdymo programoms įgyvendinti, kurie svarbūs bendrosioms ugdymo programoms įgyvendinti ir jose numatytiems pasiekimams pasiekti atsižvelgiant į mokyklos kontekstą."[43] Taigi, sprendimus dėl mokykloje vykdomų ugdymo programų turi priimti mokyklos bendruomenė, remdamasi bendraisiais ugdymo planais.

Kalbant konkrečiai apie menus, pradiniame ugdyme (1-4 klasės) nurodomi tokie reikalavimai: „34.6. Meninis ugdymas (dailė ir technologijos, muzika, šokis, teatras): <...> 34.6.2. atsižvelgiant į mokyklos bendruomenės meninio ugdymo poreikius ir mokyklos galimybes mokykloje: 34.6.2.1. viena iš meninio ugdymo sričių gali būti teatras; 34.6.2.2. įgyvendinama šokio programa skiriant vieną ugdymo valandą iš kūno kultūros dalykui Bendrojo ugdymo plano 21.3 punkte skiriamų ugdymo valandų per savaitę; 34.6.2.3. organizuojamas kryptingas meninis ugdymas. Mokykla parengia

[41] "Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas," *supra* note 18.
[42] *Ibid.*
[43] "2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai," (2013), *supra* note 22.

kryptingo meninio ugdymo programą, tvirtinamą mokyklos direktoriaus."[44] Vadinasi, pradiniame ugdyme, teatras įgyvendinamas gana paprastai. Tuo tarpu pagrindiniame ugdyme (5-10 klasės) nurodomi tokie reikalavimai: „128.1. Meninio ugdymo srities dalykus sudaro privalomieji dailės, muzikos ir pasirenkamieji teatro, šokio arba šiuolaikinių menų dalykai. 128.2. Menų dalykų mokymą galima integruoti į neformaliojo švietimo programas. 128.3. Organizuoti kryptingą dalykų meninį ugdymą. 128.4. Mokiniams, besimokantiems pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį, vietoj muzikos ir dailės dalyko pamokų galima siūlyti mokytis pagal šiuolaikinių menų programą."[45] Vadinasi, bendrojo ugdymo mokyklos, vykdančios pagrindinio ugdymo programas, negali atsisakyti muzikos ir dailės dalykų ir juos pakeisti kitais, tie „kiti" gali būti tik papildomi pasirenkamieji dalykai. Kita vertus, kaip rašoma bendruosiuose ugdymo planuose, mokyklos kurdamos savo ugdymo planus gali nuspręsti vykdyti kryptingo meninio ugdymo programas[46] ir taip teatrui arba šokiui skirti papildomų savaitinių pamokų. Tokiu atveju teatras ar šokis taps lygiaverčiai muzikai ar dailei. Tačiau, teatras ar šokis, net ir tapę lygiaverčiais, negali pakeisti dailės ir muzikos. Todėl mokiniai negali mokytis teatro, neprarasdami papildomų ugdymui skirtų valandų. Dar viena galimybė išplėsti formalųjį meninį ugdymą – tapti mokykla, įgyvendinančia „specializuoto ugdymo krypties programas (pagrindinio ugdymo kartu su dailės, menų, muzikos ar sporto ugdymu programas), <kuri> gali perskirstyti iki 25 procentų Bendruosiuose ugdymo planuose skiriamo bendro pamokų skaičiaus ir dalykų turinio"[47] - teigiama tuose pačiuose 2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose. Tačiau, kaip matome, net ir specializuotos ugdymo kryptys yra iš anksto numatytos ir teatro ar šokio jose nėra.

Vidurinis ugdymas nuo pagrindinio bei pradinio skiriasi laisve pasirinkti. Mokyklose, kuriose vykdomos vidurinio ugdymo programos, visai neprivalu mokytis muzikos ar dailės. Šiuo atveju bendruosiuose ugdymo planuose rašoma: „Mokinys gali rinktis bent vieną iš meninio ugdymo programų: dailės, filmų kūrimo, fotografijos, grafinio dizaino, menų pažinimo, kompiuterinių muzikos technologijų, muzikos, šokio, teatro ar mokyklos parengtą integruotą menų programos kursą. Mokinys gali rinktis menų programas iš pasirenkamųjų dalykų."[48]

Apibendrinant, mokyklos gali savarankiškai siūlyti ir vykdyti skirtingas meninio ugdymo programas. Svarbu, kad jos atitiktų visus reikalavimus, kad nebūtų viršytas pamokų skirtų meniniam ugdymui skaičius. Be to, bendruosiuose ugdymo planuose taip pat sakoma, kad „Ugdymo sričių,

---

[44] "2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrasis ugdymo planas," Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-planai/Pradinio%20%20BUP%202013%20m%20%20geguzes%209%20d.pdf,

[45] "2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai," *supra* note 22.

[46] *Ibid.*

[47] "2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai," (2013), *supra* note 22.

[48] *Ibid.*

dalykų, kuriems neparengtos Bendrosios programos, programas tvirtina mokyklos direktorius, remdamasis bendraisiais ugdymo planais.“[49]

[49] “2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai,“ (2013), *supra* note 22.

3. FORMALIOJO TEATRO UGDYMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS

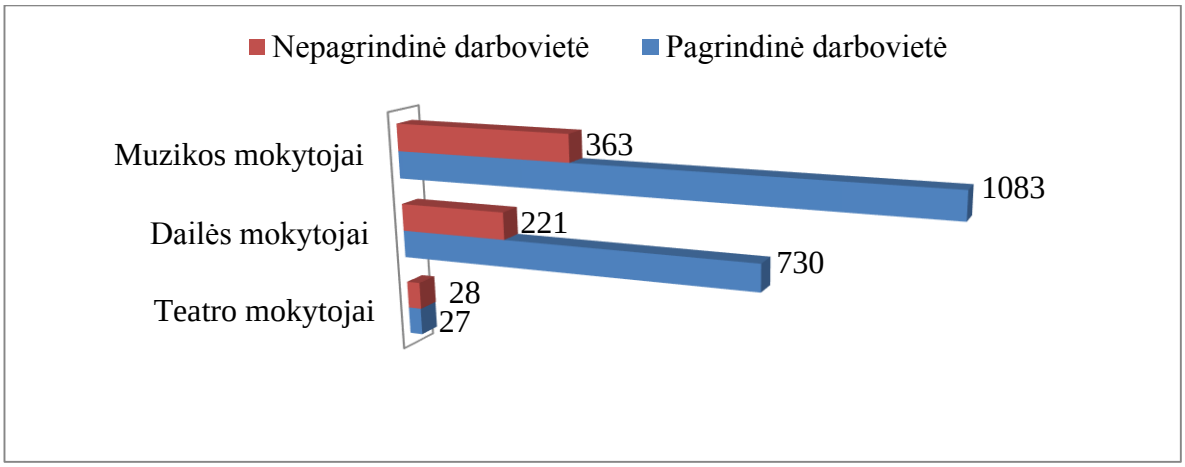
Šiame skyriuje bus analizuojamas formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimas. Bus apžvelgta situacija Lietuvoje ir Europoje, pristatyta teatro ugdymo Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose istorija, apžvelgti anksčiau atlikti tyrimai, susiję su mokinių, jų tėvų, mokytojų požiūriu į teatro ugdymą.

3.1. Formalusis teatro ugdymas tarp kitų meninio ugdymo dalykų Lietuvoje ir Europoje

Peržvelgus švietimą reglamentuojančius dokumentus, sunku pasakyti, kodėl būtent dailė ir muzika tapo privalomais dalykais. Galima manyti, jog tam galbūt daro įtaką parengtų mokytojų skaičius. 1 paveiksle pateikta, kiek skirtingų meninio ugdymo dalykų mokytojų dirba bendrojo ugdymo mokyklose. Tačiau šie skaičiai parodo, tik dirbančiuosius pagrindinėje darbovietėje. Tuo tarpu 2 paveiksle matomas dirbančių pagrindinėje ir nepagrindinėje darbovietėje santykis 2014-2015 m.

Mokomasis Dalykas		Mokytojų skaičius		
	2007-2008 m.	2008-2009 m.	2013-2014 m.	2014-2015 m.
Muzika	1778	1711	1347	1083
Dailė	1419	1363	770	730
Teatras/teatro menas	80	69	23	27

1 pav. Mokytojų pasiskirstymas pagal mokomuosius dalykus (mokytojai dirbantys pagrindinėje darbovietėje). Parengta autoriaus pagal: http://rsvis.emokykla.lt/

2 pav. Mokytojų dirbančių pagrindinėje ir nepagrindinėje darbovietėje santykis 2014-2015 m. Parengta autoriaus pagal: http://rsvis.emokykla.lt/

Akivaizdu, kad teatro mokytojų mokyklose labai mažai. Tačiau šie skaičiai parodo tik dirbančiuosius mokyklose, o kur visi kiti pagal specialias studijų programas parengti pedagogai? Vien teatro mokytojus šiuo metu Lietuvoje ruošia dvi anksčiau minėtos aukštosios mokyklos, kurių studijų programos nėra naujos. Klaipėdos universitete ruošiami lietuvių kalbos mokytojai su teatro specializacija. Lietuvos edukologijos universitete yra specializuota teatro pedagogikos programa. Panašu, kad aukštąsias mokyklas baigę jaunuoliai išsiskirsto, nes mokyklose darbo vietų neatsiranda.

Kaip jau buvo minėta, pagrindiniame ugdyme yra galimi keturi meninio ugdymo dalykai: dailė, muzika, teatras ir šokis. Tačiau I. Drižilauskienė teigia, kad „<...> Bendrosiose programose tik deklaruojama šių keturių meninių dalykų lygybė. Sudarant ugdymo planus dailės ir muzikos ugdomųjų dalykų statusas pakeliamas, o teatro ir šokio nebelieka. Tiesa, juos dar gali pasirinkti arba nepasirinkti mokiniai. Tada apie šio ugdomojo dalyko įteisinimą spręs mokykla. Jeigu ir bus leista dėstyti tokį dalyką, tai šis leidimas galios tik vienus metus, kitais mokslo metais - vėl lems mokinių pasirinkimas. Tokiomis sąlygomis apie sistemingą ugdymą galima net nesvajoti, nes vienais mokslo metais jį pasirinks vieni mokiniai, kitais galbūt kiti, dar kitais galbūt visai nepasirinks. Vadinasi, Švietimo ir

mokslo ministerija, viena vertus, pripažįsta teatro, kaip ugdomojo dalyko reikalingumą, kita vertus, palieka šį dalyką savieigai.“[50]

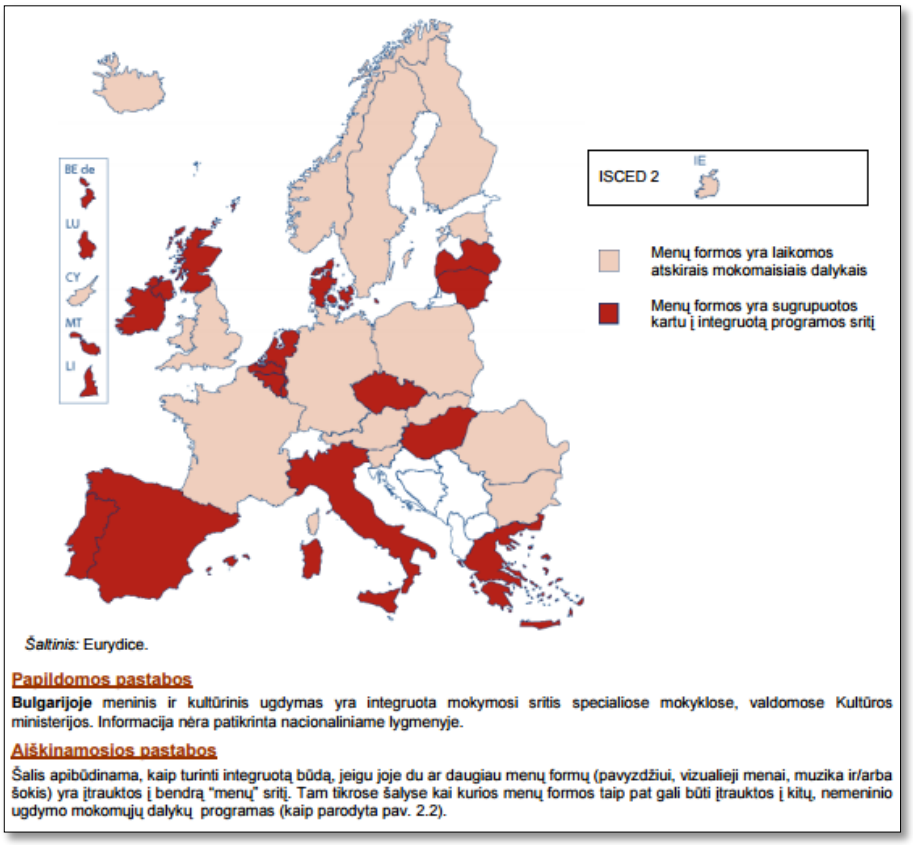
Eurydice ataskaitoje „Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje“ teigiama, kad „Meninio ugdymo vaidmuo, formuojant jaunųjų žmonių gebėjimus 21–ajame amžiuje, yra plačiai pripažįstamas visoje Europoje. Europos Komisija parengė Europos Kultūrinę darbotvarkę, kurią Europos Sąjungos Taryba patvirtino 2007 m. Šioje Darbotvarkėje pripažįstama meninio ugdymo svarba lavinant kūrybingumą. Be to, ES strateginėje Europos švietimo ir mokymo bendradarbiavimo programoje ateinančiam dešimtmečiui aiškiai pabrėžiama pagrindinių universalių kompetencijų, įskaitant kultūrinį išprusimą ir kūrybingumą, svarba.“[51]

Eurydice ataskaitoje taip pat teigiama, kad „Mokyklos programa gali susidėti iš daugelio atskirų mokomųjų dalykų (pavyzdžiui: chemijos, istorijos ir muzikos) arba susidėti iš mažesnio skaičius, tačiau platesnių mokymosi sričių (tokių kaip tikslieji mokslai, humanitariniai mokslai ir menai). Taigi, menų formų sritys (tokios kaip vizualieji menai, muzika, teatras ir šokis) gali būti laikomos kaip priklausančios tai pačiai meninio ugdymo mokomųjų dalykų „šeimai“. Nuo to priklauso, kaip mokyklos programa yra suvokiama nacionaliniame lygmenyje (pvz., kaip programa aprašoma oficialiuose dokumentuose).“[52]

„Tačiau net jeigu menai yra suvokiami kaip priklausantys vienai grupei ir yra integruoti į tą pačią programos sritį, tai nereškia, kad jie būtinai dėstomi kartu arba, kad jų mokomos temos sutampa. Pavyzdžiui, Latvijoje „Menai“ yra privalomai organizuojami ir dėstomi kaip trys atskiri mokomieji dalykai. Keliose šalyse, mokyklos gali pačios nuspręsti, kaip jos mokys menų. Pavyzdžiui, Čekijoje, nors menų formos nacionalinėje programoje yra sugrupuotos kartu, kiekviena mokykla gali nuspręsti pati, ar menų ugdymą organizuoti kaip integruotą sritį, ar kaip atskirus mokomuosius dalykus. O Vengrijoje, Nacionalinė bendrojo ugdymo programa nurodo „mokymosi sritis“, o ne mokomuosius dalykus, viena iš jų yra „menai“, bet vietiniame lygmenyje ji paverčiama atskirais mokomaisiais dalykais. Priešingai, jeigu meninio ugdymo mokomieji dalykai yra pristatomi atskirai, tai nereiškia, kad jie niekada nedėstomi kartu, per integruoto mokymo temas.

[50] Irena Drižilauskienė, “Teatro (dramos) vieta ugdymo procese,“ iš*Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos*, Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007), 23.
[51] “Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje,“ (Briuselis: Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA P9 Eurydice), 2009), 3.
[52] “Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje,“ *supra* note 34, p. 3

Kaip parodyta <3 paveiksle>, apie pusėje šalių priimtas integruotas meninio ugdymo mokomųjų dalykų pristatymo programoje būdas, ir atvirkščiai, pusė laiko menų formas atskirais mokomaisiais dalykais“[53] - rašoma ataskaitoje.

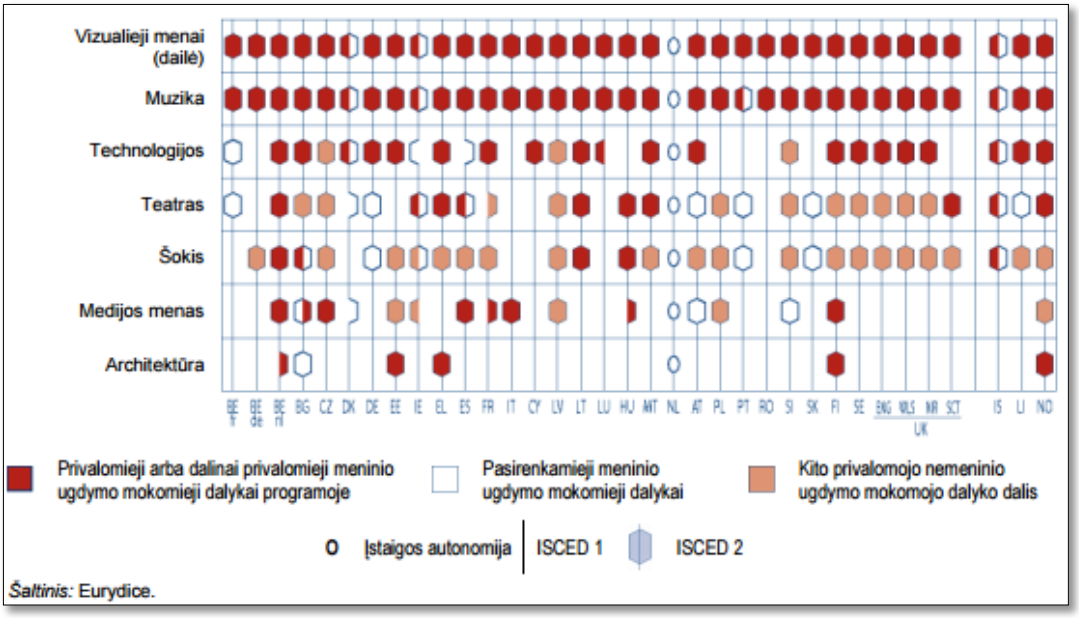

3 pav. Menų formų suvokimas kaip sugrupuotų kartu į integruotą sritį arba kaip atskirus mokomuosius dalykus nacionalinėje programoje, ISCED 1 ir 2. Šaltinis: Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje (2009).

„Visose šalyse „menai“, kaip programos sritis (apimanti kai kuriuos, tačiau nebūtinai visus mokomuosius dalykus: vizualiuosius menus, muziką, technologiją, teatrą, šokį, medijos meną ir architektūrą), yra privaloma visame ISCED 1 lygmenyje. Be to, beveik visose šalyse „menai“ yra taip pat privalomi ir ISCED 2 lygmenyje. Tačiau šiuo atveju yra išimčių. Ispanijoje, Liuksemburge, Maltoje ir Portugalijoje menai yra privalomi tik iki tam tikro ISCED 2 lygmens taško. Danijoje, Airijoje ir Islandijoje ISCED 2 lygmenyje visi menų mokomieji dalykai yra pasirenkamieji. Kaip parodyta <4 paveiksle>, daugumoje šalių visi bendrųjų programų meninio ugdymo mokomieji dalykai yra privalomi. Trijose šalyse (Belgijos flamandų bendruomenėje, Suomijoje ir Norvegijoje) visos išvardintos meninės sritys yra programos dalis ir yra kažkuria forma privalomos. Čekijoje, Graikijoje ir Latvijoje privalomi ne visi, o tik vienas iš visų minimų mokomųjų dalykų. Bulgarijoje nors visos sritys yra programos dalis, ne visos jų yra privalomos. Nyderlanduose menai yra dėstomi pagal integruotą programą, o atskiros mokyklos gali pasirinkti iš visų siūlomų mokomųjų dalykų. Taigi,

[53] *Ibid.*, p. 24.

įmanoma, jog kai kurios mokyklos siūlo visus meninio ugdymo mokomuosius dalykus“[54] - rašoma ten pat.

4 pav. Skirtingų meninio ugdymo mokomųjų dalykų statusas nacionalinėje programoje, ISCED 1 ir 2. Šaltinis: Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje (2009).

„Pusėje šalių teatras įtraukiamas kaip privalomasis mokomasis dalykas, sudarantis meninio ugdymo programos dalį arba kaip kitų privalomųjų mokomųjų dalykų sritis (dažniausiai gimtosios kalbos/literatūros). Septyniose šalyse teatras yra visiškai laisvai pasirenkamas mokomasis dalykas. Austrijoje, priklausomai nuo mokyklos, teatras yra arba pasirenkamasis mokomasis dalykas (su įvertinimu), nors tai ganėtinai retas reiškinys, arba laisvas kursas (be įvertinimo). Šiuo atveju dalyvavimas yra įrašomas į pažangumo pažymėjimą. Daugumoje Lichtenšteino mokyklų teatras yra pasirenkamasis mokomasis dalykas, tačiau Liechtensteinisches Gymnasium’as turi teatro grupes ISCED 2 lygmens mokiniams.“[55]- rašoma Eurydice ataskaitoje.

Kaip puikus pavyzdys, kad teatro pamokos gali būti privalomos, pasirinktas teatrinis ugdymas Anglijoje. Jungtinės Karalystės teatro edukologų asociacija „National drama“ savo interneto puslapyje rašo, kad „Dramos/teatro mokymasis - natūralus žmogaus procesas. Jis mums leidžia suprasti, ką reiškia būti žmogumi.“[56]

Kaip teigia L. Vilkytė, „Švietėjiškoji Teatro svarba jau daugelį metų yra plačiai pripažįstama visoje Didžiojoje Britanijoje. Vyriausybė suvokia kūrybiškumo svarbą ir tai aiškiai rodo per įvairius

[54] “Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje,“ *supra* note 34, p. 26.
[55] “Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje,“ *supra* note 34, p. 28.
[56] “National drama,“ žiūrėta 2015 05 16, http://www.nationaldrama.org.uk/

politinius sprendimus bei iniciatyvas. Daugumoje vidurinių mokyklų yra įrengti dramos kabinetai/teatro salės su reikalinga įranga, apšvietimu, rekvizitu, mobilia žiūrovų sale, metodiniai kabinetai su mokomąja medžiaga pedagogams. Moksleiviai Anglijos mokyklose privalo mokytis dramos per visą edukacinį laikotarpį, kad įgytų draminės patirties, socialinės kompetencijos, bendravimo įgūdžių ir kita. <...> Švietėjiškasis teatras Anglijoje yra prieinamas kiekvienam moksleiviui besimokančiam mokykloje. <...> Privaloma savaitinė dramos pamoka yra lygiavertė kitų dalykų pamokoms ir užima gerbtiną vietą ne tik mokykloje bet ir visoje mokyklos bendruomenėje.“[57]

L. Vilkytė detaliai pristato visą formaliojo teatrinio ugdymo sistemą. Buvusi teatro mokytoja, šiuo metu gyvenanti Anglijoje, teigia, kad „Pradinėse klasėse, priklausomai nuo mokytojo kvalifikacijos, drama yra integruota į daugybę mokomųjų dalykų su tikslu pravesti pamokas patraukliau, įdomiau, kūrybiškiau. / Vidurinėje mokykloje drama kaip privaloma pamoka suteikia galimybę išplėsti pažinimo ribas socialinės dramos (tarpusavio santykių tyrinėjime, elgesio vertinime ir pan.) bei teatrinio kūrybinio proceso (charakterių analizavimas, vaidmenų kūrimas ir pan.) galimybių ribose. <...> Vidurinės mokyklos mokiniai (16-17 m.) gali rinktis laikyti baigiamąjį dramos egzaminą (GSCE).

Vyresnėse klasėse (17 - 18 m.) moksleiviams sudarytos visos sąlygos studijuoti dramą, kaip teatro meno rūšį aukščiausiuoju A lygiu, dar vadinamu Dramos ir Teatro meno studijomis. Jose moksleiviai mokosi aktorinio meistriškumo, vaidina, režisuoja spektaklius, pjesių ištraukas, susipažįsta su teatro meno meistrais K. Stanislavskiu, A. Artaud, B. Brechtu, J. Grotowski, P. Brook, mokosi teatro istorijos, analizuoja klasikinę ir moderniąją dramaturgiją.“[58]

Be to, mokytojas turi gebėti atskirti privalomąjį dalyką nuo pasirenkamojo. „Mokytojas turi žinoti, kad vaikas turintis privalomą dramos pamoką vidurinėje mokykloje tikrai nerodo noro eiti į sceną ir vaidinti auditorijai. Tad dramos pamokos, kol netampa pasirinktomis vyresnėse klasėse, nėra skirtos žiūrovui. Moksleiviai savo improvizacijas pristato vieni kitiems, paskui jas aptaria, analizuoja, daro išvadas. Norintys vaidinti visos mokyklos ar miesto auditorijai vaikai mielai renkasi užklasinę veiklą ir dalyvauja įvairiuose renginiuose“[59] - sako L. Vilkelytė.

3.2. Teatro ugdymas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose istoriniu požiūriu

[57]Loreta Vilkytė,“Teatrinis ugdymas Anglijos mokyklose,“ iš*Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,*Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007), 123.
[58]Loreta Vilkytė, *supra* note, p. 124-128.
[59]*Ibid.*, p. 129.

Pasak Vidos Kazragytės, teatro pedagogikos Lietuvos mokyklose šaknys siekia XVI–XVIII amžių. Tuo laikotarpiu veikė jėzuitų kolegijos, kuriose teatras įvairiomis formomis buvo įtrauktos į humanitarinį ugdymo planą. Jis vadinosi „Ratio Studiorum“. Teatras buvo svarbi edukacinė meninė priemonė to laiko švietimo tikslų įgyvendinime. Tai geriausiai atskleidžia literatūrologų, istorikų, teatrologų darbai.[60] Nerijus Gedminas sako, kad „Apie teatro reikšmę žmogaus ugdymui rašė ir žymus čekų pedagogas Janas Amosas Komenskis (Komensky (Comenius), 1592-1670). Savo teoriniuose darbuose jis rekomendavo įtraukti draminius vaidinimus į mokymo programą, nes tokie užsiėmimai lavina atmintį ir proto aštrumą, padeda atskleisti mokinių gabumus ir užslėptus talentus.“[61]

Anot V. Kazragytės, užsidarius kolegijoms, Lietuvos mokyklinio teatro istorija nutrūko gana ilgam laikui. Metams bėgant teatrinė pedagogika, ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse, buvo beveik pamiršta.[62]

V. Kazragytė taip pat atkreipia dėmesį į XX amžių: kuomet XX a. pirmojoje pusėje pradėjo kurtis bendrojo lavinimo mokyklos, teatras neatrodė aktualus, todėl nebuvo įtrauktas į privalomojo ugdymo turinį. Tuo laikotarpiu didžiausias dėmesys buvo skiriamas pragmatizmui, scientizmui (mokslo žinių vertinimui). Galima manyti, jog būtent tada teatras gavo popamokinės veiklos statusą.[63]

„1971 m. rugsėjo 1 d. įvyko Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto Klaipėdos muzikos fakulteto atidarymas <...>. Klaipėdoje atidaromame aukštosios mokyklos padalinyje įsteigiama ir nauja specialybė - lietuvių literatūra ir režisūra. <...> 1975 metais šalia pedagogų su papildoma režisūros specialybe surenkama ir pirmoji dramos kolektyvų režisierių grupė. Ši realybė paskatino fakultetų vadovybę įkurti dvi savarankiškas katedras: Režisūros ir Teatro pedagogikos.“[64] - teigia G. Šimkus.

Pasak V. Kazragytės, XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje pastebimas teatrinio švietimo atsigavimas.[65] Ramutė Bruzgelevičienė teigia, kad būtent tada „parengti naują, visuminę, ugdymo sampratą išreiškiantys, konceptualius turinio pagrindus pateikiantys bei juos konkretinantys dokumentai:

- 1990 m. - ugdymo turinio koncepcijos: dorovinio ugdymo; estetinio ir meninio ugdymo; istorijos dėstymo; ekologinės kultūros ugdymo; ekologinio švietimo; sveikatos apsaugos; sveikatos pagrindų kurso; kūno kultūros (2 variantai); <...>
- 1994 m. paskelbti Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų projektai; 1997 m.

[60]Vida Kazragytė, “Mokyklinės teatro pedagogikos plėtra Lietuvoje: idėjų aspektas,“ *Pedagogika*, 114, 2 (2014): 154.
[61]Nerijus Gedminas, *supra* note 2, p. 8.
[62]Vida Kazragytė, *op. cit.*
[63]*Ibid.*, p. 154-155.
[64] Gediminas Šimkus, “Režisūros katedra Lietuvos teatrinės kultūros procese,“ iš *Mėgėjų teatras Lietuvos kultūroje*, Villy Dall, Vytautas Jakelaitis, Jagoda Hernik-Spalinska, Regimantas Kaškauskas, Irena Maciulevičienė, Gytis Padegimas, Gediminas Šimkus, Danutė Vaigauskaitė, Stasys Vaitekūnas, Vaclovas Vičius, Vitalius Zabarauskas (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2003), 23.
[65] Vida Kazragytė, *supra* note 4, p. 155.

jų pagrindu parengtos I-X klasių bendrosios programos bei pradinės ir pagrindinės mokyklos išsilavinimo standartų projektai;

- 1999 m. pabaigoje paskelbti XI-XII klasių bendrųjų programų bei bendrojo išsilavinimo standartų projektai.“[66]

Pasak R. Bruzgelevičienės„„Meninis moksleivių ugdymas vykdomas vidurinio lavinimo grandyje. Visose bendrojo lavinimo mokyklose menai (dailė, muzika) dėstomi kaip atskiros disciplinos; pagal naują muzikinio ugdymo sampratą, įtvirtintą reformuotoje pradinėje mokykloje, ugdomas vaikų gebėjimas muzikuoti.“[67]

„Meninio profilio disciplinos vis labiau įsitvirtina šiuolaikinėje bendrojo lavinimo mokykloje. Šalia dar nuo tarybinių laikų įprastų muzikos, dailės pamokų, tvarkaraščiuose dažnai įrašomi šokio bei teatro užsiėmimai. <...> Įteisinus šias pamokas kaip pasirenkamą dalyką aukštesnėse bendrojo lavinimo mokyklų bei gimnazijų klasėse, požiūris į menines disciplinas ėmė keistis - tai įrodo šių užsiėmimų populiarumas tarp mokinių“[68] - mano N.Gedminas.

Anot Jūratės Grigaitienės, teatras, kaip mokomasis dalykas, nuo 1995 m. atkeliavo į 20 Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų. Tiesa, privalomas - tik keliose iš jų.[69]

R. Bruzgelevičienė akcentuoja, kad „iki 1999-2000 m. m. dalyje bendrojo lavinimo mokyklų organizuotas sustiprintas meno dalykų mokymas pagal ministerijos tvirtinamas atskiras programas. Minėtais mokslo metais 54 šalies mokyklose buvo sustiprinta dailė (7910 moksleivių); 41 - muzika (6177 moksleiviai); 3 - choreografija (386 moksleiviai); 1 - teatras (101 moksleivis).

1999 m. parengta naujesnė meninio ugdymo samprata. Ji nepanaikino galimybių norintiems ir pasirengusiems vaikams nuo II klasės kryptingai ugdyti kurią nors meno sritį labiau nei kitose mokyklose.“[70]

„1996 m. publikuota ministerijos patvirtinta dramos (teatro) papildomojo ugdymo ir pasirenkamojo dalyko bendroji programa I–XII klasėms. Joje pirmą kartą pabandyta apibrėžti teatro dalyko paskirtį, suformuluoti mokyklinio lygio teatro ugdymo turinį (temas, veiklas,gebėjimus, žinias). Ja remiantis 2000 m. buvo parengta bendroji teatro programa, skirta profiliuotam viduriniam mokymui.Nuo 2000–2001 m. m. teatras kaip pasirenkamasis dalykas įeina į vidurinio ugdymo turinį. Esant galimybei, siūloma teatro dalyką įtraukti į pradinio bei pagrindinio ugdymo programas.

---

[66] Ramutė Bruzgelevičienė, “Bendrojo ugdymo turinio pertvarka naujomis valstybės kūrimo sąlygomis,“ iš *Lietuvos švietimo kaita: švietimo reformos darbai tūkstantmečių sandūroje: tendencijos, lūkesčiai*, Ramutė Bruzgelevičienė(Vilnius: Leidykla „Garnelis“, 2001), 55-56.

[67] Ramutė Bruzgelevičienė, “Meninis ugdymas - būdas ugdyti kultūrinę visuomenės brandą,“iš *Lietuvos švietimo kaita: švietimo reformos darbai tūkstantmečių sandūroje: tendencijos, lūkesčiai*, Ramutė Bruzgelevičienė(Vilnius: Leidykla „Garnelis“, 2001), 80.

[68] Nerijus Gedminas, *supra* note 2, p. 12.

[69]Jūratė Grigaitienė, “Drama (teatras) mokykloje,“ iš*Tautos teatrasI: pirmojo viešo lietuviško vaidinimo šimtmečiui : medžiaga Lietuvos teatro istorijai*, Petras Bielskis(Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 1999), 86.

[70] Ramutė Bruzgelevičienė, “Meninis ugdymas - būdas ugdyti kultūrinę visuomenės brandą,“*op. cit.*

<...>Nuo 2003 m. Lietuvos edukologijos universitete Meninio ugdymo katedroje prof. habil. dr. V. Matonio iniciatyva vykdoma teatro meno pedagogikos magistrantūros programa. <...>Nuo 2005 m. šioje katedroje vykdoma teatro pedagogikos pagrindinių studijų programa. Joje siekiama suderinti būsimo teatro mokytojo meninį rengimą su pedagoginiu, didaktiniu, tiriamuoju.<...>2013 m. pirmą kartą vykdytas teatro brandos egzaminas.“[71] - teatro pedagogikos istoriją prie šių dienų priartina V. Kazragytė.

[71]Vida Kazragytė, *supra* note 4, p. 158.

3.3. Mokinių, jų tėvų, mokytojų požiūrio į formalųjį teatro ugdymą Lietuvoje tyrimai

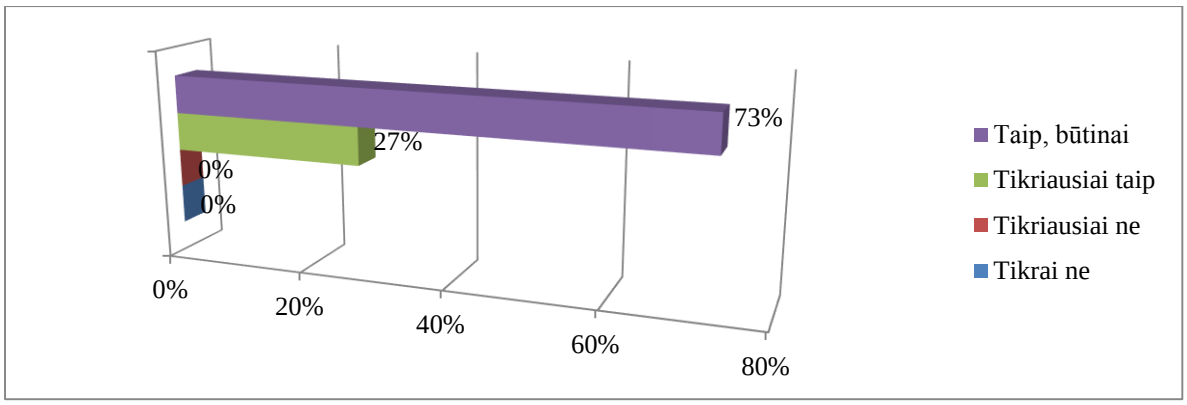
Lietuvoje atlikta nemažai tyrimų susijusių su teatriniu ugdymu mokyklose. Šiame skyriuje pristatysiu keletą gautų rezultatų, geriausiai atskleidžiančius mokinių, jų tėvų ir mokytojų požiūrį teatrinį ugdymą.

Prienų „Ąžuolo“ pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros ir dramos mokytoja metodininkė I. Drižilauskienė apklausė „500 Prienų „Ąžuolo“ pagrindinės ir Birštono vidurinės mokyklų V-X klasių moksleivių. Apie pusė į anketos klausimus atsakiusių mokinių yra lankę arba lanko dramos būrelį, studiją. Į klausimą ar reikalingas mokykloje teatrinis ugdymas teigiamai atsakė 78 %, neigiamai - 20 %. 85 % apklaustųjų norėtų, kad mokykloje vyktų dramos pamokos, 70 % norėtų, kad šių pamokų statusas būtų lygus tokiems dalykams, kaip muzika, dailė. <...> Apie 15 % mokinių teigia, jog teatras jiems nepatinka. Visi jie niekada nelankė jokių teatro užsiėmimų, beveik visi nėra buvę teatre (!), iš viso nesidomėjo šiuo dalyku. Logiška, jog nepatinka tai, ko nepažįsti, ko niekada nebandei daryti.“[72]

Panevėžio Juozo Miltinio vidurinės mokyklos teatro mokytojas metodininkas, aktorius V. Fijalkauskas, siekdamas išsiaiškinti mokinių ir teatro mokytojų į teatrinės veiklos organizavimą, 2006 metais Panevėžio J. Miltinio vidurinėje mokykloje atliko tyrimą. „Apklausoje dalyvavo 72 respondentai. Iš jų 68 vyresnių klasių mokiniai ir 4 mokytojai, tiesiogiai susiję su teatrine veikla. <...> Pateiktoje anketoje, pirmiausia buvo svarbu išsiaiškinti ar vidurinėje mokykloje reikalingas teatrinis ugdymas.“[73] Rezultatai pateikti 5 paveiksle.

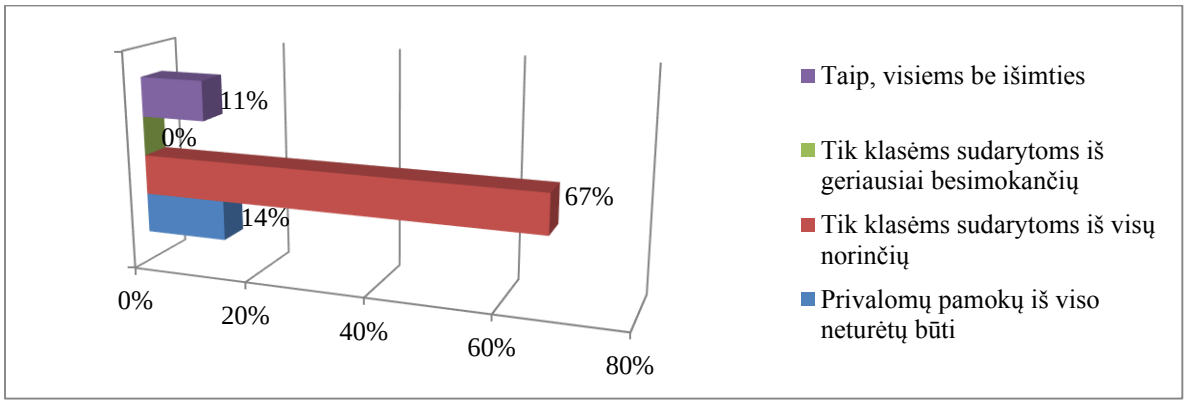
[72]Irena Drižilauskienė, *supra* note 33.

[73]Vidmantas Fijalkauskas, “Mokinių ir mokytojų požiūrio į teatrinio ugdymo organizavimą Panevėžio Juozo Miltinio vidurinėje mokykloje tyrimas,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,*Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys (Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007), 39-40.

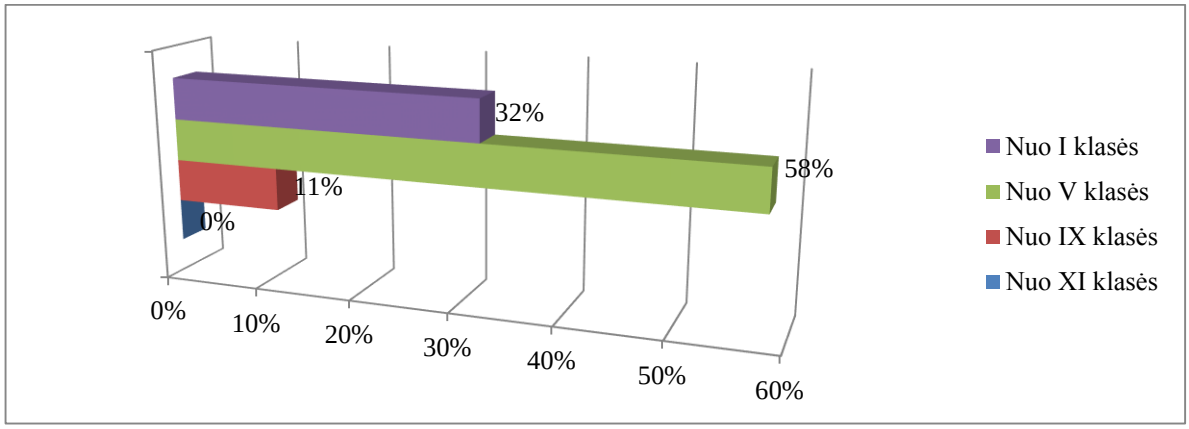

5 pav. Ar reikalingas teatrinis ugdymas vidurinėje mokykloje? Šaltinis: Vidmantas Fijalkauskas (2007).

Atsakymai į klausimą, ar privalomos teatro pamokos turėtų būti dėstomos visiems be išimties, pateikiami 6 paveiksle.

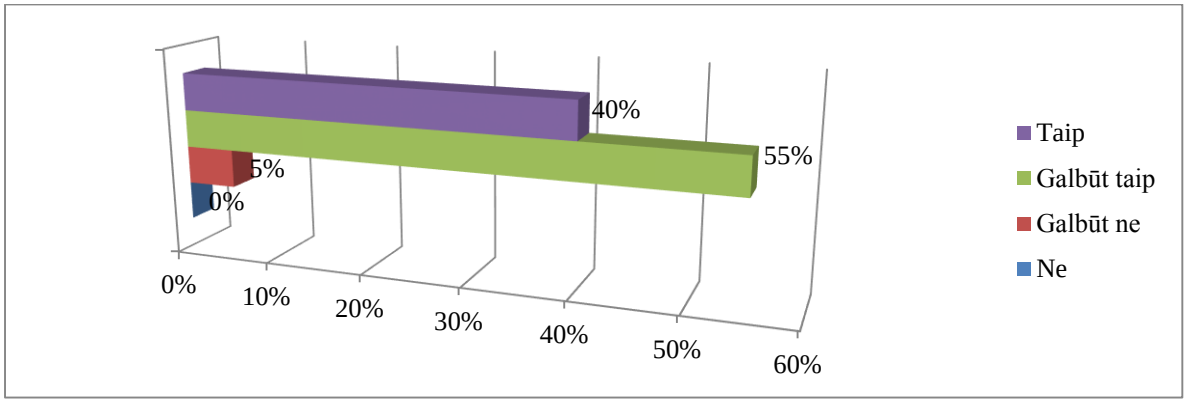

6 pav. Ar privalomos teatro pamokos turėtų būti dėstomos visiems be išimties? Šaltinis: Vidmantas Fijalkauskas (2007).

7 paveiksle pateikti Fijalkausko užduoto klausimo, „Nuo kada, jūsų manymu, turėtų būti pradėtas dėstyti teatras?“, rezultatai.

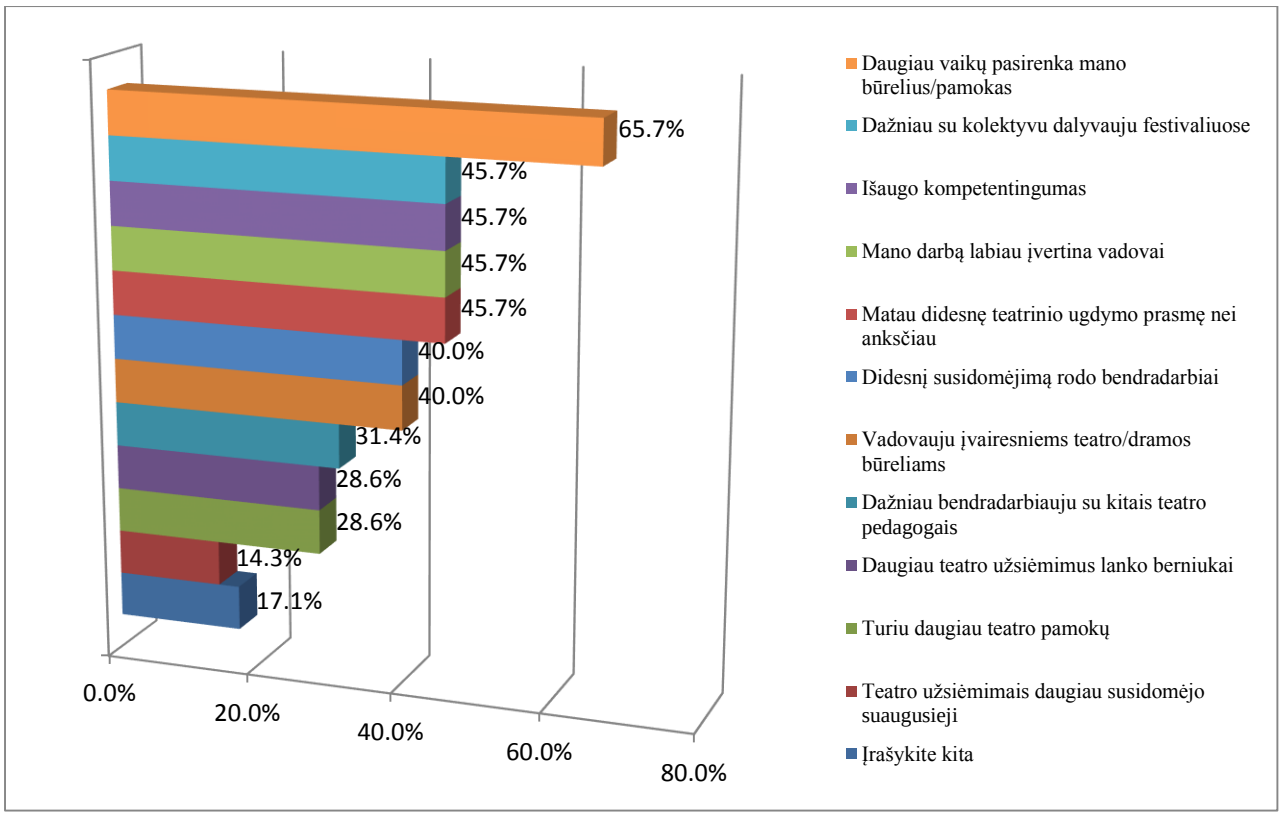

7 pav. Nuo kada, jūsų manymu, turėtų būti pradėtas dėstyti teatras? Šaltinis: Vidmantas Fijalkauskas (2007).

Vytauto Didžiojo universiteto absolventė Regina Laucytė savo Magistro darbe „Dalyvavimo mokyklos dramos kolektyve įtaka mokinių asmenybės savybių tobulėjimui: Maironio gimnazijos atvejis“ atliko tyrimą ir apklausė 20 tėvų, kurių mokiniai dalyvauja dramos kolektyve. Tėvai atsakė į klausimą, „ar teatro pamokos turėtų būti vedamos nuo 1 klasės - taip, kaip dailės ir muzikos? Rezultatai, pateikiami 8 paveiksle, net nereikalauja komentarų. Sunku pasakyti, ar tokie rezultatai būtų visose mokyklose, tačiau prognozė gana aiški.

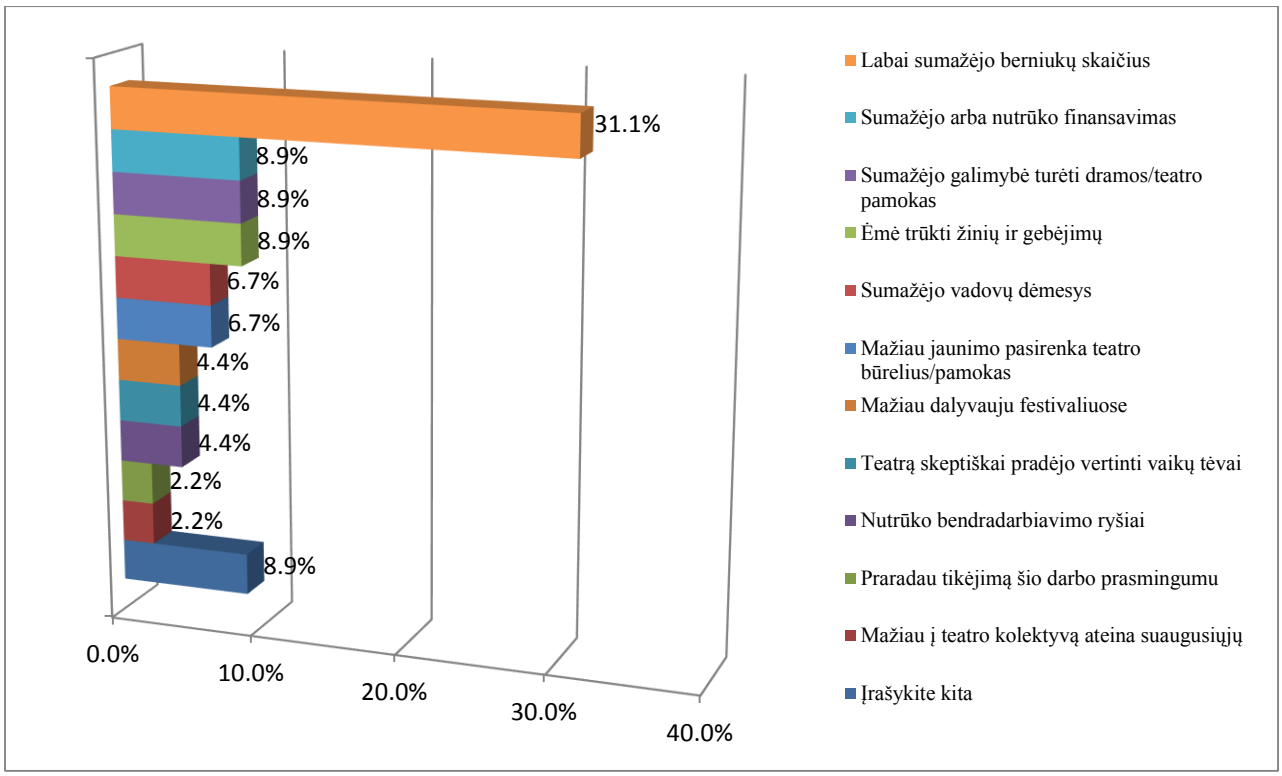

8 pav. Ar teatro pamokos turėtų būti vedamos nuo 1 klasės? Šaltinis: Regina Laucytė (2008).

Lietuvos edukologijos universiteto Ugdymo mokslų fakulteto Šokio ir teatro katedros docentė, socialinių mokslų daktarė Vida Kazragytė 2006 metais atliko apklausą, kurioje dalyvavo 45 teatro pedagogai. Apklausa buvo vykdoma siekiant išsiaiškinti mokytojų nuomones apie dabartinę teatrinio ugdymo būklę. Klausimo, kokie teigiami pokyčiai įvyko Jūsų, kaip teatro pedagogo, darbe per pastaruosius 2-3 metus, rezultatai pateikiami 9 paveiksle.

9 pav. Kokie teigiami pokyčiai įvyko Jūsų, kaip teatro pedagogo, darbe per pastaruosius 2-3 metus? Šaltinis: Vida Kazragytė (2007).

Teigiamų pokyčių buvo pakankamai daug. Svarbiausi iš jų: daugiau vaikų pasirenka teatro būrelius/pamokas - 65,7 proc.; dažniau su kolektyvu dalyvauja festivaliuose - 45,7 proc.; išaugęs kompetentingumas - 45,7 proc.; darbas labiau įvertinamas vadovų - 45,7 proc.; pastebima didesnė teatrinio ugdymo prasmė nei anksčiau - 45,7 proc. Tuo tarpu neigiamų pokyčių - 2-5 kartus mažiau. 10 paveiksle pristatomi neigiami pokyčiai. Ryškiausias iš jų „labai sumažėjo berniukų skaičius“ - 31,1 proc. Verta paminėti ir: sumažėjusį ar nutrūkusį finansavimą, sumažėjusią galimybę turėti teatro pamokas, žinių ir gebėjimų stygių. Visi trys atsakymai surinko po 8,9 proc.

10 pav. Kokie įvyko neigiami pokyčiai? Šaltinis: Vida Kazragytė (2007).

Šis tyrimas padeda netiesiogiai susidaryti nuomonę apie tai, ką mokytojai laiko teigiamais dalykais ir ką neigiamais, koks bendras jų požiūris į teatrinį ugdymą.

Svarbu paminėti ir Rimanto Želvio monografijoje „Švietimo vadyba ir kaita“ (1999) aprašytą tyrimą.[74] Buvo tiriamas Lietuvos švietimo vadovų požiūris į kaitą. Tačiau viena iš tyrimo dalių analizavo funkcijų pasidalijimą tarp įvairių švietimo grandžių. Šiame tyrime nebuvo minimas teatras, vis dėlto, atskleidžiamas švietimo vadovų požiūris, kas turėtų spręsti dėl ugdymo turinio bei mokyklos profilio formavimo. Tyrime dalyvavo apskričių, savivaldybių švietimo padalinių, vidurinių mokyklų vadovai ir juos pavaduojantys asmenys. Vienas iš klausimų aiškinosi, kaip turėtų būti formuojamas ugdymo turinys. 33,4 proc. teigė, kad centralizuočiau, 29,5 proc. mažiau centralizuotai. Taigi, Lietuvos mokyklų vadovai nesutaria ir skirtingai vertina švietimo centralizaciją formuojant ugdymo turinį.[75]

Vis dėlto, švietimo vadovai vieningai sutarė, kad sprendimą dėl mokyklos profilio, t.y. humanitarinio, realinio ir kt., turėtų priimti mokyklos taryba. Taip atsakė net 88,3 proc. apklaustųjų. Tuo tarpu savivaldybės švietimo padalinys ir ministerija surinko atitinkamai 30,8 proc. ir 6 proc.[76] Vadinasi, švietimo vadovai, prieš beveik du dešimtmečius, būtų pritarę esamai švietimo padėčiai. Šiuo metu, mokyklos gali laisvai apsispręsti dėl profilio, o ugdymo turinio formavimas didžiąja dalimi centralizuotas, nors vietos mokyklų savarankiškumui ir šiuo klausimu yra.

[74] Rimantas Želvys, *Švietimo vadyba ir kaita.* (Vilnius: garnelis, 1999).
[75] *Ibid.*, p. 159.
[76] *Ibid.*, p. 162.

Apibendrinant visus aptartus tyrimus ir jų rezultatus, galima padaryti keletą išvadų:

- Teatro besimokantys mokiniai jį mėgsta ir rekomenduotų kitiems.
- Mokinių, besimokančių teatro, tėvai sutaria, kad teatro ugdymas reikalingas ir netgi galėtų būti mokomas nuo pirmos klasės.
- Teatro mokytojai pastebi, kad vis daugiau mokinių prisijungia į neformalaus teatro ugdymo būrelius ar studijas.
- Dažnai pasikartojanti teatro mokytojų įvardijama problema - mokyklos vadovų požiūris į teatrą.
- Švietimo vadovams esama padėtis yra pakankamai artima.

4. LIETUVOS BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VYKDOMŲ FORMALIOJO MENINIO UGDYMO PROGRAMŲ TYRIMAS

4.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant išsiaiškinti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo būklę, buvo atliktas tyrimas, kurio metu apklausiamos Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklos. Tyrimui pasirinktas apklausos metodas. Interneto puslapyje „Mokslo medis“ rašoma, kad „Socialiniuose moksluose apklausa taikoma kaip instrumentas informacijai iš respondentų surinkti iš anksto apgalvotais klausimais. Kiekybine apklausa nesiekiama rasti mokslui nežinomų tiesų, greičiau tik patvirtinti arba paneigti teorines nuostatas ar praktikoje kilusias įžvalgas.”[77] Norint patikrinti abejones, dėl formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo masto bendrojo ugdymo mokyklose, bei išsiaiškinti įtaką darančius veiksnius, buvo pasirinktas kiekybinės apklausos metodas. Apklausa buvo vykdoma internetinėje platformoje, siunčiant nuorodą elektroniniu paštu. Toks būdas pasirinktas, norint apklausti kuo didesnį kiekį Lietuvos mokyklų. Be to, anot Gaižauskienės ir Mikėnės, vykdant apklausą internetu, išvengiama interviuotojo įtakos.[78] Dėl tos pačios priežasties, klausimai nebuvo sukoncentruoti į teatro ugdymą, priešingai - buvo aiškinamasi visų meninio ugdymo programų įgyvendinimo mastai.

Tačiau, kaip pažymi Gaižauskienė ir Mikėnė, atliekant apklausą internetu, susiduriama su respondentų atrankos problema.[79] Siunčiant elektroninį laišką, su prašymu užpildyti apklausą, į mokyklas, su kuriomis anksčiau nebuvo palaikomas joks ryšys, natūralu tikėtis, jog ne visos mokyklos tai atliks. Todėl, vietoj respondentų atrankos vykdymo, buvo pasirinktas kitoks kelias. Prašymas su nuoroda į apklausą, buvo išsiųstas visų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų nurodytais elektroninio pašto adresais. Taip įvyko visiškai atsitiktinė atranka. Į prašymą atsiliepė ir apklausą užpildė daugiau kaip 30 proc. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų.

Atliekant tyrimą, buvo susidurta ir su kitokiomis problemomis. Siekiant surinkti kuo daugiau atsakymų, nebuvo nurodyta, koks konkretus mokyklos darbuotojas turėtų atsakyti į šią apklausą. Buvo prašoma, kad tai būtų vadovaujančias pareigas užimantis ir ugdymo situaciją mokykloje išmanantis žmogus. Todėl pasitaikė atvejų, kai iš vienos mokyklos buvo gaunama po kelis vienodus atsakymus. Kartotiniai atsakymai buvo pašalinti.

---

[77] “Apklausa kiekybiniame tyrime,” Žiūrėta 2015 kovo 4 d. http://www.mokslomedis.lt/apklausa-kiekybiniame-tyrime/

[78] Inga Gaižauskaitė ir Svajonė Mikėnė, *Socialinių tyrimų metodai: Apklausa.* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014), 85.

[79] *Ibid.*, p. 87.

Taip pat svarbu paminėti, kad didelė dalis mokyklų išreiškė susidomėjimą tyrimo rezultatais. Todėl buvo persiųsta nuoroda, su automatiškai sugeneruotais rezultatais.

Apklausos klausimyne klausimų nedaug, tačiau taip siekta išvengti pasikartojimo, nes tie patys klausimai užduodami skirtingus ugdymo lygius įgyvendinančioms mokykloms (pradinį, pagrindinį, vidurinį). Tokiu būdu, buvo atlikti keturi atskiri tyrimai: bendras ir trys, pagal įgyvendinamus ugdymo lygius.

Tyrimas susideda iš 4 dalių:

1. bendra visų bendrojo ugdymo mokyklų tyrimo dalis;
2. tik pradinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų tyrimo dalis;
3. tik pagrindinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų tyrimo dalis;
4. tik vidurinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų tyrimo dalis.

Visų tyrimo dalių duomenys renkami naudojant bendrą anketinę apklausą (žr. 2 Priedas).

Tyrimo anketinę apklausą sudaro 4 dalys:

1. bendro pobūdžio informacija (bendrojo ugdymo mokykla);
2. mokyklose vykdomų bendrojo ugdymo programų nustatymas;
3. įtaka formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui;
4. meninio ugdymo mokytojų trūkumo nustatymas.

Anketinę apklausą sudaro uždaro tipo klausimai.

Generalinės visumos.

1. Bendrojo ugdymo mokyklos (1191);
2. Pradinio ugdymo programą vykdančios bendrojo ugdymo mokyklos (1035);
3. Pagrindinio ugdymo programą vykdančios bendrojo ugdymo mokyklos (1011);
4. Vidurinio ugdymo programą vykdančios bendrojo ugdymo mokyklos (424).

Tyrimo tikslas – išanalizuoti atskirų bendrojo ugdymo mokyklų požiūrį į formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą.

Siekiant šio tikslo iškelti **uždaviniai:**

1. išsiaiškinti formaliojo meninio ugdymo pasiūlą bendrojo ugdymo mokyklose;
2. išanalizuoti įtaką meninio ugdymo programų pasiūlai darančius veiksnius;
3. identifikuoti problemas ir numatyti galimus sprendimo būdus.

Tyrimo imtys. Tyrimo imtys nustatytos remiantis Paniotto formule, pagal A. Valackienę:[80]

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{N}}$$

1. skaičiuojant visų bendrojo ugdymo mokyklų imtį:

n – imties dydis;

Δ- imties paklaidos dydis (=0,05);

N – generalinis visumos dydis (=1191).

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{2}} = \frac{1}{0{,}05^2 + \frac{1}{1191}} = 299$$

Apklausoje dalyvavo 371 bendrojo ugdymo mokykla (žr. 1 Priedas).

2. skaičiuojant pradinio ugdymo programą vykdančių mokyklų imtį:

n – imties dydis;

Δ- imties paklaidos dydis (=0,05);

N – generalinis visumos dydis (=1035).

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{2}} = \frac{1}{0{,}05^2 + \frac{1}{1035}} = 288$$

Apklausoje dalyvavo 320 pradinio ugdymo programą vykdančių respondentų.

3. skaičiuojant pagrindinio ugdymo programą vykdančių mokyklų imtį:

n – imties dydis;

Δ- imties paklaidos dydis (=0,05);

N – generalinis visumos dydis (=1011).

$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{2}} = \frac{1}{0{,}05^2 + \frac{1}{1011}} = 286$$

[80]Asta Valackienė,*Sociologinis tyrimas*(Kaunas: Technologija, 2004), 113.

Apklausoje dalyvavo 312 pagrindinio ugdymo programą vykdančių respondentų.

4. skaičiuojant vidurinio ugdymo programą vykdančių mokyklų imtį:

n – imties dydis;

Δ- imties paklaidos dydis (=0,07) (kadangi vidurinio ugdymo programą vykdančių mokyklų yra žymiai mažiau nei pradinio ar pagrindinio, siekiant sulaukti pakankamo respondentų atsakymų skaičiaus paklaida didinama iki 7%).;

N – generalinis visumos dydis (=424).

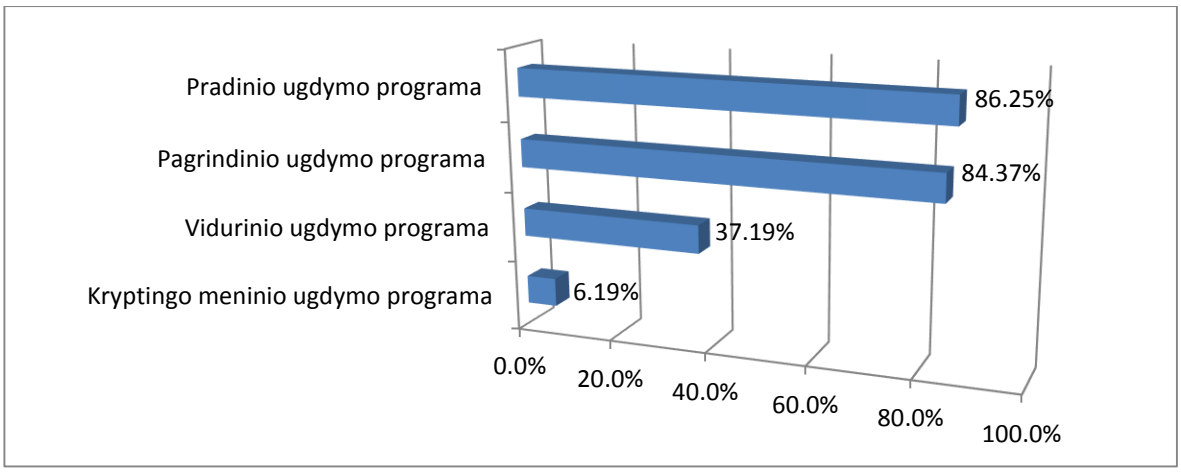
$$n = \frac{1}{\Delta^2 + \frac{1}{2}} = \frac{1}{0{,}07^2 + \frac{1}{424}} = 137$$

Apklausoje dalyvavo 137 vidurinio ugdymo programą vykdantys respondentai.

Anketinė apklausa buvo patalpinta internete (https://docs.google.com/forms/d/1BT4YCo38mxSvKpukFtYyrBJdedEYLrmXClDN8MZBCIg/viewform) 2016 sausio 4 - balandžio 19 d. Nuoroda su prašymu užpildyti apklausą respondentams buvo siunčiama elektroniniu paštu.

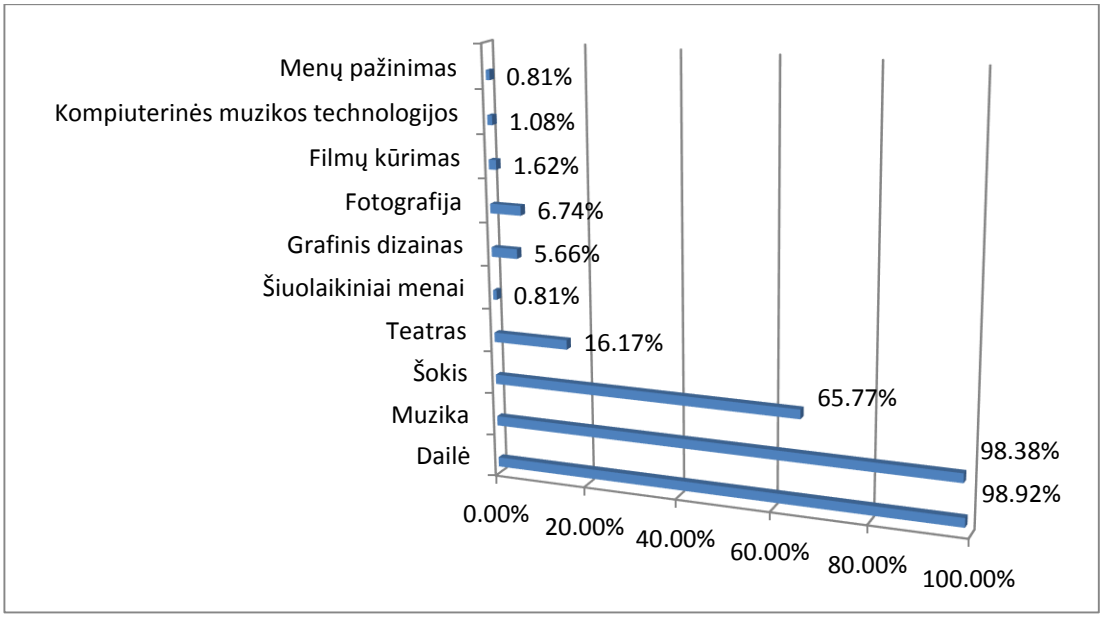
4.2. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė

Aiškinantis bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatus, svarbu pažymėti, kad 86,25% respondentų (mokyklų) vykdo pradinio ugdymo programą, 84,37% - pagrindinio ugdymo programą (žr. 11 pav.). Vidurinio ugdymo programą vykdo 37,19% respondentų. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdo tik 6,19% visų respondentų.

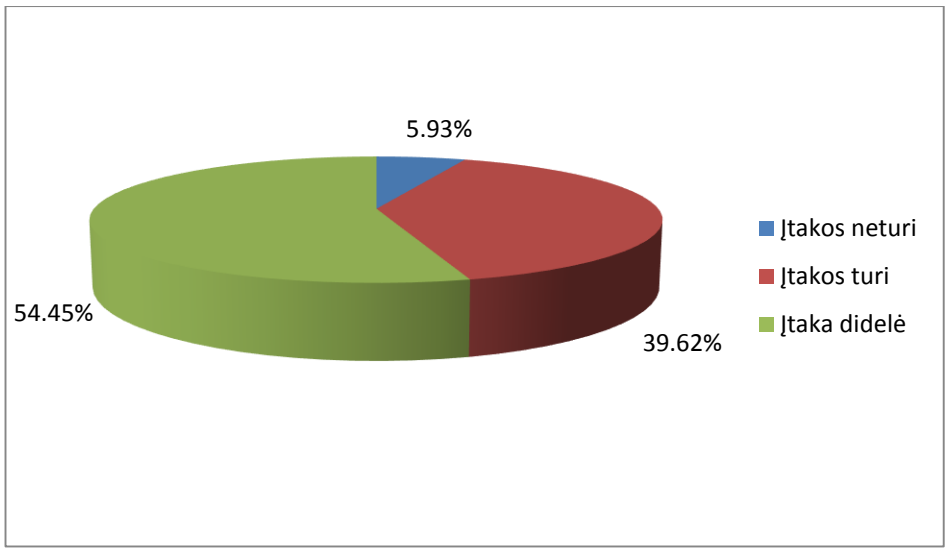

11 pav. Mokyklose vykdomos ugdymo programos. Parengta autoriaus.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad populiariausios meninio ugdymo programos bendrojo ugdymo mokyklose yra dailė ir muzika, atitinkamai 98,92% ir 98,38% (žr. 12 pav.). Šokio programą vykdo 65,77%. Tuo tarpu teatro programą vykdo tik 16,17% visų respondentų. Kitos meninio ugdymo programos nėra labai populiarios: šiuolaikiniai menai - 0,81%, grafinis dizainas - 5,66%, fotografija - 6,74%, filmų kūrimas - 1,62%, kompiuterinės muzikos technologijos - 1,08%, menų pažinimas - 0,81%.

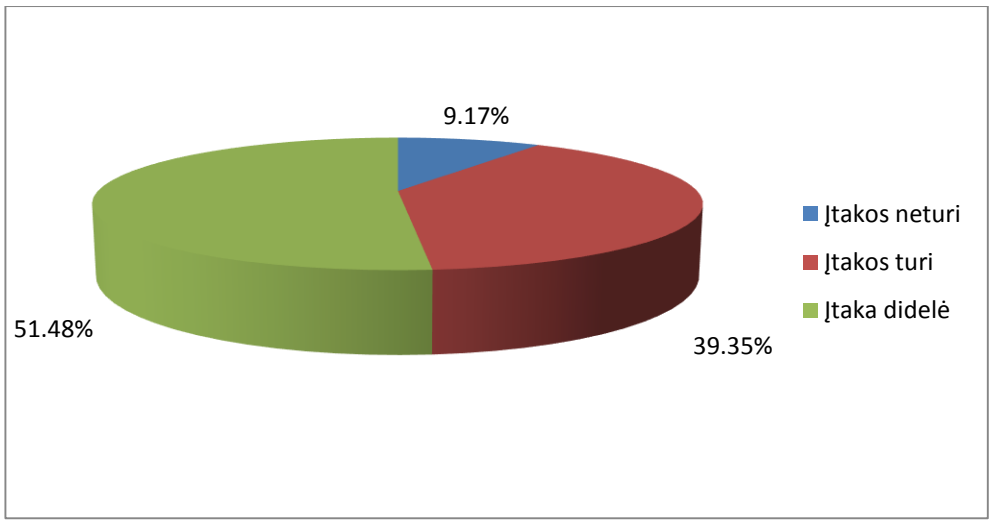

12 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos. Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro mokyklos tradicijos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 54,45% respondentų atsakė, kad įtaka didelė (žr. 13 pav.). 39,62% teigia, kad įtakos turi ir tik 5,93% respondentų mano, kad tradicijos įtakos neturi.

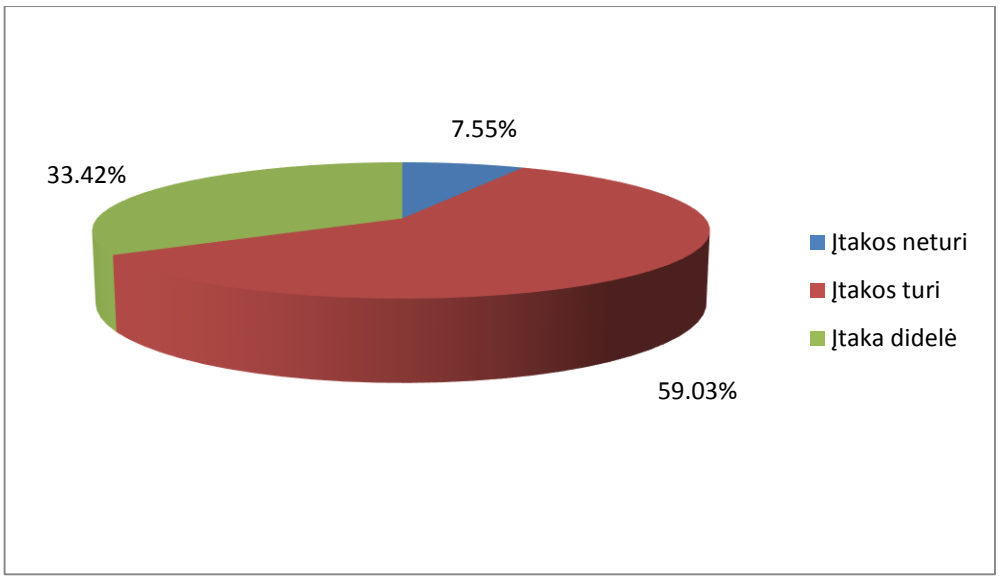

13 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? Parengta autoriaus.

51,48% teigia, kad mokymo lėšų formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui įtaka didelė (žr. 14 pav.). 39,35% respondentų mano, jog įtakos turi, bet ji nėra didelė. 9,17% mano, kad mokymo lėšos įtakos neturi.

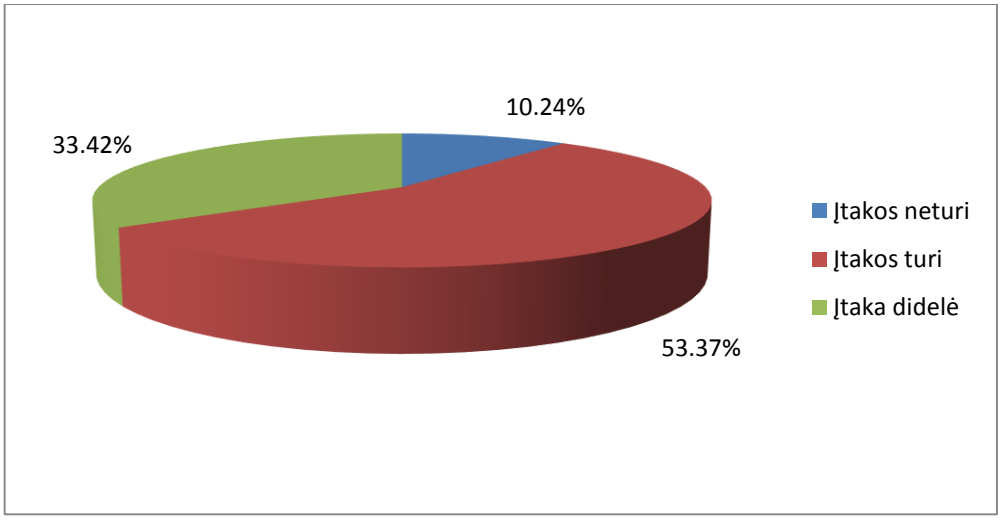

14 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 59,03% respondentų atsakė, kad įtakos turi (žr. 15 pav.). 33,42% pritarė pridėdami, jog įtaka didelė. Tik 7,55% respondentų teigia, kad bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai neturi įtakos.

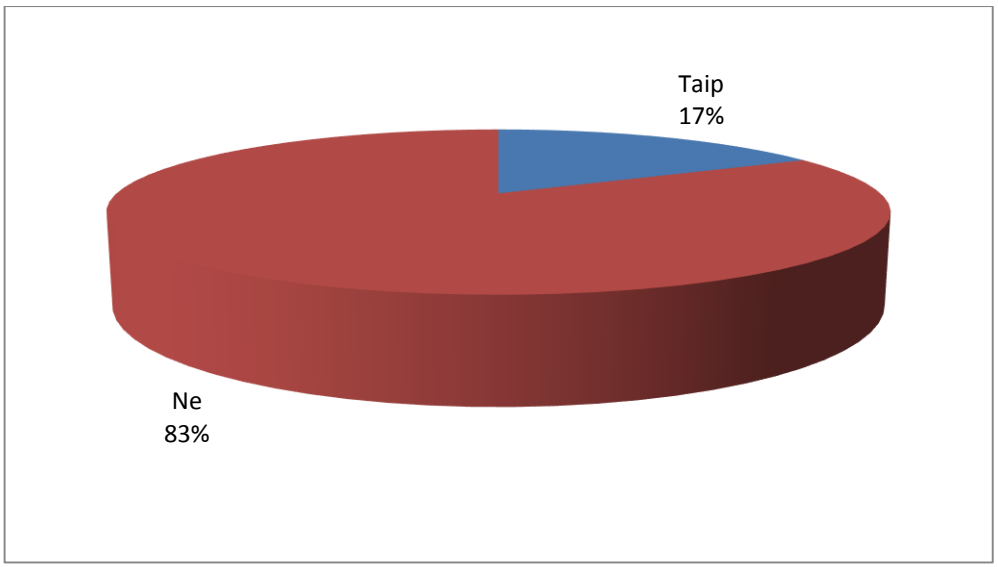

15 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? Parengta autoriaus.

53,37% procentai respondentų nurodo, kad mokinių bei jų tėvų poreikiai turi įtakos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui (žr. 16 pav.). 33,42% mano, kad įtaka didelė. 10,24% respondentų nepritaria ir teigia, jog mokinių ir jų tėvų poreikiai įtakos neturi.

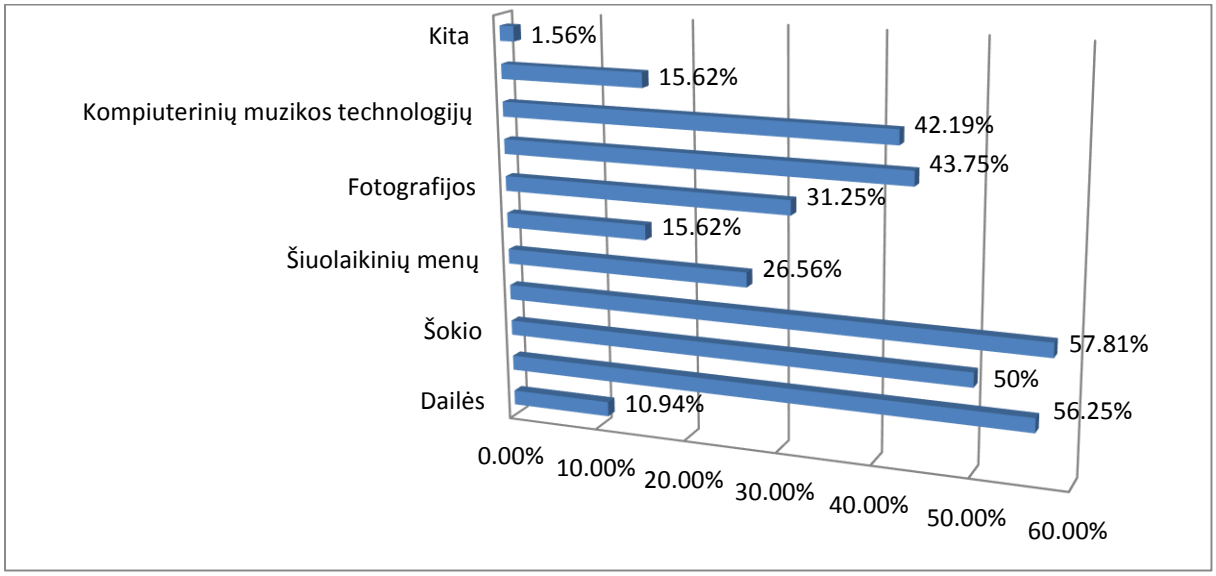

16 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? Parengta autoriaus.

Paklausus, ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu, net 83% respondentų atsakė „ne“ ir tik 17% pasisakė teigiamai (žr. 17 pav.). Pasisakiusieji teigiamai buvo nukreipti į papildomą klausimą.

17 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? Parengta autoriaus.

Paprašius įvardinti, specialybes, kokių mokytojų trūksta, rezultatai pasiskirstė taip: dailės - 10,94%, muzikos - 56,25%, šokio - 50%, teatro - 57,81%, šiuolaikinių menų - 26,56%, grafinio dizaino - 15,62, fotografijos 31,25%, filmų kūrimo - 43,75%, kompiuterinių muzikos technologijų - 42,19%, menų pažinimo - 15,62 nuo respondentų, atsakiusių teigiamai (žr. 18 pav.). Dar 1,56% įvardijo kitą specialybę - euritmiją.

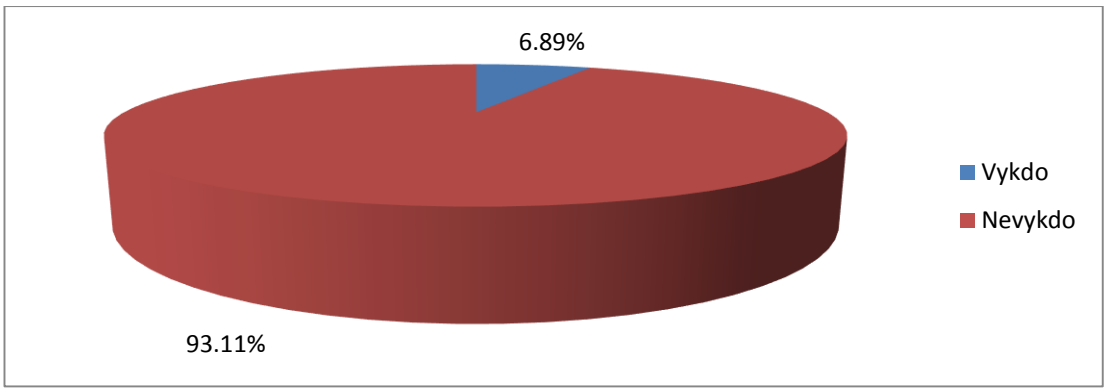

18 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? Parengta autoriaus.

Apibendrinant Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatus, galima daryti, keletą išvadų:

1. Populiariausios meninio ugdymo programos Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose - dailė ir muzika (daugiau nei 98% mokyklų vykdo šias programas). Svarbu paminėti, kad likę 2 procentai apima mokyklas, kurios vykdo specialiąsias ugdymo programas ir dėl krypties ar valandų stygiaus, iš vis nevykdo siūlomų meninio ugdymo programų. Todėl galima teigti, kad privalomieji dalykai dėstomi visose, niekuo neišsiskiriančiose, mokyklose. Tuo tarpu, kitos programos labai atitrūkusios. Teatro programos populiarumas siekia tik šiek tiek daugiau nei 16%.
2. Didžiausią įtaką formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui daro mokyklų tradicijos ir mokymo lėšos.
3. Dauguma apklaustųjų mano, kad įtaką daro visi keturi veiksniai (tradicijos, mokymo lėšos, bendrieji ugdymo planai, mokinių ir jų tėvų poreikiai).
4. Mažiausią įtaką daro mokinių ir jų tėvų poreikiai.
5. Su mokytojų trūkumu susidūrė mažuma ugdymo įstaigų. Labiausiai trūksta muzikos ir teatro mokytojų.

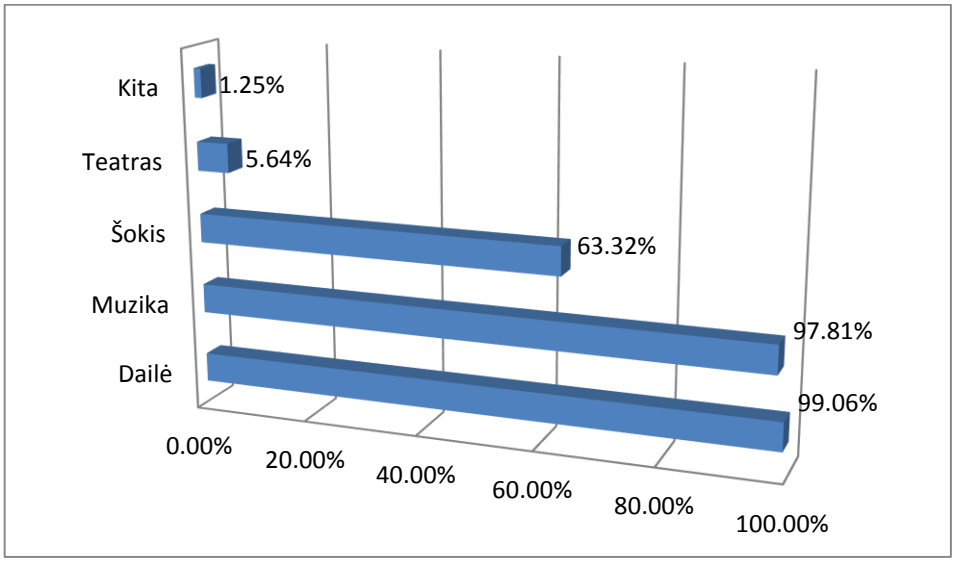
4.3. Pradinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė

Aiškinantis bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pradinio ugdymo programą, apklausos rezultatus, svarbu pažymėti, kad tik 6,89% respondentų (mokyklų) kryptingo meninio ugdymo programą (žr. 19 pav.).

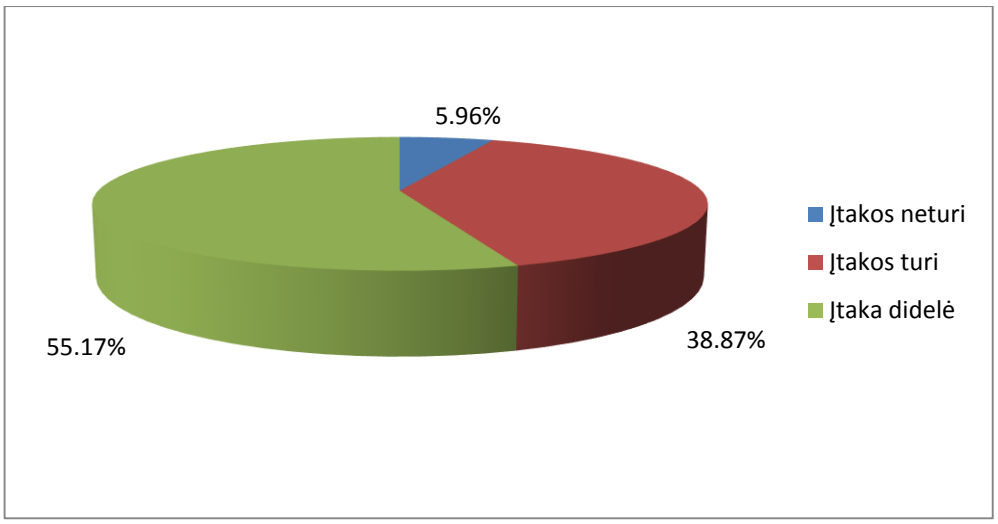

19 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (PRDUP). Parengta autoriaus.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad populiariausios meninio ugdymo programos bendrojo ugdymo mokyklose, vykdančiose pradinio ugdymo programą, yra dailė ir muzika, atitinkamai 99,06% ir 97,81% (žr. 20 pav.). Šokio programą vykdo 63,32%. Tuo tarpu teatro programą vykdo tik 5,64% visų respondentų. Kitos meninio ugdymo programos (muzikos ritmika, etninė kultūra / etnokultūra, keramika) kartu sudaro 1,25%

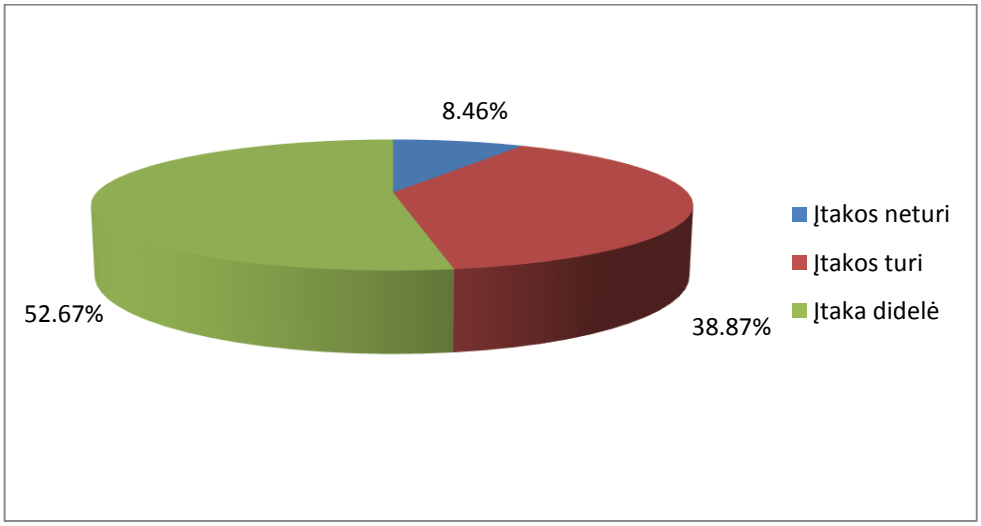

20 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (PRDUP). Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro mokyklos tradicijos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 55,17% respondentų atsakė, kad įtaka didelė (žr. 21 pav.). 38,87% teigia, kad įtakos turi ir tik 5,96% respondentų mano, kad tradicijos įtakos neturi.

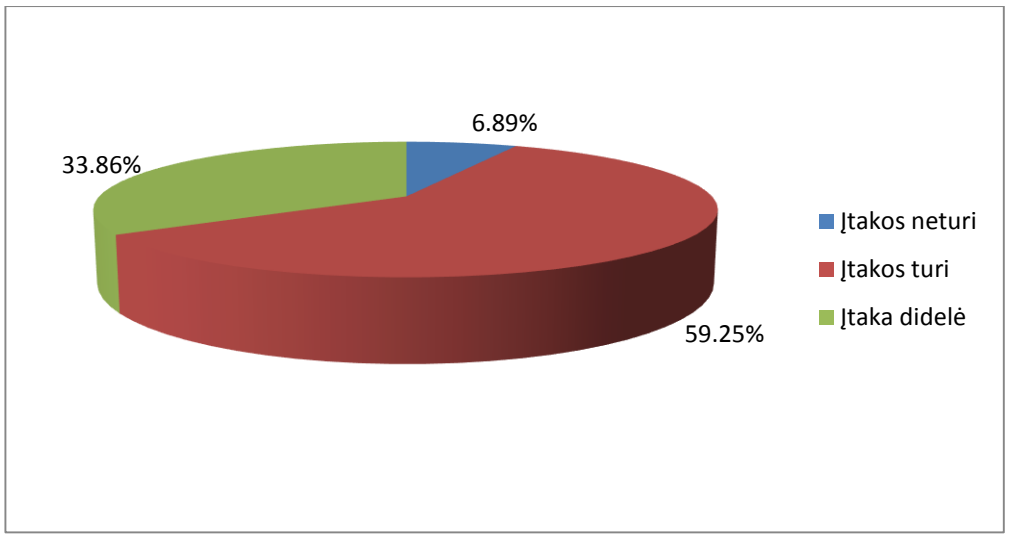

21 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP). Parengta autoriaus.

52,67% teigia, kad mokymo lėšų formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui įtaka didelė (žr. 22 pav.). 38,87% respondentų mano, jog įtakos turi, bet ji nėra didelė. 8,46% mano, kad mokymo lėšos įtakos neturi.

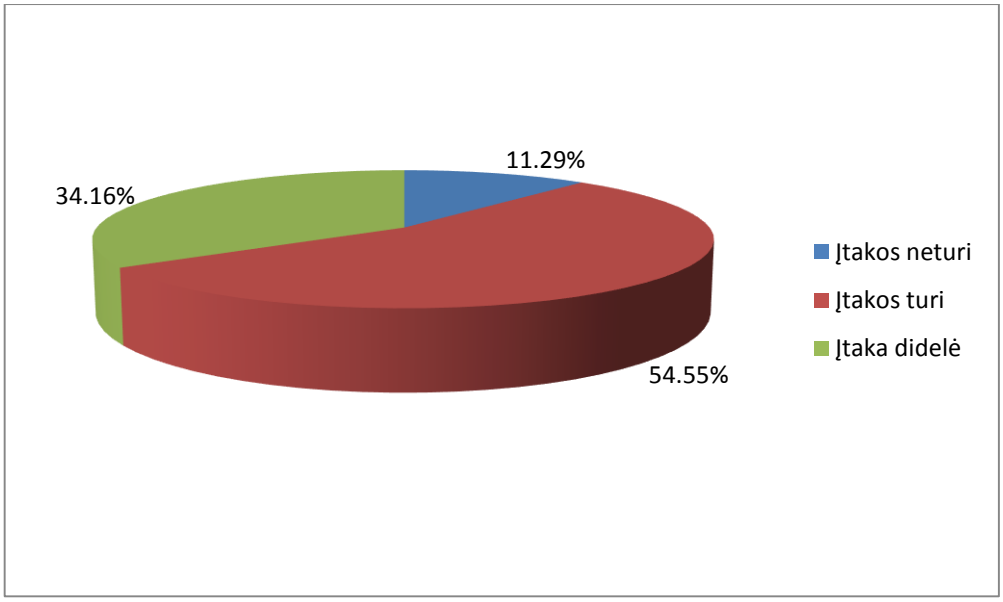

22 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP) Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 59,25% respondentų atsakė, kad įtakos turi (žr. 23 pav.). 33,86% pritarė pridėdami, jog įtaka didelė. Tik 6,89% respondentų teigia, kad bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai neturi įtakos.

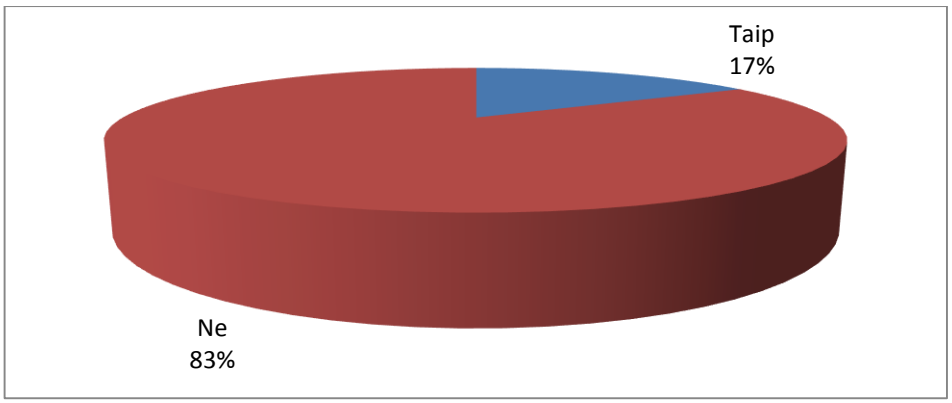

23 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP). Parengta autoriaus.

53,37% procentai respondentų nurodo, kad mokinių bei jų tėvų poreikiai turi įtakos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui (žr. 24 pav.). 33,42% mano, kad įtaka didelė. 10,24% respondentų nepritaria ir teigia, jog mokinių ir jų tėvų poreikiai įtakos neturi.

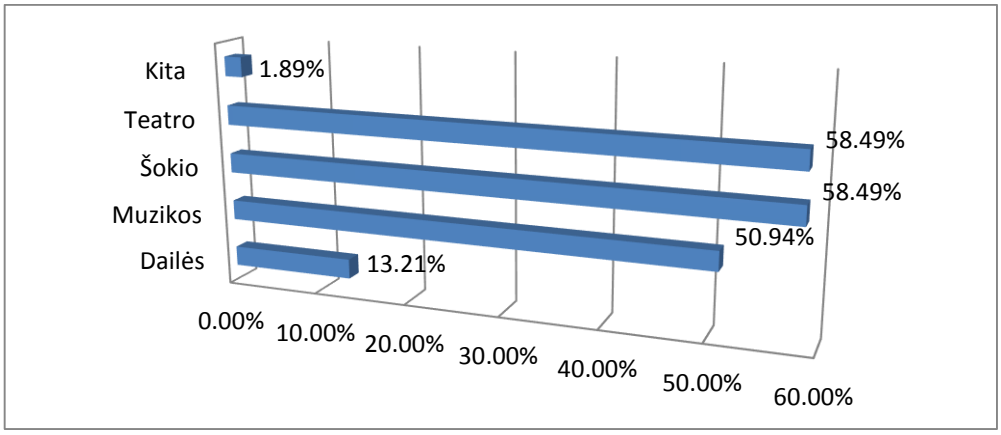

24 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PRDUP). Parengta autoriaus.

Paklausus, ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu, net 83% respondentų atsakė „ne“ ir tik 17% pasisakė teigiamai (žr. 25 pav.). Pasisakiusieji teigiamai buvo nukreipti į papildomą klausimą.

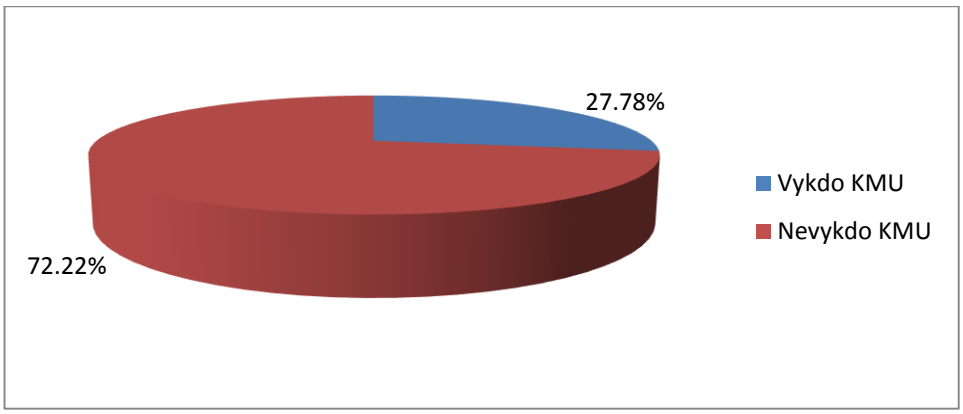

25 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (PRDUP). Parengta autoriaus.

Paprašius įvardinti, specialybes, kokių mokytojų trūksta, rezultatai pasiskirstė taip: dailės - 13,21%, muzikos - 50,94%, šokio - 58,49%, teatro - 58,49% (žr. 26 pav.). Dar 1,89% įvardijo kitą specialybę - euritmiją.

26 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (PRDUP). Parengta autoriaus.

72,22% pradinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančių mokyklų kartu nevykdo kryptingo meninio ugdymo programos (žr. 27 pav.). KMU programą vykdo tik 27,78% respondentų.

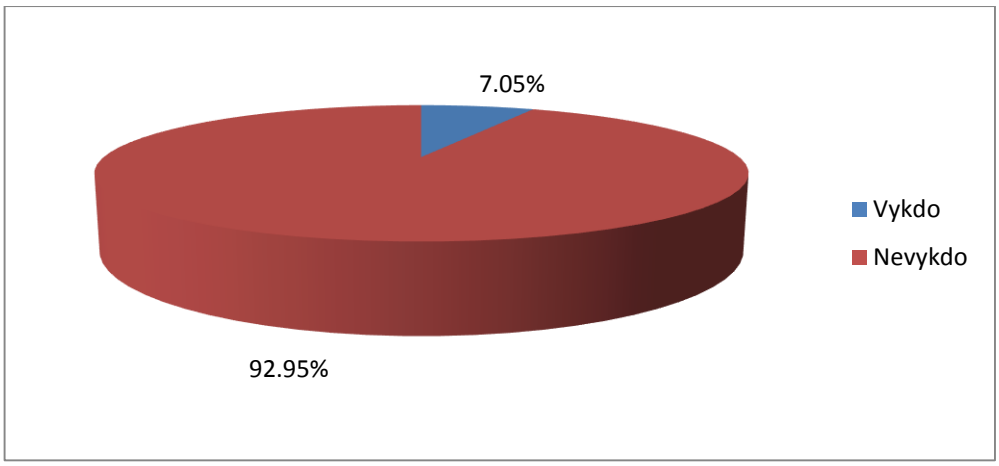

27 pav. Pradinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą. Parengta autoriaus.

Apibendrinant Pradinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatus, galima daryti keletą išvadų:

1. Populiariausios meninio ugdymo programos - dailė ir muzika (daugiau nei 97%). Matomas didelis atotrūkis nuo kitų programų. Teatro programos populiarumas siekia tik šiek tiek daugiau nei 5%. Įdomu tai, jog pradinio ugdymo bendrajame ugdymo plane yra numatyta, kad vienas iš meninio ugdymo dalykų, gali būti teatras. Todėl teatro procentas yra labai mažas.
2. Didžiausią įtaką formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui daro mokyklų tradicijos ir mokymo lėšos.
3. Dauguma apklaustųjų mano, kad įtaką daro visi keturi veiksniai (tradicijos, mokymo lėšos, bendrieji ugdymo planai, mokinių ir jų tėvų poreikiai).
4. Mažiausią įtaką daro mokinių ir jų tėvų poreikiai.
5. Su mokytojų trukumu susidūrė mažuma ugdymo įstaigų. Labiausiai trūksta šokio ir teatro mokytojų. Svarbu pažymėti, jog daugumoje mokyklų, dailės ir muzikos pamokas veda tas pats mokytojas, kaip ir likusius pradinio ugdymo dalykus, todėl natūralu, jog dailės ir muzikos mokytojų poreikis mažas.
6. Iš mokyklų vykdančių teatro ugdymo programą, tik kiek daugiau nei ketvirtadalis vykdo kryptingo meninio ugdymo programą.

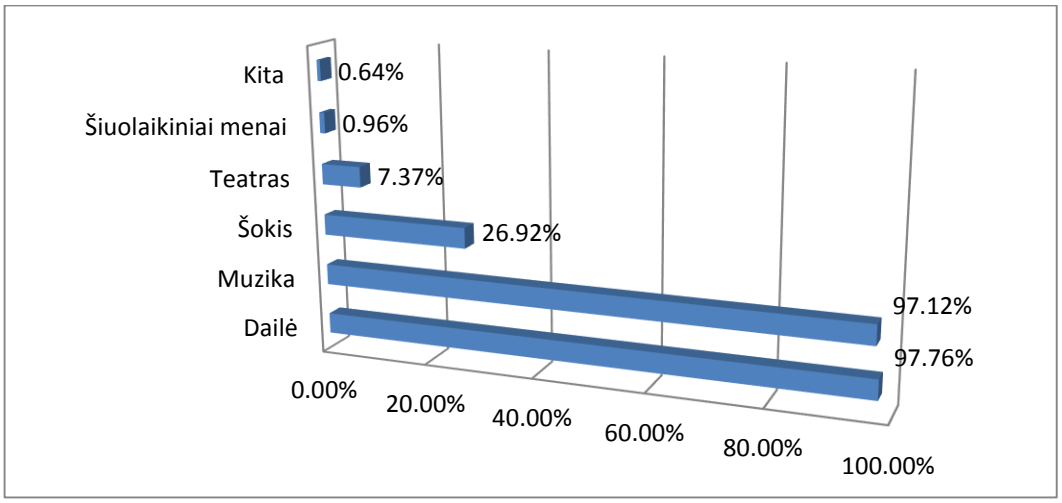
4.4. Pagrindinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė

Aiškinantis bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pagrindinio ugdymo programą, apklausos rezultatus, svarbu pažymėti, kad tik 7,05% respondentų (mokyklų) kryptingo meninio ugdymo programą (žr. 28 pav.).

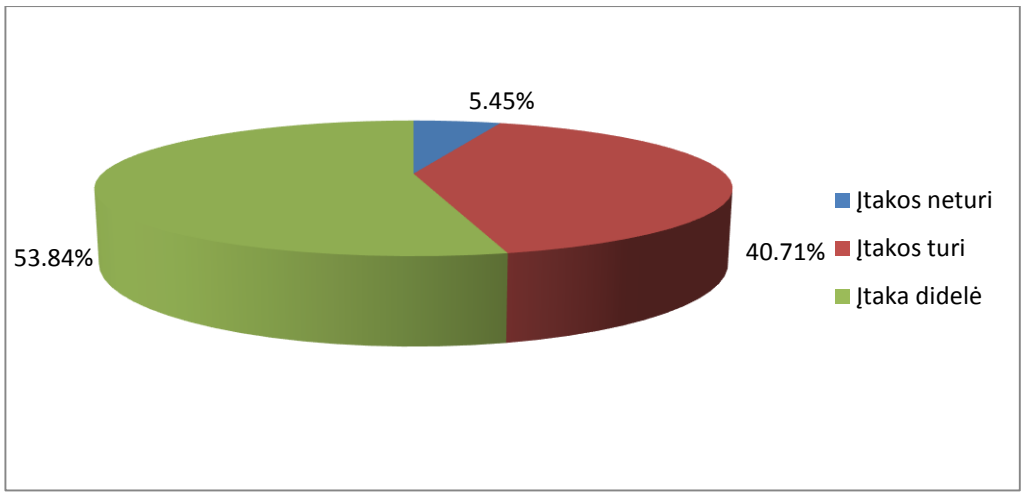

28 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (PGRUP). Parengta autoriaus.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad populiariausios meninio ugdymo programos bendrojo ugdymo mokyklose, vykdančiose pradinio ugdymo programą, yra dailė ir muzika, atitinkamai 97,76% ir 97,12% (žr. 29 pav.). Šokio programą vykdo 26,92%. Tuo tarpu teatro programą vykdo tik 7,37% visų respondentų. Šiuolaikinių menų programa visai nepopuliari - 0,96%. Kitos meninio ugdymo programos (etnokultūra, pučiamųjų instrumentų klasė) kartu sudaro 0,64%.

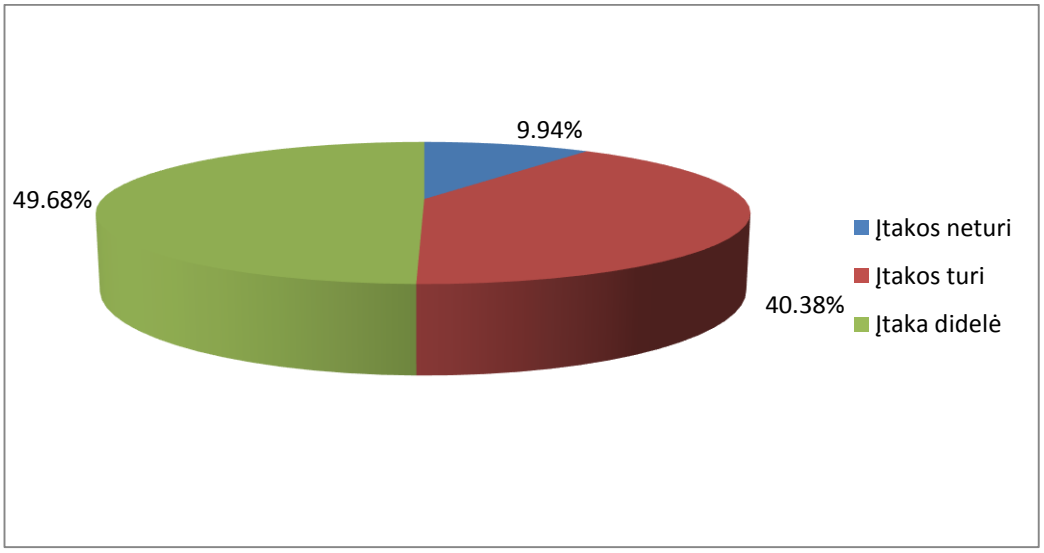

29 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (PGRUP). Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro mokyklos tradicijos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 53,84% respondentų atsakė, kad įtaka didelė (žr. 30 pav.). 40,71% teigia, kad įtakos turi ir tik 5,45% respondentų mano, kad tradicijos įtakos neturi.

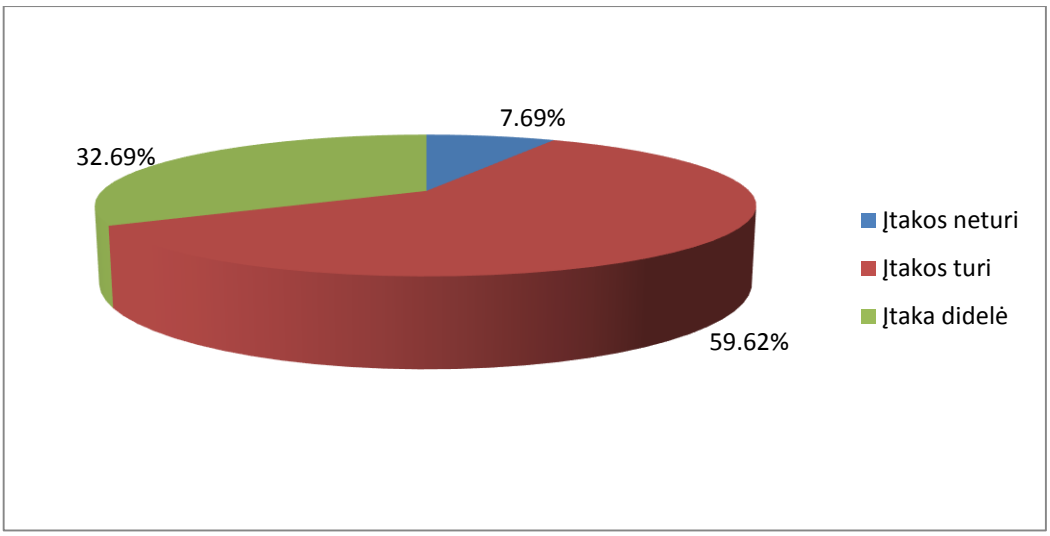

30 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP). Parengta autoriaus.

49,68% teigia, kad mokymo lėšų formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui įtaka didelė (žr. 31 pav.). 40,38% respondentų mano, jog įtakos turi, bet ji nėra didelė. 9,94% mano, kad mokymo lėšos įtakos neturi.

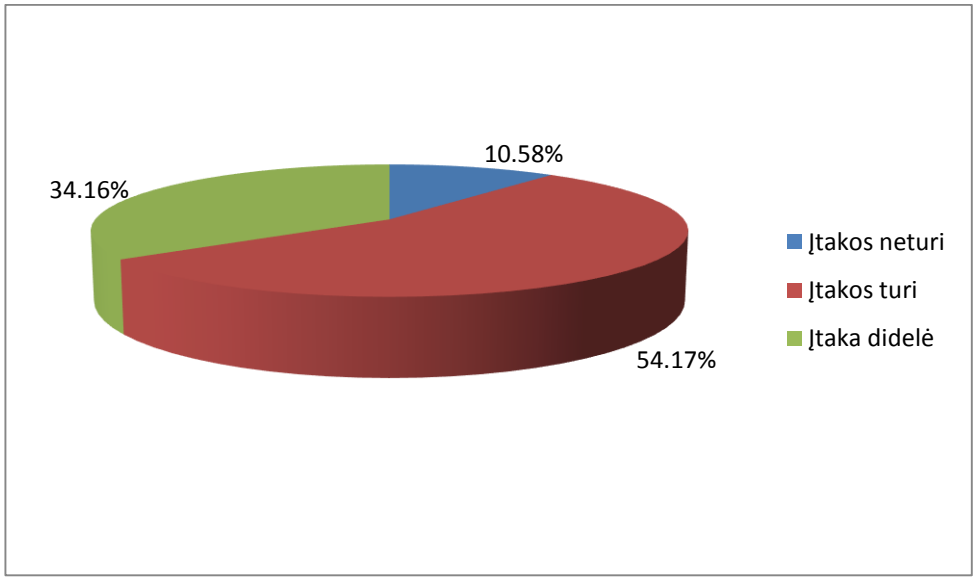

31 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP). Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 59,62% respondentų atsakė, kad įtakos turi (žr. 32 pav.). 32,69% pritarė pridėdami, jog įtaka didelė. Tik 7,69% respondentų teigia, kad bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai neturi įtakos.

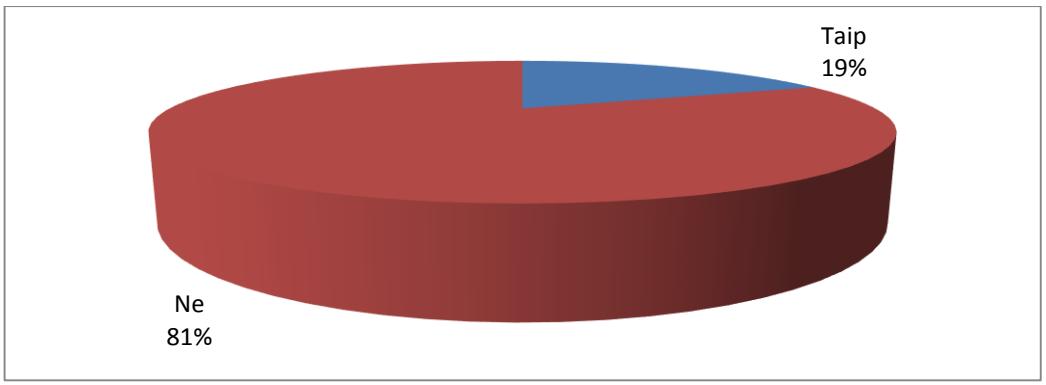

32 pav. Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP). Parengta autoriaus.

54,17% procentai respondentų nurodo, kad mokinių bei jų tėvų poreikiai turi įtakos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui (žr. 33 pav.). 34,16% mano, kad įtaka didelė. 10,58% respondentų nepritaria ir teigia, jog mokinių ir jų tėvų poreikiai įtakos neturi.

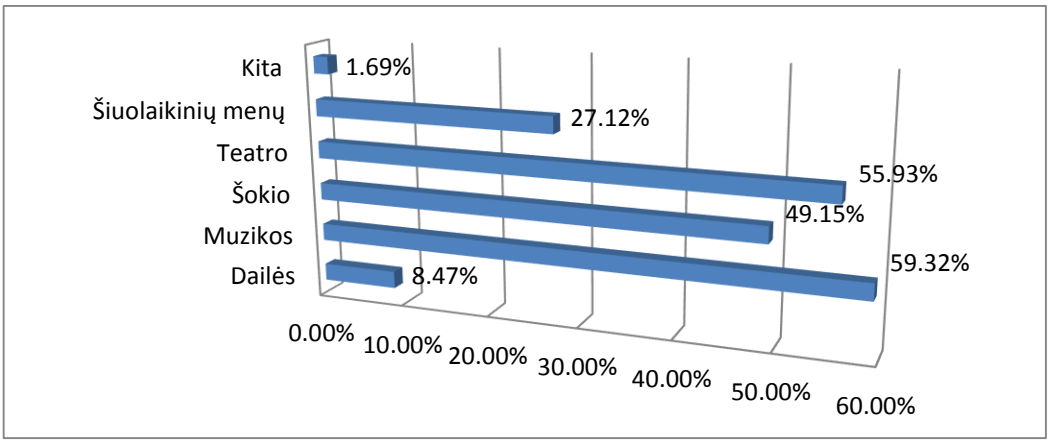

33 pav. Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (PGRUP). Parengta autoriaus.

Paklausus, ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu, net 81% respondentų atsakė „ne“ ir tik 19% pasisakė teigiamai (žr. 34 pav.). Pasisakiusieji teigiamai buvo nukreipti į papildomą klausimą.

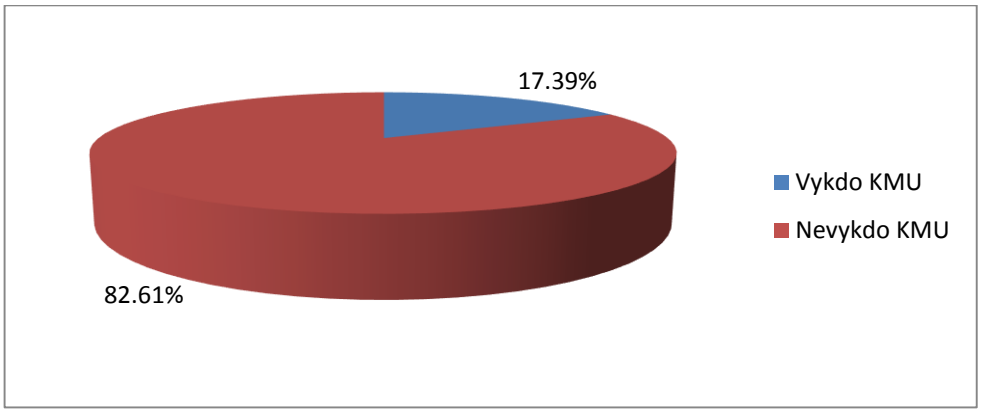

34 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (PGRUP). Parengta autoriaus.

Paprašius įvardinti, specialybes, kokių mokytojų trūksta, rezultatai pasiskirstė taip: dailės - 8,47%, muzikos - 59,32%, šokio - 49,15%, teatro - 55,93%, šiuolaikinių menų - 27,12% (žr. 35 pav.). Dar 1,69% įvardijo kitą specialybę - euritmiją.

35 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (PGRUP). Parengta autoriaus.

72,22% pagrindinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančių mokyklų kartu nevykdo kryptingo meninio ugdymo programos (žr. 36 pav.). KMU programą vykdo tik 27,78% respondentų.

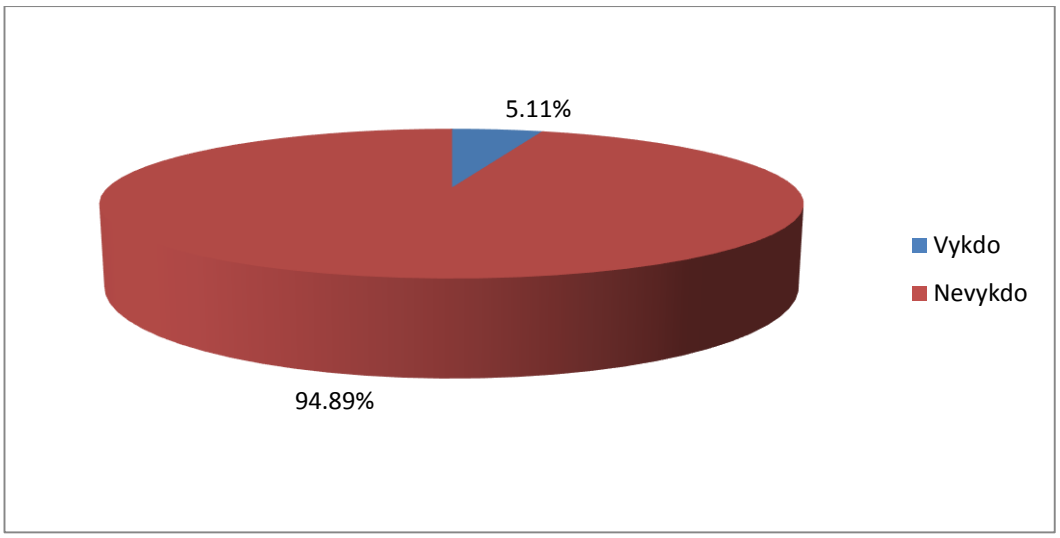

36 pav. Pagrindinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą. Parengta autoriaus.

Apibendrinant pagrindinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatus, galima daryti tokias išvadas:

1. Populiariausios meninio ugdymo programos - dailė ir muzika (daugiau nei 97%). Matomas didelis atotrūkis nuo kitų programų. Teatro programos populiarumas siekia tik šiek tiek daugiau nei 7%. Tačiau, mažas teatro populiarumas nestebina, nes bendrieji pagrindinio ir vidurinio ugdymo planai, pagrindiniame ugdyme numato labai ribotas teatro vykdymo galimybes.
2. Didžiausią įtaką formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui daro mokyklų tradicijos ir mokymo lėšos.
3. Dauguma apklaustųjų mano, kad įtaką daro visi keturi veiksniai (tradicijos, mokymo lėšos, bendrieji ugdymo planai, mokinių ir jų tėvų poreikiai).
4. Mažiausią įtaką daro mokinių ir jų tėvų poreikiai.
5. Su mokytojų trukumu susidūrė mažuma ugdymo įstaigų. Labiausiai trūksta muzikos ir teatro mokytojų.
6. Iš mokyklų vykdančių teatro ugdymo programą, tik mažiau nei penktadalis vykdo kryptingo meninio ugdymo programą..

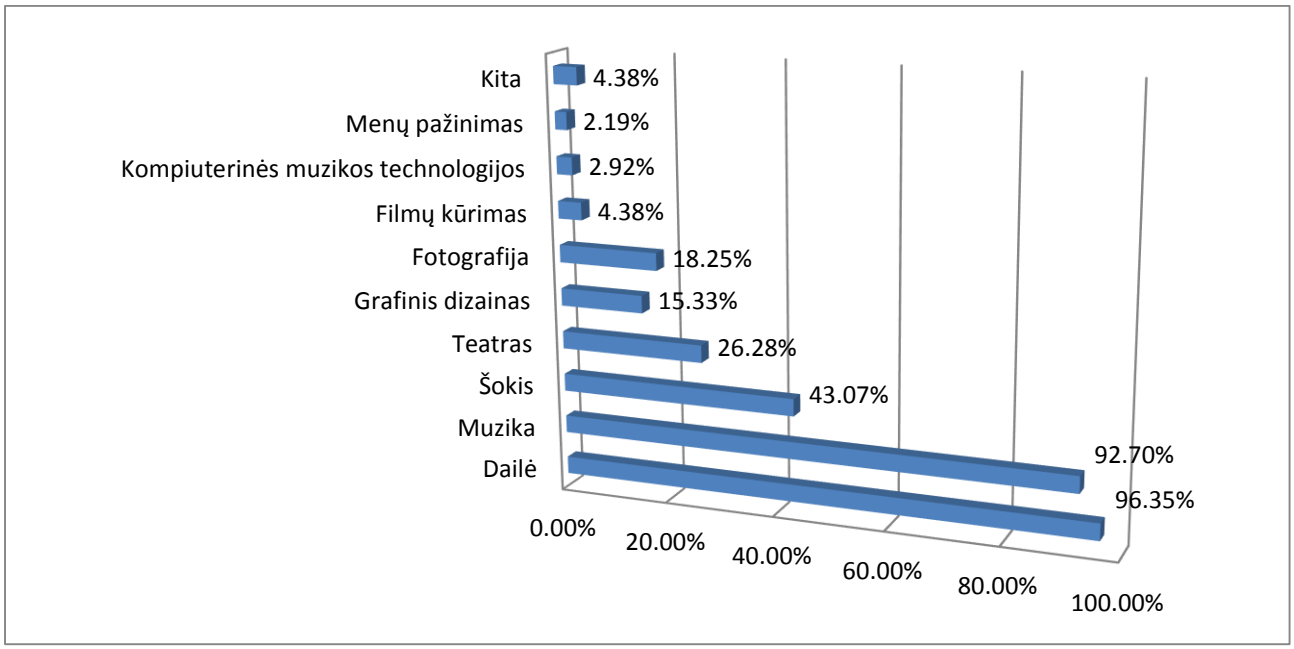
4.5. Vidurinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatų analizė

Aiškinantis bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių vidurinio ugdymo programą, apklausos rezultatus, svarbu pažymėti, kad tik 5,11% respondentų (mokyklų) kryptingo meninio ugdymo programą (žr. 37 pav.).

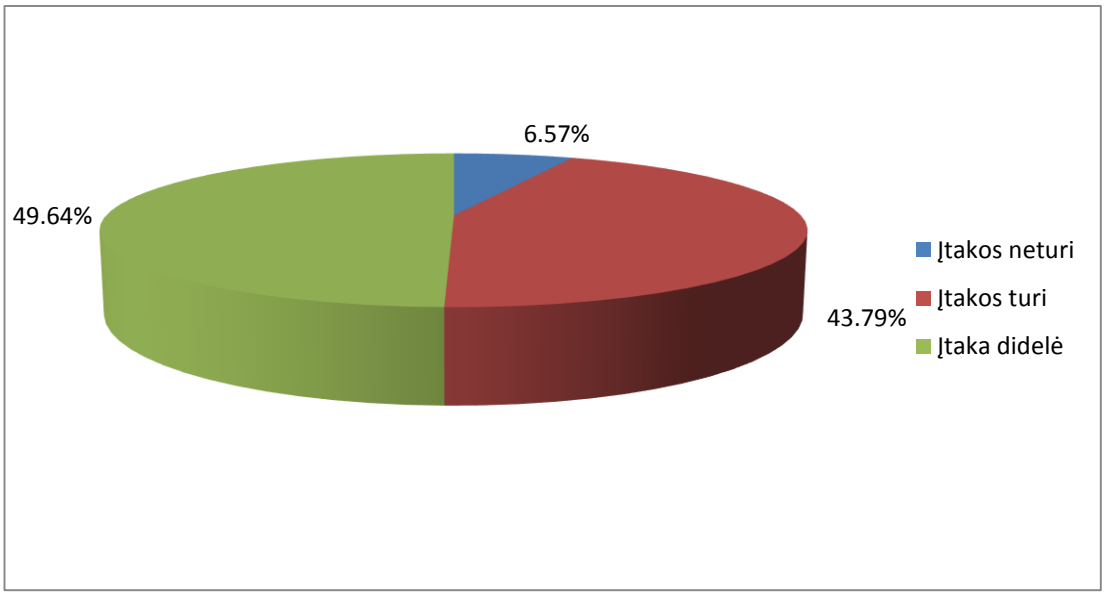

37 pav. Kryptingo meninio ugdymo programą vykdančio mokyklos (VDRUP). Parengta autoriaus.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad populiariausios meninio ugdymo programos bendrojo ugdymo mokyklose, vykdančiose vidurinio ugdymo programą, yra dailė ir muzika, atitinkamai 96,35% ir 92,7% (žr. 38 pav.). Šokio programą vykdo 43,07%. Tuo tarpu teatro programą vykdo tik 26,28% visų respondentų. Daugiau meninio ugdymo programų: grafinis dizainas - 15,33%, fotografija - 18,25%, filmų kūrimas - 4,38%, kompiuterinės muzikos technologijos - 2,92%, menų pažinimas - 2,19%. Kitos meninio ugdymo programos (keramika, taikomasis menas, amatai ir dizainas, rūbų dizainas) kartu sudaro 4,38%.

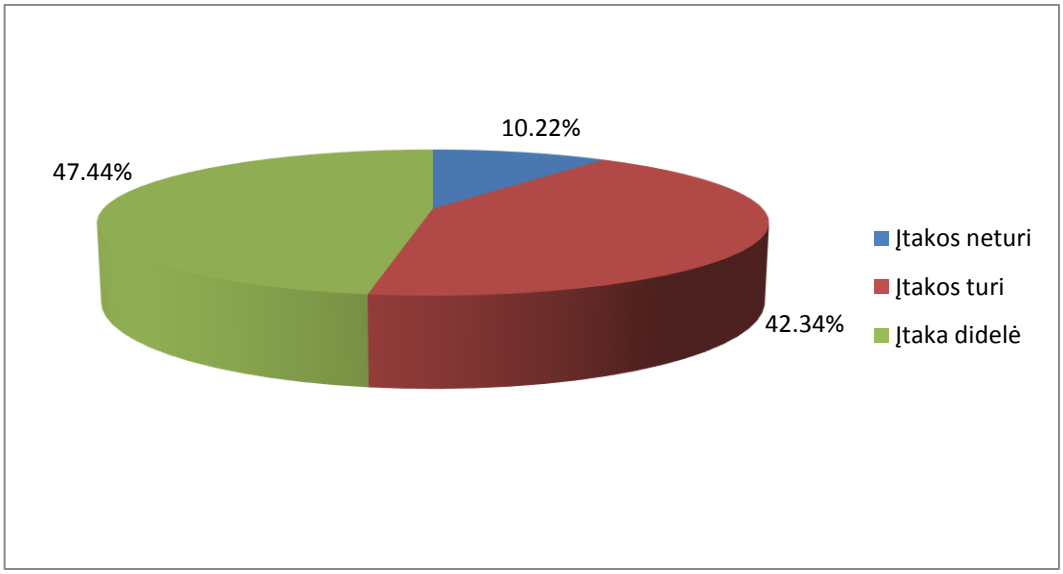

38 pav. Mokyklose vykdomos meninio ugdymo programos (VDRUP). Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro mokyklos tradicijos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 49,64% respondentų atsakė, kad įtaka didelė (žr. 39 pav.). 43,79% teigia, kad įtakos turi ir tik 6,57% respondentų mano, kad tradicijos įtakos neturi.

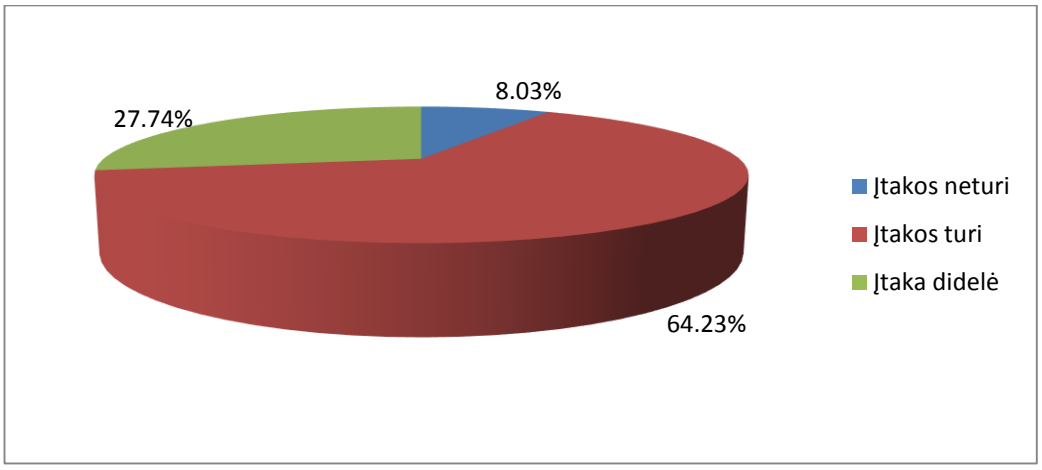

39 pav. Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP). Parengta autoriaus.

47,44% teigia, kad mokymo lėšų formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui įtaka didelė (žr. 40 pav.). 42,34% respondentų mano, jog įtakos turi, bet ji nėra didelė. 10,22% mano, kad mokymo lėšos įtakos neturi.

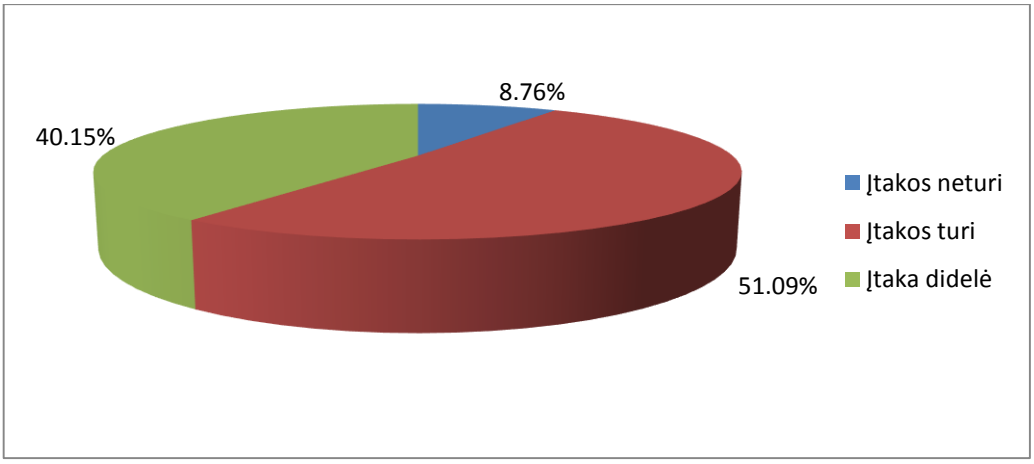

40 pav. Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP). Parengta autoriaus.

Į klausimą, kokią įtaką daro bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui, 64,23% respondentų atsakė, kad įtakos turi (žr. 41 pav.). 27,74% pritarė pridėdami, jog įtaka didelė. Tik 8,03% respondentų teigia, kad bendrųjų ugdymo planų rekomenduojami mokomieji dalykai neturi įtakos.

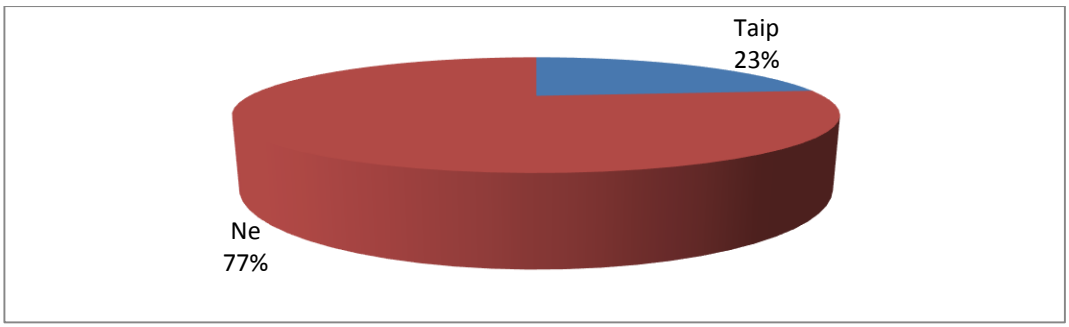

*41 pav.*Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui?(VDRUP). Parengta autoriaus.

51,09% procentai respondentų nurodo, kad mokinių bei jų tėvų poreikiai turi įtakos formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui (žr. 42 pav.). 40,15% mano, kad įtaka didelė. 8,76% respondentų nepritaria ir teigia, jog mokinių ir jų tėvų poreikiai įtakos neturi.

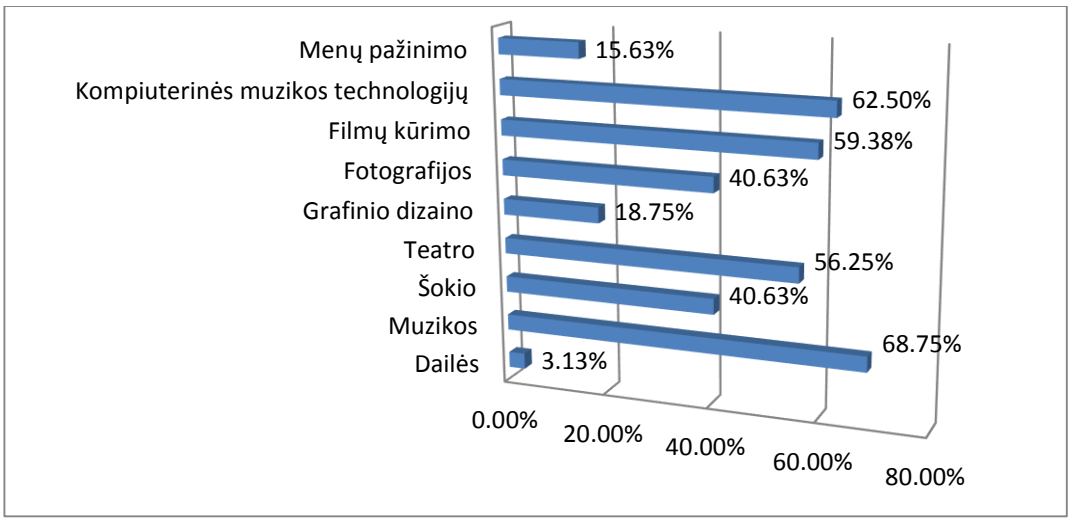

*42 pav.*Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? (VDRUP). Parengta autoriaus.

Paklausus, ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu, net 77% respondentų atsakė „ne“ ir tik 23% pasisakė teigiamai (žr. 43 pav.). Pasisakiusieji teigiamai buvo nukreipti į papildomą klausimą.

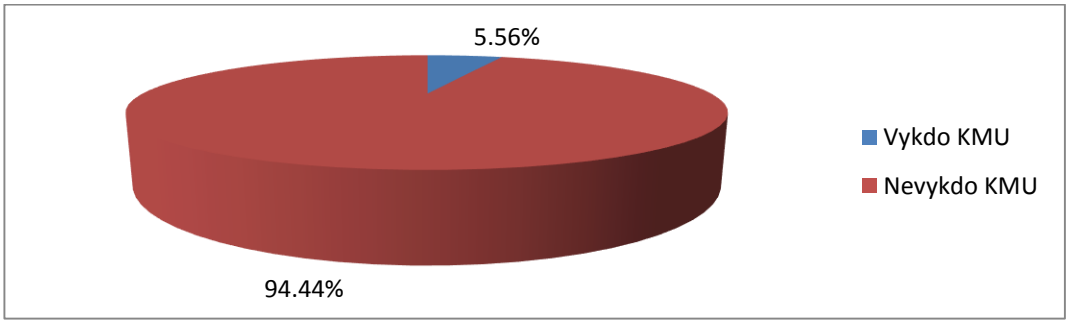

43 pav. Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? (VDRUP). Parengta autoriaus.

Paprašius įvardinti, specialybes, kokių mokytojų trūksta, rezultatai pasiskirstė taip: dailės - 3,13%, muzikos - 68,75%, šokio - 40,63%, teatro - 56,25% (žr. 44 pav.). Mokytojų trūksta ir kitiems meninio ugdymo dalykams: grafinio dizaino - 18,75%, fotografijos - 40,63%, filmų kūrimo - 59,38%, kompiuterinių muzikos technologijų - 62,5%, menų pažinimo - 15,63%.

44 pav. Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? (VDRUP). Parengta autoriaus.

94,44% pradinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančių mokyklų kartu nevykdo kryptingo meninio ugdymo programos (žr. 45 pav.). KMU programą vykdo tik 5,56% respondentų.

45 pav. Vidurinio ugdymo programoje teatro pamokas siūlančios mokyklos kartu vykdančios KMU programą. Parengta autoriaus.

Apibendrinant vidurinio ugdymo programą vykdančių bendrojo ugdymo mokyklų apklausos rezultatus, prieita prie šių išvadų:

1. Populiariausios meninio ugdymo programos - dailė ir muzika (daugiau nei 92%). Svarbu priminti, kad bendruosiuose pagrindinio ir vidurinio ugdymo planuose, viduriniame ugdyme suteikiama visiška laisvė mokiniams nesimokyti dailės ir muzikos. Tačiau tokią galimybę turi tik tų mokyklų mokiniai, kuriose sudaroma ir kitų meninio ugdymo dalykų pasiūla. Kadangi, daugiau nei pusė apklaustų mokyklų, kitokių meninio ugdymo programų nevykdo, tad ir teatro programos populiarumas siekia tik 26%.
2. Didžiausią įtaką formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui daro mokyklų tradicijos ir mokymo lėšos.
3. Dauguma apklaustųjų mano, kad įtaką daro visi keturi veiksniai (tradicijos, mokymo lėšos, bendrieji ugdymo planai, mokinių ir jų tėvų poreikiai).
4. Daugiausiai pažymėjusių variantą „įtakos neturi“ buvo ties mokymo lėšomis.
5. Su mokytojų trukumu susidūrė mažuma ugdymo įstaigų. Labiausiai trūksta muzikos ir kompiuterinių muzikos technologijų mokytojų. Teatro mokytojų poreikis, taip pat, labai didelis (56%).
6. Iš mokyklų vykdančių teatro ugdymo programą, vos kiek daugiau nei 5% vykdo kryptingo meninio ugdymo programą.

4.6. Visų tyrimo dalių apklausos rezultatų analizės apibendrinimas

Apibendrinant visų tyrimo dalių rezultatus, galima daryti tokias išvadas:

1. Populiariausios meninio ugdymo programos visuose ugdymo lygmenyse - dailė ir muzika (daugiau nei 92%). Šis procentas nestebina, nes muzika ir dailė ilgą laiko tarpą buvo privaloma visuose formaliojo ugdymo lygmenyse. Matomas didelis atotrūkis nuo kitų programų. Teatro programos populiarumas siekia tik nuo 5 iki 26%. Svarbu pažymėti, kad teatro programa populiariausia viduriniame ugdyme, o tai galima sieti, su bendruosiuose ugdymo planuose nurodyta meninio ugdymo dalyko pasirinkimo galimybe.
2. Didžiausią įtaką formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui daro mokyklų tradicijos ir mokymo lėšos. Tačiau analizuojant rezultatus svarbu visiškai atskirti viduriniojo ugdymo dalį. Kyla mintis, kad tradicijos įtaką daro tik joje. Sunku, tai, kas privaloma, pavadinti tradicijomis. Be to, viduriniojo ugdymo dalyje, nors tarp dažniausiai

įtaką darančių veiksnių įvardijamos mokymo lėšos, lygiai taip pat dažnai, mokymo lėšos buvo pasirinktos kaip mažiausią įtaką darantis veiksnys. Viena vertus, tai galima aiškinti skirtingų dalykų mokytojų atlyginimams reikalingomis lėšomis. Kita vertus, jei vietoj dailės mokytojo, atlyginimą gaus teatro ar kito dalyko mokytojas, papildomų lėšų nereikės.

3. Dauguma apklaustųjų mano, kad įtaką daro visi keturi veiksniai (tradicijos, mokymo lėšos, bendrieji ugdymo planai, mokinių ir jų tėvų poreikiai).
4. Daugiausiai pažymėjusių variantą „įtakos neturi“ buvo ties mokinių ir jų tėvų poreikiais. Šis rezultatas pakankamai stebina ir neramina.
5. Su mokytojų trukumu susidūrė mažuma ugdymo įstaigų. Labiausiai trūksta muzikos ir kompiuterinių muzikos technologijų mokytojų, šokio ir teatro mokytojų (priklausomi nuo lygmens). Apibendrinant visus lygmenis, teatro mokytojai patenka tarp keturių meninio ugdymo profesijų, kurių poreikis mokyklose didžiausias.
6. Kryptingo meninio ugdymo programa nepopuliari.

IŠVADOS

1. Formaliojo teatro ugdymo politika egzistuoja tik kaip formaliojo meninio ugdymo politikos dalis. Tačiau viešosios politikos teorijoje tokios sąvokos iš vis neminimos. Vis dėlto, apskritai švietimo politikos, teorinės sampratos glaudžiai susijusios su viešosios politikos sampratomis. Todėl laikytina, kad ir formaliojo teatro ugdymo politikos analizė naudoja tuos pačius tikslus ir instrumentus, kaip viešosios politikos analizė.
2. Lietuvos formaliojo teatro ugdymo politikos teisinė bazė sutampa su bendru formaliojo ugdymo teisiniu reglamentavimu. Pagrindą sudaro Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos teikiami bendrieji ugdymo planai. Remiantis šiais planais, formalusis teatro ugdymas gali būti įgyvendinamas: kaip alternatyva vienam iš 2 privalomų meninio ugdymo dalykų (pradiniame ugdyme), kaip papildomas pasirenkamas dalykas (pagrindiniame ugdyme), kaip lygiavertis pasirenkamas dalykas (viduriniame ugdyme).
3. Kalbant apie formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą, svarbu pažymėti, kad Europoje jis nevieningas, tačiau yra šalių, kuriose formalusis teatro ugdymas yra lygiavertis kitiems meninio ugdymo, ar net visiems mokomiesiems dalykams. Formaliojo teatro ugdymo Lietuvoje istorija pakankamai ilga, todėl galima atmesti mintį, kad teatro ugdymas privalomuoju mokomuoju dalyku netapo dėl Lietuvos formaliojo teatro ugdymo tradicijų stokos. Apžvelgus Lietuvoje vykdytus tyrimus, aiškėja, kad mokinių, jų tėvų, mokytojų požiūri į teatro ugdymą mokykloje teigiamas.
4. Atlikus formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose tyrimą, galima daryti išvadą, kad teatro ugdymo programą vykdančių mokyklų Lietuvoje yra labai mažai. Tokiam mažam populiarumui didžiausią įtaką daro bendrųjų ugdymo planų nuostatos, mokyklų tradicijos, mokymo lėšos. Mažiausią įtaką daro mokinių ir jų tėvų poreikiai. Tuo tarpu teatro mokytojai, iš visų meninio ugdymo mokytojų, šiuo metu yra vieni paklausiausių.

REKOMENDACIJOS

Formaliojo ugdymo politikos formuotojams:

1. Parengti atskirą formaliojo meninio ugdymo politikos dokumentą, kuriame būtų nurodyti formaliojo meninio ugdymo politikos tikslai, uždaviniai, prioritetinės kryptys, bei priemonės įgyvendinimui.

Formaliojo ugdymo politikos įgyvendintojams (Švietimo ir mokslo ministerijai):

1. Pradinio bei pagrindinio ugdymo bendrųjų ugdymo planų meninio ugdymo skiltis suvienodinti su vidurinio ugdymo bendruoju ugdymo planu. T.y. keisti privalomuosius meninio ugdymo dalykus į pasirenkamuosius, sudarant lygias galimybes mokiniams mokytis visų meninio ugdymo dalykų. Į pavyzdinį galimų pasirenkamųjų meninio ugdymo dalykų sąrašą įtraukti visus meninio ugdymo dalykus, kuriems yra parengtos bendrosios ugdymo programos. Susumuoti privalomųjų ir pasirenkamųjų meninio ugdymo dalykų valandas.

Formaliojo ugdymo politikos įgyvendintojams (bendrojo ugdymo mokykloms):

1. Atviriau priimti naujas formaliojo meninio ugdymo programas.
2. Įtraukti mokinius ir jų tėvus į sprendimo dėl mokykloje vykdomų meninio ugdymo programų priėmimą.

Tyrėjams:

1. Atkreipti dėmesį į šią beveik visai netyrinėtą švietimo politikos sritį.
2. Atlikti kokybinius edukologijos krypties tyrimus, lyginant skirtingų formaliojo meninio ugdymo dalykų naudą asmenybės, kūrybiškumo ugdymui.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės ir kiti normatyviniai aktai:

1. “Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=458774
2. „Lietuvos Respublikos seimo Nutarimas Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517
3. „Lietuvos Respublikos seimo Nutarimas Dėl valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382
4. “Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl bendrųjų formaliojo švietimo programų reikalavimų patvirtinimo.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=230971&p_query=&p_tr2=
5. “2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-planai/BUP%2020130519.pdf
6. “2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrasis ugdymo planas.“ Žiūrėta 2015 kovo 1 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/ugdymo-planai/Pradinio%20%20BUP%202013%20m%20%20geguzes%209%20d.pdf
7. “2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai.“ Žiūrėta 2016 spalio 4 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/Bendrieji%20ugdymo%20planai.pdf
8. “2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrasis ugdymo planas.“ Žiūrėta 2016 spalio 4 d. http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Pradinio%20Bup%202015-2017%20m.pdf

Moksliniai šaltiniai:

9. Bielskis, Petras. “Veiksmas ir vyksmas teatre,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,* Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys, 8-14. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007.
10. Bryson, John M. *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement, 3rd Edition.* Jossey-Bass, 2004.
11. Bruzgelevičienė, Ramutė. “Bendrojo ugdymo turinio pertvarka naujomis valstybės kūrimo sąlygomis,“ iš *Lietuvos švietimo kaita : švietimo reformos darbai tūkstantmečių sandūroje: tendencijos, lūkesčiai*, Ramutė Bruzgelevičienė, 55-56. Vilnius: Leidykla „Garnelis“, 2001.
12. Bruzgelevičienė, Ramutė. “Meninis ugdymas - būdas ugdyti kultūrinę visuomenės brandą,“ iš *Lietuvos švietimo kaita: švietimo reformos darbai tūkstantmečių sandūroje: tendencijos, lūkesčiai*, Ramutė Bruzgelevičienė, 80. Vilnius: Leidykla „Garnelis“, 2001.
13. Drižilauskienė, Irena. “Teatro (dramos) vieta ugdymo procese,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos*, Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys, 23. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007.
14. Dunn, William N. *Viešosios politikos analizė*. Vilnius: Homo liber, 2006.
15. Fijalkauskas, Vidmantas. “Mokinių ir mokytojų požiūrio į teatrinio ugdymo organizavimą Panevėžio Juozo Miltinio vidurinėje mokykloje tyrimas,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,*Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys, 39-41. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007.
16. Gaižauskaitė, Inga ir Svajonė Mikėnė. *Socialinių tyrimų metodai: Apklausa.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014.
17. Gedminas, Nerijus. “Ugdymas teatru,“ iš *Teatrinis ugdymas: aktualijos ir perspektyvos*, Vytautas Anužis, Irena Bierontaitė, Salomėja Burneikaitė, Nerijus Gedminas, Sofija

Kanaverskytė, Vitalija Kapsevičienė, Irena Maciulevičienė, Gytis Padegimas, Nelė Savičenko-Klimienė, Danutė Vaigauskaitė, 6-13. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2013.

18. Grigaitienė, Jūratė. "Drama (teatras) mokykloje," iš *Tautos teatras I: pirmojo viešo lietuviško vaidinimo šimtmečiui : medžiaga Lietuvos teatro istorijai,* Petras Bielskis, 83-131. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 1999.
19. Hill, Michael, ir Peter Hupe. „Implementation Theory: The Top-down/Bottom-up Debate." *Implementing Public Policy: Governance in Theory and in Practice, SAGE Publications* (2002): 50.
20. Hollister, David C. "A Public Policy Primer (How To Get Off the Sidelines and Into the Game)." *ERIC,* (2007): 11-13.
21. Kazragytė, Vida. "Mokyklinės teatro pedagogikos plėtra Lietuvoje: idėjų aspektas," *Pedagogika,* 114, 2 (2014): 154-166.
22. Kazragytė, Vida. "Teatrinio ugdymo situacija mokytojų akimis," iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,* Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys, 79-80. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007.
23. Lane, Jan Erik. *Viešasis sektorius. Sąvokos, modeliai ir požiūriai*. Vilnius: Margi Raštai, 2001.
24. Laucytė, Regina. "Dalyvavimo mokyklos dramos kolektyve įtaka mokinių asmenybės savybių tobulėjimui: Maironio gimnazijos atvejis." Magistro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2008. Žiūrėta 2016 kovo 21 d. http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:1725184/datastreams/ATTACHMENT_1725187/content
25. "Meninis ir kultūrinis ugdymas Europos mokykloje," 23-28. Briuselis: Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA P9 Eurydice), 2009.
26. Parsons, Wayne. *Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas.* Vilnius: EUGRIMAS, 2001.
27. Pülzl, Helga, ir Oliver Treib. „Implementing Public Policy." Iš *Handbook of Public Policy Analysis, Theory, Politics and Methods,* Jack Rabin, 90-98. Boca Raton, FL: CRC Press, 2007.
28. Raipa, Alvydas. „Viešoji politika ir administravimas: raida, struktūra ir sąveika." *Viešasis administravimas,* 1, (2002): 11.
29. Raipa, Alvydas. „Viešoji politika ir analizė. Viešojo administravimo politinis kontekstas." *Viešasis administravimas*, 3, (2003): 19.
30. Šimkus, Gediminas. "Režisūros katedra Lietuvos teatrinės kultūros procese," iš *Mėgėjų teatras*

Lietuvos kultūroje, Villy Dall, Vytautas Jakelaitis, Jagoda Hernik-Spalinska, Regimantas Kaškauskas, Irena Maciulevičienė, Gytis Padegimas, Gediminas Šimkus, Danutė Vaigauskaitė, Stasys Vaitekūnas, Vaclovas Vičius, Vitalius Zabarauskas, 23-33. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2003.

31. Terpstra, Jan, ir Tetty Havinga. „Implementation Between Tradition and Management: Structuration and Styles of Implementation.“ *LAW & POLICY* 23,1 (2001): 97-98.
32. Valackienė, Asta. *Sociologinis tyrimas.* Kaunas: Technologija, 2004.
33. Vegytė, Inga. „Profesinio mokymo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje (Kauno regiono atvejis).” Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2008. http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2008~D_20080626_090749-65285/DS.005.0.01.ETD
34. Vilkytė, Loreta. “Teatrinis ugdymas Anglijos mokyklose,“ iš *Mokyklinis teatras: patirtis, problemos, perspektyvos,*Velta Anužienė, Petras Bielskis, Salomėja Burneikaitė, Kazimieras Drižilauskas, Irena Drižilauskienė, Rasa Ercmonienė-Varnienė, Vidmantas Fijalkauskas, Liolė Gasiūnienė, Jūratė Grigaitienė, Nijolė Juočerienė, Raimondas Kančas, Jolanta Kazlauskienė, Vida Kazragytė, Raimonda Agnė Medeišienė, Audronė Remeikienė, Danutė Vaigauskaitė, Loreta Vilkytė, Algis Želvys, 123-129. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007.
35. Vilpišauskas, Ramūnas, ir Vitalis Nakrošis. *Viešosios politikos įgyvendinimas Lietuvoje: “trūkstamos grandies” analizė (išplėstinė santrauka)*. Vilnius: Margi Raštai, 2003.
36. Želvys, Rimantas. *Švietimo vadyba ir kaita.* Vilnius: garnelis, 1999.

Kiti šaltiniai:

37. “Apklausa kiekybiniame tyrime.” Žiūrėta 2015 kovo 4 d. http://www.mokslomedis.lt/apklausa-kiekybiniame-tyrime/
38. “National drama.“ Žiūrėta 2015 gegužės 16 d. http://www.nationaldrama.org.uk/
39. „Oxford reference.“ Žiūrėta 2016 rugpjūčio 8 d. http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?entry=t121.e0630&srn=1&ssid=128037874#FIRSTHIT
40. “ŠVIS,” *ITC Švietimo valdymo informacinė sistema*. Žiūrėta 2015 gegužės 16 d. http://rsvis.emokykla.lt/.

41. “1. Meninio ugdymo paskirtis.“ Žiūrėta 2016 sausio 15 d. http://portalas.emokykla.lt/bup/Puslapiai/vidurinis_ugdymas_meninis_ugdymas_bendros_nuostatos.aspx
42. “27.1. Bendrosios nuostatos.” Žiūrėta 2016 sausio 15 d. http://portalas.emokykla.lt/bup/Puslapiai/pradinis_ugdymas_teatras_bendros_nuostatos.aspx

Jaruševičius S., Formaliojo teatro ugdymo politika Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose / Švietimo politikos ir vadybos magistro darbas. Vadovas doc. dr. A. Stasiukynas. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, 2016.

SANTRAUKA

Formaliojo teatro ugdymo politika Lietuvoje egzistuoja tik kaip formaliojo meninio ugdymo politikos dalis. Švietimo ir mokslo ministerija yra patvirtinusi nuo 5 iki 9 (priklausomai nuo ugdymo lygio) bendrųjų formaliojo meninio ugdymo programų. Pradiniame ugdyme, meno srityje, siūloma vykdyti dailės, muzikos, šokio, teatro ir technologijų programas. Pagrindiniame – technologijas keičia šiuolaikinių menų programa. Viduriniajame, prie jau išvardintų pradinio ugdymo (be technologijų) programų prisijungia grafinis dizainas, fotografija, filmų kūrimas, kompiuterinės muzikos technologijos bei menų pažinimo programa,integruojanti kelis mokomuosius dalykus. Kiekviena šių programų gali būti laisvai vykdomos bet kurioje bendrojo ugdymo mokykloje, tačiau tokia gausa gali pasigirti vos keletas. Iš keturių pagrindinių meno dalykų, sunkiausiai į mokyklų ugdymo turinį skverbiasi teatro ugdymas.

Tyrimo problema – formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimui skiriamas žymiai mažesnis dėmesys, nei formaliojo dailės ar muzikos ugdymo politikos įgyvendinimui.

Tikslas – Išanalizuoti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą.

Uždaviniai:

1. išnagrinėti viešosios politikos įgyvendinimo proceso sampratą;
2. išsiaiškinti, kaip formalusis teatro ugdymas reglamentuojamas teisiniuose aktuose;
3. apžvelgti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimą;
4. ištirti ir įvertinti formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo situaciją Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir teisinės bazės analizė, anketinė apklausa.

Tyrimo dalyviai: 371 Lietuvos bendrojo ugdymo mokykla, teikianti pradinio, pagrindinio bei vidurinio ugdymo programas (ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3).

Magistro baigiamajame darbe iškelta hipotezė buvo patvirtinta. Galima teigti, kad formaliojo teatro ugdymo politikos įgyvendinimo rezultatai priklauso nuo:

1. politinių sprendimų įgyvendinimo, politikos formavimo ir sprendimų priėmimo etapo metu, politinės vykdomosios valdžios lygyje;
2. atskirų bendrojo ugdymo mokyklų požiūrio į formalųjį teatro ugdymą.

Raktiniai žodžiai: formalusis ugdymas, teatro ugdymas.

Jaruševičius S., Policy of theatre/drama training in Lithuanian primary and secondary general education (ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3) / Education Policy and Management Master‘s thesis. Supervisor: doc. dr. Andrius Stasiukynas – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Politics and Management, 2016

SUMMARY

In Lithuania, the policy of formal theater/drama education exists only as part of the policy of formal art education . The Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania approved 5 to 9 different programs of general formal art education, which depend on the education level: fine arts, music, dance, theatre/drama, technology - in primary education (ISCED 1); fine arts, music, dance, theatre/drama, contemporary arts - in secondary general education (ISCED 2); fine arts, music, dance, theatre/drama, graphic designs, photography, film making, computer technology of music, art discovery programme (which integrates a number of different art subjects) - in secondary general education (ISCED 3). It is important to note that art and music programs in primary (ISCED 1) and secondary general (ISCED 2) education levels are mandatory. Meanwhile, the remaining items are only optional. Each of these programs could be freely carried out in any general education school, but just a fews chools from all over Lithuania can boast abundance. The theatre/drama education faces the biggest difficulties out of the four main arts subjects (fine arts, music, dance, theatre/drama).

The problem addressed in this research – implementation of the policy of formal theater/drama education receives much less attention than the implementation of the policy of formal fine arts or music education.

The aim of this research is to analyze implementation of the policy of formal theater/drama education.

To achieve this aim, the tasks were as follows:

1. to analyze the concept of the implementing of public policy process;
2. to analyze the legal basis of the formal theater/drama education;
3. to review the implementation of the policy of formal theater/drama education;
4. to investigate and evaluate the situation of the implementation of the policy of formal theater/drama education at Lithuanian schools of primary and secondary general education (ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3).

Participants of this research: 371 Lithuanian schools of primary and secondary general education (ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3).

The hypothesis of this research was confirmed. It can be said that the results of the implementation of the policy of formal theater/drama education depends on:

1. the implementation of political decisions (phase of policy formation and decision-

making, at the political level of government which is responsible for the implementation;

2. approach of individual schools of formal theater/drama education.

Keywords: primary and secondary general education, ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3, theatre/drama training.

PRIEDAI

1 Priedas. Apklausoje dalyvavusios mokyklos, pagal teikiamas ugdymo programas

Ugdymo įstaiga	**Mokykloje vykdomos programos**
Vilniaus "Žiburio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Joniškio r. Plikiškių mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa
Kėdainių r. Vilainių mokykla-darželis "Obelėlė"	Pradinio ugdymo programa
Mažeikių rajono Auksūdžio mokykla-daugiafunkcinis centras	Pradinio ugdymo programa
Telšių "Saulėtekio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kretingos rajono Rūdaičių mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus darželis-mokykla "Žiburėlis"	Pradinio ugdymo programa
Raseinių r. Ilgižių mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa
Elektrėnų pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kauno Vinco Bacevičiaus pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus Šeškinės pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokykla	Pradinio ugdymo programa
Šiaulių Centro pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Plungės r. Prūsalių mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Klaipėdos "Saulutės" mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Klaipėdos Marijos Montessori mokykla - darželis	Pradinio ugdymo programa
Kaišiadorių r. Stasiūnų mokykla-darželis "Nykštukas"	Pradinio ugdymo programa
Kretingos rajono Kurmaičių pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus Vytės Nemunėlio pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilkaviškio rajono Kybartų mokykla-darželis "Ąžuoliukas"	Pradinio ugdymo programa
Kauno Motiejaus Valančiaus mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus "Pelėdos" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Mažeikių rajono Šerkšnėnų mokykla-daugiafunkcinis centras	Pradinio ugdymo programa
Panevėžio r. Bernatonių mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Kupiškio Kupos pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Marijampolės Degučių mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Klaipėdos "Šaltinėlio" mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Ukmergės mokykla-darželis "Varpelis"	Pradinio ugdymo programa
Alytaus "Sakalėlio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Elektrėnų savivaldybės Vievio pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus "Atžalyno" mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Telšių r. Buožėnų mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Trakų pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Pagėgių savivaldybės Pagėgių pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus r. Buivydiškių pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Varėnos "Šaltinėlio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Telšių r. Ryškėnų pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kazlų Rūdos pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kauno "Paparčio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Kauno Suzukio pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Utenos Aukštakalnio pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Švenčionių pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa

Kėdainių mokykla-darželis "Puriena"	Pradinio ugdymo programa
Jonavos pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Radviliškio rajono Baisogalos mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Klaipėdos r. Kvietinių mokykla-darželis	Pradinio ugdymo programa
Kaišiadorių r. Gudienos mokykla-darželis "Rugelis"	Pradinio ugdymo programa
Kauno "Varpelio" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Marijampolės "Saulės" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus Prano Mašioto pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa
Vilniaus r. Vaidotų mokykla-darželis "Margaspalvis aitvarėlis"	Pradinio ugdymo programa
Birštono savivaldybės Birštono vienkiemio darželis-mokykla	Pradinio ugdymo programa
VšĮ Mažųjų moksliukų atradimų studija	Pradinio ugdymo programa
Viešoji įstaiga "Saulės gojus"	Pradinio ugdymo programa
Trakų rajono Lentvario pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Utenos mokykla-vaikų darželis "Varpelis"	Pradinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Kauno "Šilo" pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Mažeikių Kazimiero Jagmino pradinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Klaipėdos "Nykštuko" mokykla - darželis	Pradinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Vilniaus "Sietuvos" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio r. Upytės Antano Belazaro pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio "Saulėtekio" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kalvarijos sav. Nemunaičių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilkaviškio rajono Pajevonio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jurbarko r. Viešvilės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jurbarko r. Girdžių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos "Santarvės" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kelmės "Aukuro" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Joniškio r. Kriukų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Raseinių r. Žaiginio Pranciškaus Šivickio mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kretingos rajono Baublių mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kėdainių r. Surviliškio Vinco Svirskio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Gižų Kazimiero Baršausko mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šalčininkų r. Jašiūnų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Mažeikių Pavasario pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus "Atgajos" specialioji mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jurbarko r. Šimkaičių Jono Žemaičio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno "Žiburio" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio rajono Salamiesčio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio specialioji mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos r. Pašlūžmio mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Ukmergės Dukstynos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Rietavo savivaldybės Žadvainių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa

Jurbarko r. Juodaičių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Mažeikių "Ventos" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Simono Konarskio mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Utenos r. Daugailių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Palangos Šventosios pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Telšių "Ateities" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio r. Karsakiškio Strazdelio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių r. Gilvyčių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Prano Daunio aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių r. Raudėnų mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių sanatorinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Alytaus r. Alovės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Širvintų r. Bartkuškio mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Viršuliškių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Ignalinos Česlovo Kudabos progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių Dainų progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Valdorfo mokykla, VšĮ	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos r. Lapių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio "Vyturio" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos Justino Vareikio progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Senamiesčio mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Stasio Lozoraičio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos "Neries" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Telšių r. Janapolės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno r. Panevėžiuko pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių Zoknių progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos r. Ruklos Jono Stanislausko pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Valdorfo Žalioji mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio "Aušros" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio Senvagės progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Utenos specialioji mokykla - daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Fabijoniškių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Prienų r. Skriaudžių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Gelgaudiškio "Šaltinio" specialiojo ugdymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Širvintų r. Zibalų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jurbarko r. Gausantiškių Antano Valaičio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Alytaus Vidzgirio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Ukmergės Užupio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Butrimonių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Pakruojo r. Degesių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Plungės "Babrungo" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Alytaus r. Ūdrijos mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Elektrėnų savivaldybės Kietaviškių pagrindinė	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa

mokykla	
Kauno r. Garliavos Adomo Mitkaus pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šilutės r. Katyčių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Biržų rajono Kratiškių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos Raimundo Samulevičiaus progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Tauragės r. Lauksargių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Plungės rajono Nausodžio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno r. Ežerėlio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio r. Skapiškio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus r. Dūkštų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Raseinių Viktoro Petkaus pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Žagarės specialioji mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Varėnos r. Matuizų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Tauragės Jovarų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Ukmergės Pašilės progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Rokiškio Juozo Tūbelio progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Molėtų r. Kijėlių specialusis ugdymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos "Lietavos" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Lazdijų r. Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kretingos rajono Kartenos mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių "Sandoros" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Radviliškio r. Alksniupių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Širvintų r. Čiobiškio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Varėnos r. Žilinų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Marijampolės "Šaltinio" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos "Verdenės" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos r. Barupės mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Ukmergės Senamiesčio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Telšių r. Eigirdžių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Mažeikių Senamiesčio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Elektrėnų "Ąžuolyno" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių r. Pakapės mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vytauto Didžiojo universiteto "Atžalyno" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių Gegužių progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Žemynos progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių Medelyno progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Varėnos r. Nedzingės mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio rajono Rudilių Jono Laužiko pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Molėtų r. Suginčių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Druskininkų savivaldybės Viečiūnų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Joniškio r. Gataučių Marcės Katiliūtės mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos r. Šiūparių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šakių rajono Lekėčių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Telšių rajono Viešvėnų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa

Kazlų Rūdos sav. Bagotosios pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Bernardo Brazdžionio mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Sausio 13-osios mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių "Juventos" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių r. Naisių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio rajono Šepetos Almos Adamkienės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kaišiadorių r. Antakalnio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Mažeikių r. Žemalės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Biržų rajono Pačeriaukštės Petro Poškaus pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kupiškio rajono Antašavos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kėdainių r. Dotnuvos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos rajono Užusalių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Šančių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio r. Linkaučių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Lazdynų mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio r. Dembavos progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Vaišvydavos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos rajono Šveicarijos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių r. Voveriškių mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šilalės r. Obelyno pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Biržų rajono Pabiržės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Tauragės "Aušros" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Raseinių Šaltinio progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šilutės Pamario pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Vilniaus Verkių mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Pakruojo rajono Balsių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos "Vyturio" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Pakruojo r. Lygumų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių sutrikusios klausos vaikų ugdymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Jonavos r. Žeimių mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos Tauralaukio progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Molėtų r. Inturkės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Panevėžio Skaistakalnio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Druskininkų "Saulės" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Marijampolės Petro Armino pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos r. Endriejavo pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Akmenės rajono Kruopių pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Šiaulių "Romuvos" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Alytaus r. Makniūnų mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kauno r. Kačerginės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Rokiškio r. Panemunėlio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Kaišiadorių r. Palomenės pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Trakų r. Bijūnų pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Telšių "Vilties" mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa
Plungės "Ryto" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa

Radviliškio Gražinos pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Kauno Viktoro Kuprevičiaus pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Šiaulių Jovaro progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Klaipėdos Liudviko Stulpino progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Pakruojo r. Rozalimo pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Vilniaus Balsių progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Prienų "Revuonos" pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Kėdainių "Ryto" progimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Vilniaus "Saulėtekio" mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Kauno Juozo Urbšio katalikiška pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Šalčininkų r. Butrimonių Anos Krepštul gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Molėtų r. Giedraičių Antano Jaroševičiaus gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Varėnos r. Valkininkų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Elektrėnų sav. Semeliškių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kupiškio rajono Subačiaus gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Pilviškių "Santakos" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Visagino "Verdenės" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Plungės r. Alsėdžių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Joniškio r. Žagarės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Mažeikių rajono Sedos Vytauto Mačernio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Alytaus r. Miroslavo gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kaišiadorių r. Žiežmarių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Marijampolės sav. Liudvinavo Kazio Borutos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus Salininkų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Elektrėnų sanatorinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šakių rajono Griškabūdžio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Varėnos r. Merkinės Vinco Krėvės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Telšių r. Luokės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šakių rajono Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Panevėžio r. Raguvos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus r. Buivydžių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Alytaus šv. Benedikto gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno suaugusiųjų mokymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šv. Mato gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Trakų r. Lentvario "Versmės" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Rokiškio r. Kamajų Antano Strazdo gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šalčininkų r. Baltosios Vokės "Šilo" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kretingos r. Vydmantų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa

Švenčionių r. Pabradės "Žeimenos" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus Juzefo Ignacijaus Kraševskio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šalčininkų Jano Sniadeckio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šalčininkų r. Eišiškių Stanislovo Rapolionio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Širvintų r. Gelvonų vidurinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Panevėžio rajono Smilgių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Trakų r. Paluknio "Medeinos" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Ignalinos r. Vidiškių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Jurbarko rajono Eržvilko gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Zarasų r. Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šalčininkų r. Eišiškių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus r. Paberžės "Verdenės" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno r. Čekiškės Prano Dovydaičio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Tauragės r. Batakių vidurinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Virbalio pagrindinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šakių rajono Lukšių Vinco Grybo gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Jurbarko rajono Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Ignalinos r. Didžiasalio "Ryto" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Marijampolės marijonų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Trakų r. Paluknio vidurinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Tauragės r. Skaudvilės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno Gedimino sporto ir sveikatinimo gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Juodšilių "Šilo" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Rokiškio r. Juodupės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Prienų r. Jiezno gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Radviliškio r. Sidabravo gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kelmės r. Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Trakų r. Rūdiškių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Mažeikių r. Židikų Marijos Pečkauskaitės gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno r. Neveronių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Rietavo sav. Tverų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Skuodo rajono Ylakių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Švenčionių rajono Pabradės "Ryto" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Marijampolės sav. Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šalčininkų "Santarvės" gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus r. Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus lietuvių namai	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kalvarijos sav. Sangrūdos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Kybartų suaugusiųjų mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Marinos Mižigurskajos privati gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Palangos sanatorinė mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Pasvalio r. Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa

gimnazija	
Kelmės r. Pakražančio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Ukmergės r. Želvos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Anykščių r. Kavarsko pagrindinė mokykla-daugiafunkcis centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus r. Pagirių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Panevėžio suaugusiųjų mokymo centras	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Raseinių r. Šiluvos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Pakruojo r. Žeimelio gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kretingos rajono Salantų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus Naujininkų mokykla	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Raseinių r. Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Radviliškio r. Šeduvos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno r. Domeikavos gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno Juozo Grušo meno gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Vilniaus Tuskulėnų gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Šiaulių r. Gruzdžių gimnazija	Pradinio ugdymo programa, Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Panevėžio jaunimo mokykla	Pagrindinio ugdymo programa
Kazlų Rūdos Valdorfo progimnazija, Viešoji įstaiga	Pagrindinio ugdymo programa
Kauno Tito Masiulio jaunimo mokykla	Pagrindinio ugdymo programa
Klaipėdos "Saulėtekio" pagrindinė mokykla	Pagrindinio ugdymo programa
Širvintų "Atžalyno" progimnazija	Pagrindinio ugdymo programa
Radviliškio jaunimo mokykla	Pagrindinio ugdymo programa
Švenčionių r. Švenčionėlių Mindaugo gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Druskininkų "Ryto" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilkaviškio "Aušros" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Varėnos "Ąžuolo" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių "Romuvos" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vytauto Didžiojo universiteto "Rasos" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus Žemynos gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kelmės r. savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Plungės "Saulės" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno r. Garliavos Jonučių gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Alytaus Putinų gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių Juliaus Janonio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šilutės Vydūno gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno jėzuitų gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Jonavos Senamiesčio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Palangos senoji gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Švenčionių r. Švenčionėlių suaugusiųjų ir jaunimo mokykla	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Utenos "Saulės" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Trakų r. Lentvario Motiejaus Šimelionio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Ignalinos gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Tauragės "Versmės" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa

Trakų suaugusiųjų mokymo centras	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Elektrėnų savivaldybės Vievio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Telšių "Džiugo" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Klaipėdos "Žaliakalnio" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kazlų Rūdos Kazio Griniaus gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Elektrėnų "Versmės" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Rokiškio r. Pandėlio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Pasvalio Petro Vileišio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Vilniaus Jono Pauliaus II gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šilutės pirmoji gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Joniškio "Aušros" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinė gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Ukmergės Antano Smetonos gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Skuodo Pranciškaus Žadeikio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Šiaulių Didždvario gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Klaipėdos "Aukuro" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Utenos Dauniškio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Panevėžio Juozo Miltinio gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Alytaus suaugusiųjų ir jaunimo mokykla	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa
Kauno Juozo Gruodžio konservatorija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa
Gargždų "Vaivorykštės" gimnazija	Pagrindinio ugdymo programa, Vidurinio ugdymo programa, Kryptingo meninio ugdymo programa

2 Priedas. Anketinės apklausos pavyzdys.

Formalusis meninis ugdymas

Gerb. Respondente,

Esu Saulius Jaruševičius – Mykolo Romerio universiteto, Politikos mokslų fakulteto, Švietimo politikos ir vadybos magistrantūros studijų programos studentas. Atlieku tyrimą, kurio tema „Formalusis meninis ugdymas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose“.
Šia anketine apklausa siekiu išsiaiškinti kokiose mokyklose, kokių meninio ugdymo dalykų mokoma, atskleidžiant veiksnius, darančius įtaką mokyklų apsisprendimui dėl jų vykdomų meninio ugdymo programų.

Anketinėje apklausoje yra 10 trumpų klausimų, todėl užtruksite vos kelias minutes. Būsiu dėkingas už Jūsų atvirus bei nuoširdžius atsakymus!

Nepamirškite: Formalusis ugdymas yra PAMOKOS, o ne būreliai.

*Privaloma

Ugdymo įstaiga *

Tęsti »

20 % baigta

Formalusis meninis ugdymas

*Privaloma

Mokykloje vykdomos ugdymo programos

Pažymėkite visus tinkančius atsakymus

Mokykloje vykdomos programos *

- [ ] Pradinio ugdymo programa
- [ ] Pagrindinio ugdymo programa
- [ ] Vidurinio ugdymo programa
- [ ] Kryptingo meninio ugdymo programa

Mokykloje vykdomos formaliojo meninio ugdymo programos (pradinis ugdymas)

Jei nevykdote pradinio ugdymo programos, šį klausimą praleiskite.

- [ ] Dailė
- [ ] Muzika
- [ ] Šokis
- [ ] Teatras
- [ ] Kita:

Mokykloje vykdomos formaliojo meninio ugdymo programos (pagrindinis ugdymas)

Jei nevykdote pagrindinio ugdymo programos, šį klausimą praleiskite.

- [ ] Dailė
- [ ] Muzika
- [ ] Šokis
- [ ] Teatras
- [ ] Šiuolaikiniai menai
- [ ] Kita:

Mokykloje vykdomos formaliojo meninio ugdymo programos (vidurinis ugdymas)

Jei nevykdote vidurinio ugdymo programos, šį klausimą praleiskite.

- [ ] Dailė
- [ ] Muzika
- [ ] Šokis
- [ ] Teatras
- [ ] Grafinis dizainas
- [ ] Fotografija
- [ ] Filmų kūrimas
- [ ] Kompiuterinės muzikos technologijos
- [ ] Menų pažinimas
- [ ] Kita:

« Atgal | Tęsti »

40 % baigta

Formalusis meninis ugdymas

*Privaloma

Įtaka formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui

Pažymėkite po vieną tinkantį atsakymą, remdamiesi savo mokyklos patirtimi

1 - Įtakos neturi
2 - Įtakos turi
3 - Įtaka didelė

Kokią įtaką daro mokyklos TRADICIJOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? *

	1	2	3	
Įtakos neturi	○	○	○	Įtaka didelė

Kokią įtaką daro MOKYMO LĖŠOS formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? *

	1	2	3	
Įtakos neturi	○	○	○	Įtaka didelė

Kokią įtaką daro BENDRŲJŲ UGDYMO PLANŲ REKOMENDUOJAMI MOKOMIEJI DALYKAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? *

	1	2	3	
Įtakos neturi	○	○	○	Įtaka didelė

Kokią įtaką daro MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ POREIKIAI formaliojo meninio ugdymo programų vykdymui? *

	1	2	3	
Įtakos neturi	○	○	○	Įtaka didelė

« Atgal Tęsti »

60 % baigta

Formalusis meninis ugdymas

*Privaloma

Meninio ugdymo mokytojai

Pažymėkite vieną tinkantį atsakymą

Ar savo mokykloje susidūrėte su meninio ugdymo mokytojų trūkumu? *

- ○ Taip
- ○ Ne

« Atgal Tęsti »

80 % baigta

Formalusis meninis ugdymas

*Privaloma

Meninio ugdymo mokytojų trūkumas

Pažymėkite visus tinkančius atsakymus

Kokių meninio ugdymo mokytojų trūksta? *

- [ ] Dailės
- [ ] Muzikos
- [ ] Šokio
- [ ] Teatro
- [ ] Šiuolaikinių menų
- [ ] Grafinio dizaino
- [ ] Fotografijos
- [ ] Filmų kūrimo
- [ ] Kompiuterinių muzikos technologijų
- [ ] Menų pažinimo
- [ ] Kita:

« Atgal Pateikti

100 %: jau baigėte.

Niekada nepateikite slaptažodžių per „Google" formas.

Formalusis meninis ugdymas

Ačiū už jūsų atsakymus

Žr. ankstesnius atsakymus

Ši forma sukurta naudojant „Google" formas.
Sukurkite savo

Google Forms